~~Fabrini mantachetj~~

Ad Sancte Marie Nove de Urbe.

AMMONII HERMEAE

COMMENTARIA IN QVINQVE

Voces Porphyrii cum Græco exemplari recens collata. Locis pluribus restitutis, ac resectis omnibus iis, quæ superflua in aliis latinis Codicibus legebantur.

Quibus inseruimus textum ipsius Porphyrii, ad ueram lectionem Græcam nuper recognitum.

Ad S. M.e Nove de Urbe

VENETIIS. M. D. XXXIX.

AMMONII HERMAE EXPOSITIO
IN QVINQVE VOCES PORPHYRII.

OST quas propositum nobis est, ut de philosophię principijs dicere incipiamus: necessarium quidem videtur, ut prenoscamus quid sit philosophia. Oportet enim quęque cuiuslibet institutionis principia suscepturum, edoceri prius quid sit id quod consequi studeat, ita nanque fiet et ad audiendum apparatior, et ad prosequendum multo diligentior. Verum id quidem non nisi ex diffinitionibus. Qui autem fieri hoc poterit, ut ex diffinitionibus rem ullam percipiamus, si quid diffinitio ipsa prius sit non intelligatur. ¶ Diffinitio igitur est oratio, quę eius ipsius quod diffinitur naturam breuissime ostendit. Dicta autem est per translationem ab agrorum finibus. nam quemadmodum illi proprietates determinant, distinguuntque ab alienis nostra. Sic et diffinitiones rem ipsam complectuntur, atque ab aliarum confinio disiunctam esse faciunt. De philosophię igitur diffinitione a nobis hoc loco dicendum. etenim si quum pueri grammaticę institutionibus traditi sumus, ab eius diffinitione cępimus hoc modo. Grammatica est peritia earum rerum quę a poetis atque historicis conscribuntur. Itemque si quum ad oratorias accessimus. ex diffinitione eam esse didicimus vim artificiosam probabilis orationis in causis ciuilibus, cuius finis benedicere. Quanto id magis facere debebimus nunc in philosophia, unde omnium et artium et scientiarum diffinitiones suscipiuntur.

Diffinitio.

Grammatica.

Rhetorica.

Quid subiectum quid finis.

MNIS quidem scientia et ars subiectum habet ac finem. Subiectum est id circa quod versatur. Finis vero id ad quod respicitur, et cuius gratia cętera fiunt. Exempli causa. Medicus medicinę scientię subiectum habet corpora humana, quia circa ea tantum versatur, finem vero sanare, quia ad id solum respicit. Similiter quoque et faber tectonicę suę artis subiectum habet ligna, finem vero abacum facere. Quapropter diffinitiones omnes vel ex subiecto sumuntur, vel ex fine, vel ab utroque simul. Ex subiecto, ut quum dicimus, medicinam esse artem quę circa humana corpora versatur. Ex fine ut quum diximus, eam esse sanitatis effectiuam. Ex utroque autem simul sic, medicina est ars, quę circa humana corpora versatur, sanitatis effectiua. ¶ Simili modo et astronomia subiectum habet cęlestia corpora. finem vero cognoscere motus astrorum. Quęramus ergo quid subijciatur, et quis sit finis philosophię, atque ita facile eius ipsius diffinitionem assignabimus. ¶ Sciendum est autem quod quum cęterę omnes scientię atque artes circa particularia quędam existant, ut tectonicę fabrilis circa ligna solum. Medicina circa solum humana corpora. Astronomia circa solum cęlestia. Sola philosophia circa res omnes versatur. cuius quidem finis cognoscere, non autem facere. Suscipiuntur itaque philosophię diffinitiones multę. Multi enim multis modis eam diffiniuerunt, ac ne importunam in pręsentia nonnullorum

Medicinę subiectum.

Astronomię subiectum.

Finis philosophię est cognoscere non facere.

detestemur ambitionem, qui per multas ac prope infinitas unius alicuius rei diffinitiones percurrendo euagari late solent, dum multa intelligendo nihil intelligunt. Sufficiet nobis quinque vel paulo plures philosophię diffinitiones adducere. Duę quidem erunt ex subiecto. Totidem ex fine. Una rursus per excellentiam. Altera ex vi nominis, quam ethymologiam accepto vocabulo siue veriloquium vocant. Sit autem prima philosophię diffinitio hęc. ¶ Philosophia est cognitio rerum uti res sunt, hoc est quatenus earum essentia consideratur. Non enim philosopho propositum est. omnis qui in mundo sunt homines scire ad unum debere, sed hominis tantum quę sit natura. Naturas quidem atque existentias duntaxat rerum philosophus contemplatur. ¶ Plato autem ipse philosophiam diffiniuit sic. Philosophia est diuinarum et humanarum rerum cognitio: sed certe manifestum, eandem esse hanc cum superiori diffinitione, ac nihil inter se differre nisi cognito, ac minus cognito, hoc est his rebus quę a nobis cerni tangique possunt, ut Ciceronis verbis utar, et his quę nec cerni nec tangi possunt, solo tamen animo atque intellectu concipiuntur. Diuidens enim Plato res, quę sempiternę essent dixit diuinas, quę generationem vero corruptionemque paterentur, vocauit humanas. Utraque igitur diffinitio tradita est ex subiecto, atque inter se (ut dictum est) non differunt, nisi cognito ac minus cognito. ¶ Ex fine autem hoc modo, philosophia est dei similitudo quo ad eius fieri ab homine poterit, quemadmodum et Plato diffiniuit in Theetecto. Nam quum duplices deus habeat actionem, notionis alteram, qua cuncta cognoscit. uti est apud Poetas. Deus deus omnia nouit. Alteram prouidentię, qua mundum et quę in mundo sunt inferiora hęc ipsis regit atque administrat, quod poetę significant, dij datores bonorum. Utrisque sese philosophus deo quam simillimum efficiet. Erit enim et rerum cognitor, quando omnia in suam contemplationem adduxerit. Et procurator rectorque inferiorum, quando ciuilis, is quem πολιτικὸν gręci vocant leges constituerit, quibus quę bona sunt permittantur, quę mala prohibeantur. Iure igitur dictum est philosophiam esse dei similitudinem, illud autem [Quo ad eius fieri ab homine poterit.] pulchre adiectum est diffinitioni. Quippe ut pręclare est apud Homerum. Haud simile humanis genus imortale deorum. Quorum enim cunque sunt diuersę substantię diuersi eorundem sunt et fines, quod ipsum in cęteris quoque animalibus manifestum, in homine. videlicet atque equo, quorum quia differentes substantię, differentes sunt et fines. Hominis quidem finis est cum ratione ac prudentia viuere. equi vero velociter currere, bellisque idoneum esse: quinimo in his quę ratione carent brutis animalibus nunquam differre videremus fines, nisi et substantias. Alius quidem in cane finis, alius in boue, alius in equo, quod si in his, quanto id erit magis in homine ac deo, quorum tam diuersissimę substantię: Pulchre igitur adiectum diffinitioni illud, quo ad eius fieri ab homine poterit. Erit ergo philosophia, quatenus homini licebit. Diuinę cognitionis ac prouidentię similitudo. Quam vero ob causam Philosophus duxerit ita diffiniendam philosophiam deinceps videamus. Postquam ut dictum est duplices sunt dei actiones. Cognitiuę alterę, alterę actiuę, totidem quoque erunt ex eius imitatione et nostrarum animarum, contemplatiuę ac practicę, quibus

Prima philosophię diffinitio.

Diffinitio philosophię a Platone tradita.

Alcinous Platonicus in libro de doctrina Platonis cap. primo sic ait. Scripturam Platonis institutionum doctrina hec traditur. philosophia est appetitus sapientie: vel solutio et a corpore conuersio quedam ad ea que vera sunt atque diuinarum humanarumque rerum scientia. philosophia autem dicitur a philosophia cognomen accepit: quemadmodum a musico musicus. Preditorum autem veri philosophi vide eas.

Vide eudem Alcinoi cap. 2°. ex pag. 9. et cap. 30. pag. 73.

suam quum exerceat Philosophus animam, diuinarum vel rerum omnium naturam quo modo se habeat perscrutatur, vel passiuas animę potentias cum diuinarum rerum contemplatione coniungens † supra hominem attollitur. Iure quidē Plato, dei similitudinem esse philosophiam diffiniuit. Est autē ꝛ alia philosophię diffinitio ex fine sic. Philosophia est mortis meditatio. Sed age videamus quēadmodum sint Phī de morte meditaturi, quoue pacto eam ipsam mortis meditationē intelligi a nobis oporteat. Ne qd simile fortasse accidat, quod olim adolescenti Cleombroto: is enim quū Platonico phędoni studiose operam dedisset, didicissetq; oportere Philosophum mortem meditari, altissimo se se statim muro pręcipitem dedit. In quem tale fertur Epigramma.

Dei similitudo hominis posse.

*Vide Alcinoū platonicū cap. primo. **

Vita Vale, muro pręceps delapsus ab alto
Dixisti moriens Ambraciota puer,
Nullum in morte malum credens, sed scripta Platonis
Non ita erant animo percipienda tuo.

¶ Ex ignorantia igit̄ id ita accidit adolescentulo. Considerandum ei siquidem fuerat. quēadmodum ea ipsa mortis meditatio intelligenda esset. quum pręsertim ipse nos Plato apertissime admoneat, non debere sibi ipsi hominem manus inferre, in secunda quidem pagina his verbis. Ille igit̄ qui in archanis haberi de hisce rebus solet sermo. Homines veluti in quadam custodia esse, neq; eam refugere, neq; inde se abducere oportere, magnus quidā mihi certe apparet, neq; sat cognitu facilis. Phos autē ideo non est. quēquā sibi mortem consciscere, q: quemadmodum qui publica in custodia reus tenetur, si quo modo carceribus effractis effugere tentarit, oēs quantę sunt leges in se conuerteret. Ita ꝛ qui corporis vinculum diuina prouidentia colligatū soluere festinarit, omnem sui opificis iram in se dignissime concitabit. Hęc ita sane sint. Quomodo autem mortis meditationem philosophiam esse dicemus? Sciendum qđ quū homo ex anima ꝛ corpore componatur, vti cōpositio eius duplex, ita ꝛ solutio duplex. Nam quū quodam sit naturale vinculum per qđ animę corpus coniūgitur, vitam ab ea capiens, quoddam voluntarium per qđ anima inhęret corpori, obediens, seruiens, ab eo dominata, Duplex quoq; erit ꝛ solutio. Altera corporis ab anima, altera animę a corpore. Et mors itē duplex. Altera quidē naturalis qua cūcti homines moriunt̄, quum corpus dissepararur ab anima. Altera vo voluntaria. Quum. vz. Phī animam a corpore contēplando disiungunt. Dicuntur igitur debere mortē meditari, idest separādo animā a corporeis rebus. diuinę tantūmodo contēplationi intentos esse oportere. Sciendū autē non omnino quū corpus separat̄ ab anima, ꝛ animam separari a corpore. Ita nāq; corporum amatrices sunt animę, vt post mortem, adhuc tamē eodem amore teneant̄. Atq; ob eam causam fieri autumant. quę circa mortuoꝝ tumulos videri solent, vmbraꝝ apparitiones. Verū neq; quum anima separat̄ a corpore, corpus omnino separabitur ab anima. Phi enī etsi per nimiā contēplationē vehementius sese a corporibus auocēt, viuunt tamē, nec prorsus cōmoriuntur. Erit ergo phia (vt superius dictū est) mortis meditatio, hoc est meditatio separationis animę a corpore. ¶ Quęrere autē haud indigne quispiā poterit hoc loco. Si phię finis est omnium rerum cognitio. Cur ergo diffinitionē illam, Phia est cognitio rerum vti res sunt, ꝛ rursus illā, Philosophia est diuinarum humanarūq; rerū cognitio, ex subiecto diximus esse, non aūt ex fine? quēadmodū enim medicinę sciam dum circa humana corpora versat̄, ex subiecto, dum vo sanitatis est effectiua, ex fine diffiniri diximus. Sic ꝛ in phia fuerat dicendum, cuius si finis est rerū cognitio. oēs quidem superius traditas diffinitiones ex fine, non aūt ex subiecto esse dici oportebat. ¶ Sciendū qđ quum phię tm̄ duę sint (vt dictū est) partes. Altera qdē cōtēplatiua, altera actiua. Duo quoq; erunt eius ꝛ fines, qn̄ enim dicimus, phiam mortis esse meditationē, ex actiuo eam fine diffinimus, qn̄ autē rerū vti res sunt esse cognitionē ex contēplatiuo. At vo quum diximus, esse eā dei similitudinē quo ad eius fieri ab homine poterit, ex ambobus. Medicinę autem scia, qn̄ mixta est, qn̄ ex contēplatiua specie diffinitur circa humana corpora versari dicimus, ꝛ nō irrationabiliter, ex subiecto talē esse diffinitionē affirmabimus. qn̄ autē ex eo, cuius gratia fit contēplatio, sanitatis dicet̄ effectiua, atq; ex fine traditā diffinitionē confitebimur. philosophia vo quū solā contēplatiuā speciem habeat, ppter id enim solū fit vt res cognoscātur, non quidē ex subiecto aliam, aliā ex fine suscipiet diffinitionē. Cognitio enī omnis certę alicuius rei est cognitio. Et qn̄ cognitio ꝛ certę alicuius rei cognitio simul vna ꝛ intelligunt̄ ꝛ compręhendūtur, siue ex subiecto eam diffinitionē esse quis dixerit, siue ex fine non aberrabit. rectius autē si ex ambobus. Sed age ad aliarū distinctionē, eius. vz. quę dicit esse dei similitudinē, ꝛ eius quę mortis voluit esse meditationē. ex subiecto reliquas diffinitiones nuncupabimus. ¶ Est itē ꝛ alia phię diffinitio Aristotelica per excellentiā hoc modo. Phia est ars artium ꝛ scientia scientiaꝝ, intelligebat nimirū Aristoteles earum omniū cognitionem ad ipsā phiam referri quodāmodo posse sic, Cognitionū alię quidē cohęrēt artibus, alię vo scientijs. Artes autem ꝛ scię oēs nihil inter se differunt sermocinatione, quę in oib⁹ semp est eadē ac nunq̄ imutat̄, sed mā. Enimuero scię circa ea versant̄, quę semper eodē modo sese hnt, vt astronomia, geometria, ꝛ arithmetica. Artes vo circa ea quę potissimū ꝛ variari ꝛ trāsmutari solent, vt sarcinatoria, fabrilis, sutoria, ꝛ cęterę oēs cerdonicę. ac geometrię quidē sermocinationes immutabiles sic. In oi circulo a centro ad circūferentiā interualla ęqualiter distare, id enim eodē modo semper erit, ac nunq̄ aliter habebit. Medicinę vo artis diuersę, vt quum dicitur. Cōtraria cōtrarijs sanant̄, ppterea qđ non circa idem semper existit, primum quidē q: non oēs morbi mederi possunt, quid enim si perniciosa foret pestis, num medicoꝝ quisq̄ curaturus accederet? Deinde q: non semper ɔ̄ria morbis adhibētur, sed sępe ēt similia. Plerūq; enim frigidus humor infusus his qui nuper morbo cōualuerunt, debilitatū iam ac pene discessum febris ardorem reuocauit. Omnibus quidem scientijs ꝛ artibus phia principium dedit, generalesq; sermocinationes. Phoꝝ enim est generaliter res oēs inuestigare. ¶ Ac geometrię quidem sermocinationes a phia sumpsę. Suscipit enī geometer punctum indiuiduū, ac magnitudinem diuidit in infinitū. Hisq; suis principijs vtitur in demonstrando. At vo Phus ea ipsa demonstrabit sic. Omne terminans terminato minus est vna dimensione. Corpus enim tripliciter in longitudinem, latitudinem, ac pfunditatē diuisum, terminat̄ a superficie. Superficies in longitudinē ac latitudinē solum, terminat̄ a linea. Linea in solam longitudinē terminat̄ a pūcto. Punctus vo indiuisus nullā amplius habebit dimensionem,

Verba Platonis, *in phedone pag. 493. f.*

Duplex cōpositio corporis. Duplex solutio a corpore. Duplex mors

Dubitatio.

Solutio.

Diffō phię ab Ar. tradita ceteris melior.

Geometria qd a phō sumat.

sione. Omne igit̃ qđ aliud terminat minus est q̃ termi
natū vna dimensione. ℂ Quod aūt ⁊ omnis magnitu/
do in infinitū vsq̃ secari possit. Demonstrabit Phs sic.
Sectio omnis fit per puncta. Puncta aūt neq̃ perficiūt
neq̃ componunt corpus. Corpus igit̃ per puncta diui/
sum, Postq̃ nihil p̃ter magnitudinem quātitatis per se/
ctionem a corporibus amouetur. Tres habebit dimē/
siones. Constat igit̃ nihil obstare, quo minus corpora
in infinitum vsq̃ secari possint. Neq̃ vero si ob innatam
nobis imbecillitatē, videat̃ id omnino fieri non posse
minus tñ id ipsum sic erit. ℂ Medicina quoq̃ ipsa plu
rimum dz phię. Nam quum didicissent a phis medici.
Quattuor prorsus esse in omni generatione corpoꝝ ele
menta, neq̃ plura, neq̃ pauciora. Continuo intellexe/
runt totidē ingenerari humores, atq̃ ab illis hos ꝓpor
tionabiliter deriuari. Rhetoricen quoq̃ iccirco a phia
depēdere dicemus. Quoniā pro inductione ac ratioci/
natione quibus potissimū dialectici vtuntur. Exēplum
ab oratoribus sumptum est ⁊ enthymema. Quēadmo/
dum enim ratiocinatio quę ⁊ accepto vocabulo syllo/
gismus dr̃ vera est, quum afferat ex se necessitatem. Ita
⁊ enthymema quoq̃ verum affert. ℂ Syllogismus au/
tem est sermo in quo positis quibusdā, aliud quid, quā
quę posita sunt, necessario accidit euenire, hoc modo.
Quod ex seipso per se mouet̃, imortale. Anima ex se
mouet̃. Anima igitur immortalis. Enthymema vero est
qđ vna tm̃ ꝓpositione superat̃ a syllogismo, sic. Si ani/
ma ex seipsa mouet̃. Quis est qui eam confitebitur esse
mortalē? Item. Si qđ cuncti expetunt, id demum est bo
num, cur tu pecuniā habere, iudicas esse malū. Simili et
modo correspōdebit inductioni exemplum. Nam sicuti
inductio probationis decentez quandam probationis
rationē habet, non semper tamē veram, ita ⁊ exemplū.
Inductio aūt est sermo, qui vel a particularibus ad vni
uersalis fidem facit hoc pacto. Rhetorica ⁊ legum san/
ctio ⁊ talis ac talis cum artes existant, vitę sunt vtiles.
Medicina igitur cum ipsa quoq̃ sit ars est vtilis vitę.
Exemplum autē a particularibus ad particularia fidez
arrogat atq̃ inde argumenta desumit. De topicis eniz
Aristoteles in logica disseruit ac deniq̃ rhetoricas ar/
tes pertractauit. Patet igit̃ rhetoricem a phia sumpsisse
principiū, etenim ⁊ Arist. plures de ea libros ꝯscripsit.
p̃terea orator iusto vtili ⁊ bono vtit̃, q̃q̃ nesciat q̃d
aut vbi reperiant̃, sunt eniz qui putent iustum cōsistere
in vtili, ⁊ cōtra qui vtile dicant inesse iusto. Sunt ⁊ qui
ea distinguant cōtrariaq̃ esse faciāt, quę nō nisi a Phia
definiri possant. Grāmatica quoq̃ ad phiam refertur.
Nam qr circa tonos ⁊ tēpora versat̃. Pertinebit ad mu
sicen, musice autē vt paulopost dicetur, pars est phię, sz
iam nō modo rōnales scię, verū etiā hę quę mechanicę
vocant̃ artes, oēs quidez subijciunt̃ phię. Architectus
enim quū perpendiculo vtatur ad discernēdū sit necne
rectus paries, cognoscit quod sit perpendiculum, neq̃
quicquaz aliud. Phs vero eius rei causam reddens dicet.
Omnia grauia suapte natura ad centrū tendere. Ad re/
ctāgulos vndecūde lapsu deferri. Rectangulos autem
nunq̃ aliquo declinare. Simili etiā modo ⁊ faber ad li/
gnorum rectitudinem rubrica vtitur, sed quę sit rectitu/
dinis natura prorsus ignorat. Geometer vero phię addi
ctus, dicet, rectitudinez eam esse, quę ex ęqualibus inter
se sit signis cōstituta. Possemus autem scientias ⁊ artes
quę a phia deductę fuerint, q̃ plurimas inuenire, sz hęc
satis. ℂ Postremo autē ex vi nominis diffinietur phia
sic. Phia est vt Cicero interp̃tatur sapientię studium.

Medicis ob eadē sumit.

Quid syllogismus vel rōcinatio.

Grāmatica.

Diffō pythagorę de phia.

Cepit autē hęc phię appellatio a Pythagora. Qui qui/
dem primus superioꝝ temporꝝ castigauit errores. Naz
quuz ante eum omnes sapientē nominarent, quicunq̃
artem aliquam recte pertractaret. Quorū numero fuit
Archilochus quum dixit, Et gubernator sophos, so/
phos poeta. Vir scientissimus ac de oplenus, quum in/
telligeret solū illuz vocari debere sapientē, qui summā
⁊ sapientiam ⁊ perpetuā rerum omniū cognitionez ha/
beret. Non se Sophon sapientem, sed philosophon .i.
sapientię studiosum appellari voluit. Quum autē per/
spexisset, alios de grāmatica, de rhetorica alios, Alios
de naturalibus rebus quęstionem habere, grāmaticos,
rhetoras. physicos, proprijs nominibus appellandos
esse censuit. Eos vero qui diuinarū rerum contēplatione
animū exercerent. Phos. Ipsumq̃ eoꝝ studium philo/
sophiam .i. diuinę sapientię amorem. ℂ Sunt autem ⁊
alię phię diffinitiones, sed ⁊ hę sufficiunt.

QVONIAM vero in oibus re/
bus quęri solet,
in quot partes diuidant̃. Necessariuz q̃/
dez est, vt ⁊ nos hoc loco de ipsius phi/
losophię diuisione dicamus, ac primuz
quid sit diuisio, qđ supradiuisio, ac sub/
diuisio. Diuisio principaliter quidē est integrę rei inci/
sio. Supradiuisio diuisę rei sectio. verbi gratia diuidat̃
animal in rationabile ⁊ non rationabile, idest diuisio.
Rursus in supercęleste ac terrenū. Mortale ⁊ immorta
le, supradiuisio. Subdiuisio autē est diuisę rei specierū
partitio. Species vero eas nūc intelligimus quę sunt sub/
alternę, hoc modo. Supcęlestium aliud est fixum aliud
vero vagum atq̃ errans, hic nūc supercęleste species ani
malis, subdiuisum. ℂ Diuidit̃ autez phia diuisione su/
prema, vt nōnulli voluerunt, in duas, vt pleriq̃ in tris
partes, in contēplatiuam, actiuam, ⁊ rationalē. Quę res
an sic se habeat videamus. ℂ Quādoquidē omnis re/
ruz omniū principia sunt a diuinis, ⁊ vt ait ille, ab Ioue
omnia. Iouis indigemus omnes. Merito quidē theolo
gicuz genus primū. Posterius vero naturale, q̃q̃ qua ad
nos q̃ cognoscere non possumus quę sunt in intellectu,
nisi p̃cognouerimus quę sunt in sensu. Hoc quidem
prius, illud aūt posterius Mediū vero sibi ordinem ven
dicanit mathematicuz, a Platonicis iccirco vt residētes
in anima idęas fideliter cōtineremus, recordaremurq̃
quę a nobis semel essent percepta, mathematicis demō
strationibus vtentes. Quēadmodum in Menone facit
Socrates, ab Aristotelicis vero iccirco, vt assuescerim⁹
a corporea substantia transire ad incorporeā, quę quū
sit prorsus ab oculoꝝ sensu remota, vim quandā maio
rem hz, q̃ quę cernit̃. Linea quidem hęc quę est in hac
subiecta mā ligni, ęris, aut cęrę, nunq̃ veluti materia ip/
sa lignū, ęs, cęraue a nobis perfecte intelligetur. Nisi cū
in animū adduxerimus, illic enim altius eaz contēpla/
bimur, vt quę se moueatur a materia. Qđ aūt oīs figu/
ra in materię substantiā non transeat, vel ex hoc mani/
festū. Licet eniz triāgulus in hac cęra statiz transmutet̃,
dimoto vno aliquo latere, nō simul quidē trāsmutabit̃
⁊ cęra. Trāsmutabat̃ aūt. Si amboꝝ substantiā fuisset
cōmunis vtriq̃. ℂ Sed postq̃ nonnulli vt dictum est,
duas partes fecerunt phię, contēplatiuam ⁊ actiuā. Nō
alienum hoc loco erit, inuestigare, quam ob causam,
duas solum illas, neq̃ plures neq̃ pauciores. Ac pau/
ciores quidē fieri nullo modo potuit, vnum siquidē in
vnum non diuiditur. Quare autē non plures sed illas
solum duas, Duę sunt causę. ℂ Prima hęc, quum phi/

Diuisio.

Sup diuisio

Phia i treis secat̃ ptes p̃n cipales .s. speculatiuaz practicaz ⁊ dialecticā: sz inter speculatiuā ⁊ practicā nō ē ordo essentialis: sed tm̃ ad bene esse.

Hęc opinio/nem iter grecos olympiodor⁹ hic inter latinos Boet⁹ ac Raymūdus ⁊ Albert⁹ sz scripsiunt quā mathe. nō sit media nisi op⁹ intellexit ipse met infra sa/tet̃ sbt. possumus tñ non li/gneū eneū ac lapideū circu/lū triāgulumue aspicientes. Et sic subm nul/lo pacto nā/sua ē mediāz vt q̃ plures credūt iter q̃s est anonimus interpres. Huius opinionis ē Ari. 6. ethi/coꝝ cap. 9. q̃ puer pōt esse ci mathe. prudens vel sapiens minime.

Debile medium. quã deus ipse sua essentia intelligẽdo intelligit inuitiue: nos abstractiue alr rile scire.
Phia i specu latiuã & practicam.
Hec quoque Simpli. phy sicorũ. p° in p hemio vbi & The. ibi: & in illud phemiũ sui Simp. vbi Alcinoũ pla tonicũ in lib. de doc. Pla tonis cap. p° 2. & 3.
Diuina nãlia mathema.

losophia, vt dictum est, dei sit similitudo, ac deus dupli cem habeat actionem. Notionis alteram, qua cuncta co gnoscit. Alteram prouidentię, qua inferiora gubernat. Iure quidem merito philosophia diuisa est in contem platiuam & actiuam. Per contemplatiuam enim res ip sas intelligimus. Per actiuam vero disponimus inferio ra. Sicq; deo pęrq; similes efficimur. Altera est hęc, no strarum animarum duplices sunt actiones. Alterę intel lectiuę, vt mens/ratio/sensus/opinio/& phantasia. Alte rę vero vitales siue appetitiuę / vt voluntas/electio/ani mus/& concupiscentia. ℂ Quũq; per contẽplationem perficiatur in nobis virtus intellectiua, per actionem vero vitalis atq; appetitiua, rationabiliter quidem erunt philosophię partes duę, contẽplatiua & actiua. Sed quũ contẽplatiuam ipsam diuiserint in theologicum/mathe maticum/& naturale, id quoq; quare ita factum sit per noscamus. Rerum omniũ tres sunt ordines. Alię enim penitus a materia separantur, vt sunt diuina. Alię non separantur vt sunt naturalia, eaq; species quę sine ma teria non possunt intelligi, vt lignum/ossa/caro/& eius modi, quęcũq; a natura iterum atq; iterum procreant corpora. Alię vero sunt intermedię, quę & separari & nõ separari possunt vt sunt mathematica, circulus quidem triangulus & eiusmodi per sese consistere sine materia haud quaq; possunt. Possumus tamẽ nos ligneũ ęneum ac lapideum circulum triangulũue aspicientes, eorum speciem mente nostra voluntate, ac seorsum a materia concipere. veluti cera, quę cum imprimit a sigillo, nõ materiam trahit, sed formam. Dicenturq; qua per sese non consistunt, a materia non separari, qua vero ad no stram cogitationem qua quiduis imaginari possumus, separari. Quum itaq; rerum omnium alię penitus ab intelligentia materię separentur, alię non separentur, alię tanquã intermedię & separentur & non separentur. haud quidem irrationabiliter, contẽplatiua species di uisa est in theologicum/naturale/& mathematicum, quę separantur enim subijciuntur theologico, quę minime, naturali. quę vero intermedię separantur & non separan tur, mathematico. Quod autẽ species rerum corporea rum a materia separari non possint. & quod mathema tica separẽtur, patet id quidem ex diffinitionibus ipsis. In diffinitione nãq; circuli nulla materia suscipit sic, Circulus est figura plana, quam vna linea circũscribit, in quo omnes quę ducuntur a centro ad circũferentiã rectilineę sunt inter se coequales. ℂ At vero quum do mus diffinietur, diffiniri sine materia nullo quidem pa cto poterit, sic. Domus est ędificium quod a cęli nos in iuria defendit, ex cęmento lignisq; constructum. Nisi enim materia aliqua pręcesserit, nullum vnq; ędificium intelligemus. Ac iure quidem medium est mathemati cum, quoniam cum minime cuiq; liceat, continuo a na turalibus ad diuina trãsire, proficisci ab his quę nulla tenus a materia secluduntur ad seclusa, nunquã poteri mus nisi per mathematica. Mathemata enim iccirco di cta qđ oporteat qui eas disciplinas perdidicerint, intel ligere se mox ad diuina trãsitũ sine sanguine facturos. Etenim & diuinus Plotinus, ex principe quidem Pla tone in 7° de republica libro/pagina secunda sic inquit, Tradendę sunt adolescentibus mathematicę, vt as suescant incorporeã naturam, nam si a naturalibus re bus continuo ad theologiam deducant, occęcabimus. Vt enim ex tenebricosis carceribus in splendidissimam lucẽ exituri, in ea domo assuefacere se prius solent, quę mediocre lumen admittit. Sic & adolescentuli post natu

Decipit quia nec ordie do cet. nec nãe sic pendere o beam°. Deo oupliẽ ordi nẽ tñ foret ei sensualẽ: quo

ralia, anteq; ad theologiam ducantur, mathematicis di sciplinis exercitandi erunt, sunt enim ad illam hę tanq; gradus, quę qua non semouentur a materia, tanguntur naturalibus, qua vero segregantur, diuinis. ℂ Dicendũ mihi nunc esset, in quot partes distinguantur theologi cum & naturale. Sed quum prolixiores sint minimeq; ad productionem necessarię, preteribimus. Ac de ma thematico tantum dicamus. Mathematicum diuiditur in partes quatuor, in arithmeticam, musicen, geometriã, & astronomiam, arithmetica numerum considerat, non illum qui dicitur apud idiotas. Sed speciem ipsam nu merorum diuinam, vt quum quęritur quã rationem ha beat, senarius ad ternarium, aut nonarius ad senarium, nõne duplarem ille, hic triplarem, siue grece, ἡμιόλιον. Est autem Hemiolius qui ad quem refertur minorem numerũ continet, ac eius dimidium. vt sex ad quatuor, nouem ad sex. considerat item qui a quibus nascantur, qui sint integri, qui abundent, qui pares separesue ha beantur, cuius generis ea esse poterunt, quę Parmeni des, quęue tum alibi, tum in Phedone quęrit Socrates. Musice vero, nihil quidem aliud considerat, q; chordarum vocũq; concentus, non qđ Plato reijcit, ad voluptatem afferendam, sed tum ad mouendos, tum ad leniendos animorum nostrorum affectus. Quod quidem decla rãt adhuc, delapsę iam e manibus vix seruata vestigia, audientes enim tubam excitamur animo statim vehe mentius, audacioresq; reddimur, propter qđ in pręlijs semper exerceri solita. Audientes vero theatralem melo diam fracto animo & quasi soluto deficimus. scitum quidem est illud. ℂ Fertur Pythagoras quũ forte ani maduertisset adolescentulum quẽdam Tibiarum sua uitate effractum, ac quocũq; tibias insequentẽ, iussisse tibicini sonum imutaret, statimq;. vbi id factum est, ces sauisse in puero affectionem. Quapropter omnia qui dem credenda, quęcũq; de diuinissima musica dicunt, Atq; ob id diuinus Plato iuuenes ortatur per Musi cam & gymnasticã iter faciant, vt per musicam quidem excolant animum, corpus vero per exercitationem. Geo metria vero considerat magnitudines ac figuras. Astro nomia autẽ motus astrorum, sic enim nũc placet ἐπιστήμην interpretari. ℂ Sed age q̃obrem in quatuor diuisum sit mathematicum, neq; in plura, neq; in pauciora. Dein ceps videamus. Mathematicũ circa quãtitatem versari manifestũ. Quãtitas aũt alia cõtinua, alia vero discreta, cõtinua quãtitas diuidit in quãtitatẽ quę mouet, & quę nõ mouet, quę mouet alia semper, alia non semper, quã titas vero discreta in quãtitatẽ quę est per se, & quę est ad aliud. Quãtitas cõtinua quę non mouetur est terra, cir ca quam versatur geometria. Eritq; geometria cognitio quãtitatis cõtinuę quę non mouet, quãtitas cõtinua quę mouet est cęlum circa qđ versatur astronomia. Eritq; astronomia cognitio quãtitatis continuę quę semper mo uet, cõtinuũ aũt id est cuius partes in diffinitione cõue niũt cum toto, quãtitas aũt discreta per se est numerus qñ eum integer ne an abundans, par an impar sit cõside rauerimus, neq; quicquam aliud qđ extrinsecus aduc niat. Pertineret enim ad musicen. Arithmetica igitur est cognitio quãtitatis per se discretę. Quantitas discreta ad aliud, est habitus tonorum inter se qui maxime per nu meros discernunt, circa quos versatur musica. Eritq; musica cognitio quãtitatis discretę respectũ habẽtis ad aliud. Discretũ autẽ id est cuius partes per se cõsiderant, nec dimoueri simul põt. Vñ geometria & astronomia erũt circa quãtitatẽ cõtinuã. Arithmetica vero & musice circa

ad nos & or do doc. nũ in pal: & quo ad nãm & ordo g fecũdo of. p° ordie doctrie a mathe. 2° a scia nãli incu pere obem°. 3° a metaphy sice: & id post physicam sũ. post rex nãli us traditionẽ d. vt Them. physicorũ p° s & qz inter nãa the. & phiam nãlem & diui nã nõ ẽ ordo ẽentialis sed ad hũ ẽ ẽ ordo gerto vero or dine nãc hec Aristo 6. me taphy. 3°.
Diuisio ma thema.
Arithmetica.
Quid musi ca.

Notata dig° opa musica lia.

Quãti 2° ptũ nuũ discretũ.

Quid astro nomia.

Arithmetica

Musica.

circa discretã. Diximus iam de cõtemplatiua. Nũc vero de altera parte quã actiuã vocauimus, dicendũ. ¶ Diuidit quidẽ in moralẽ, domesticã, & popularez, sed grece significãtius, in Ethicã, œconomicã, & politicam, quicunqz enim qd recte facit, vel in seipsum faciẽs dicitur ethicus, vel in domesticos œconomicus, vel in rẽpublicam politicus. Quãq̃ nõnulli dicant, qui politicus sit, eundem posse & ethicũ & œconomicũ dici, subijciantqz actiuę solã politicam, sed male. Pleriqz enim ab inani gloria dominati, Respublicas quidẽ recte administrarũt, seipsos vero penitus neglexere, ac nullã sui suarũqz rez curam habuere. Nõ imerito igit in tres partes a nobis diuisa est, in ethicã, œconomicã, & politicã. Diuidit autẽ vnaquęqz in nomothecticã, ea est ferẽdaz legũ ratio, & in iudicialẽ. Politicus eniz Phs & leges fert ad populũ, & qd iure aut iniuria factũ querit, ex ijsdẽ dijudicãs, bonos afficit pmijs, malos vero supplicijs. Similiter & œconomicus paterfamilias leges fert ad domesticos, dijudicans quę punit si a legibus declinarint. Similiter etiã & ethicus sibi leges proponet hoc modo.

Alia quoqz phia in quot secat partes. Ethica. Œconomica. Politica.

Hec quoqz Pythagoras in suis aureis carminibus.

In primis venerere deos, venerere parentes,
Et ventri, & somno parcas veneremqz repellito,
Atqz animos iramqz tuam frenare memento.

¶ Et quęcũqz scribit ad Demonicũ Isocrates. Ea enim morales sunt leges. dijudicabit vero seipsum, sic.

Non mollem captare decet tua lumina somnum,
Ante recensendo q̃ ter tua facta probaris,
Quo veni? quidnam potui fecisse? quid actum est?
Ordine cuncta suo memorans, ac mox tibi siquod
Turpe malum occurret, doleas, lęteris honesto,

¶ De œconomico autez & politico oportunius fortasse alias. Nunc pauca quędã de Ethico, ἦθος vnde Ethicus, qd nostri dixerũt morẽ, nihil aliud est q̃ hois ornamẽtuz ac pulchritudo, pulchritudo cuiuslibet rei est perfectio. Perfectio aũt ois fit ex priuatione rez vitiosaruz, excessus s. atqz defectus, quibus cõstat turpitudo, nam si turpẽ dixeris cui mẽbrũ aliqd defuerit, dices & turpẽ eum qui pluribus abundarit, quales apud Apollonium gigantes. Turpitudo eniz 9ria pulchritudini. & qm vel excessu vel defectu imperfecta est, 9ria erit & perfectioni. Perfectio igit ois, qñ 9ria, contrariaz rerũ priuatione pficiunt, omnino cõstabit obseruatione turpitudinis.

Quid ethice & aliud non nisi virtus est.

¶ Hęc de diffinitione & diuisione ipsius phię summatiz quidẽ a nobis dicta sint. Diuisa certe est, atqz ab omnibus q̃ maxime expetenda. Sed pręclare de ea dictuz, ferunt. Tale tantũqz bonuz, neqz iam peruenisse, neqz vnq̃ ad hoies peruenturũ. Nunc aũt ad ea quę ad ppositũ magis pertinere videbũtur, deueniamus.

Laus phię.

VVM intellexissent phiaz oiuz rerum vti res sunt esse cognitionez, ceperũt inuestigare Phi, quo pacto in eã ipsam rerũ oiuz cognitionẽ pueniret. Quũqz aiaduertissent particularia cũcta generari atqz corrumpi, eorũqz ob id experientiã haberi non posse, scientiãqz sempiternaz certarũqz rerum esse, atqz id qd cognoscẽdum esset a notione cõprehendi oportere. deduxerunt se a particularibus ad vlia, quę videbãtur eterna & definita, sciẽtia nãqz a grecis, παρὰ τὸ ἵστασθαι ἡμᾶς καὶ φροντικῶς ... τῶν πραγμάτων, vt in Cratylo iterpretatur Socrates, ideo dicta latine, qd nos in certissimũ quẽdam rerum statum finẽqz perducat. Exquiramus igitur quõ progressuz hunc fecerint a particularibus ad vniuersalia. Quũz intelligerẽt verbi gratia in hominibus, haudquaq̃ oportere quotquot in mundo homines essent a se dignosci, a particularibus cunctis hominibus, deuenerunt ad vlez hanc hominis naturã. Animal rationale mortale. Naz qui id nouerit, nosset quicũq; sunt, fuerũt, aut futuri sunt hoies. Eodez modo a particularibus equis, deuenerũt, ad vniuersalem equi naturam, quę omnes cõplecteretur hanc. Animal quadrupes hinnibile, non enim necessarium erat Pho, scire qui flauus esset, qui maculosus, qui gilùus, sz vlr tãtũ quid esset equus. Vniuersalia nãqz semper eodem modo, nec nũc hoc rursus alio atqz alio quẽadmodũ particularia. Alia quidẽ est natura flaui, alia maculosi, alia & gilui, sicuti alia Platonis, alia Socratis, alia & Alcibiadis. At vero vniuersalis homo & vlis equus, non ita, sed semper eodẽ modo equus erit animal quadrupes hinnibile. & homo animal rõnabile mortale.

Q̃ phia sit.

Alia semper manere particularia vero inter rimi.

¶ Porro quũz cõsiderassent varias ac prope infinitas id genus animalium species, deuenerunt in cõmunem omnibus cõitatẽ, animal. Animal enim & hõ & equus. ¶ Item ab hac ficu/platano/vite/cęterisqz arboribus. deuenerunt, ad vniuersalez ficum/platanum/vitẽ/quas adduxerunt in cõe his oĩbus genus plantam. Habebãt ergo has duas cõitates animal & plantã, quę qui norit, omnia quę continentur ab eis nouerit. Item & animal & plantã duxerunt sub animans, animantes enim sunt & plantę, siquidẽ augẽtur nutriũtur, ac sibi simile gignũt, quibz vero animãti opponeret id qd non esset animans, vt sunt lapides/ligna/& eiusmodi, quorũ pleraqz poterant nobis esse incognita, deuenerunt a particularibus lapidibus ad vlem lapidẽ, & a particularibus lignis ad vle lignum, quę adduxerunt sub cõmune genus nõ animans, a quo singuli & lapides cõtinerent & ligna. Sicqz habuerunt & has alteras duas cõitates animans & non animans quę adduxerunt sub corpus. Item a dęmonibus animabus & eiusmodi quę corporibus vacant, deuenerũt in cõmune genus incorporeũ qd corporeo oppositum videbat, nãqz vt tripliciter illud dimetiri, & in partes secari põt, sic neqz dimẽsurabile hoc, neqz vllas in partis diuisibile. Item quęrentes quid cõmune esse posset corporeo & incorporeo, inuenerunt substantiaz, quę vtrũqz cõplecteret. Aeque enim substantia est corporeum vt lapis/lignum/& eiusmodi atqz incorporeum vt sunt animę dęmones deus. Item quũz intellexissent, substãtias rem quãqz subiectaz significare, esseqz eis cõtraria, quę non per se, sed in alijs cõsisterent vt est albedo/nigredo/& eiusmodi, inuenerunt cõe his omnibꝰ genus accidens, sub quo cõtinerẽtur. ¶ Quęcũqz igitur per se cõstiterint, vt homo/lignũ/lapis, Substantię, quę vero cõtra non nisi in alijs, vt albedo nigredo, Accidentia vocabũtur. Num ergo oĩa quę sunt, ex sola ipsa substantia cõprehendẽtur? Itaqz rerũ omniũ cognitionem a Pho haberi posse dicemus? minime. Erant nãqz adhuc duo/tria/quatuor/decez/& viginti, quę adduxerunt sub cõmune genus, numerum. Item aliud paruũ, aliud magnum, quę adduxerunt sub cõtinuum, cunqz numerus & continuũ quãtitates essent, vtrũqz eniz vt docuimus quantitas, adduxerunt ea sub vle quantum. Sicqz habuerunt generalissima duo, substantiã & quãtitatem. Item erat quoddã album nigruz & id genus multa, quę particulariter insunt pluribus, vt albedo in cerusa/& niue/& cygno. nigredo in ęthiope & coruo. Inuenerũt vniuersalẽ albedinẽ & nigredinez. quas sub cõe vnum his oĩbus genus adduxerunt colorẽ. Itez & dulce/& amarũ/calidũ/ac frigiduz, q̃ adduxerunt sub cõe oĩbus genus quale. Quale aũt id est, ex quo qui id suscipit denominatur, vt ab albedine albus, & a grãmatica grãmaticus.

Accidẽtia non nisi in substãtijs sui cẽ habent.

Substantia.

Subsa & accidẽs sũ gñalissima.

Qualitas.

Ad aliqd si/ue relatio.

Erat item dextrum ⁊ finistrū. duplum dimidium, quę adduxerūt sub cōe his genus dictū ad aliqd. qđ respectū haberet alteri⁹ad alterꝝ. ℭ Erat itē aliud, eē in scholis, in foro, in tēplo, quę adduxerūt sub cōe genus vbi, qđ loci esset significatiuum.

Tempus.

Erat itez heri/hodie/cras, quę adduxerunt sub qñ, qđ tēporis significatiuuz esset.

Situs.

Erat item recumbere/stare/sedere, quę adduxerūt sub positionē, qđ ea corpoꝝ status oīs complecteret. Erat item accingi/amori/annulū gestare, quę adduxerūt sub habitū, qđ is oēm cōpręhenderet ornatus cōpositionē. Erat itē verberare/calefacere/ac frigefacere, quę adduxerunt sub agere. qđ est circa aliquid versari. Erat itez verberari/calefieri/frigefieri, quę adduxerūt sub pati. qđ est ab aliquo alterari. Itaqꝫ habuerunt hęc decem genera, substantiā, quātitatē, qualitatem, ad aliqd, vbi, qñ, positionē siue situm, habitū, actionē ac passionem, sub quibus quęcūqꝫ essent in humanis rebus ꝯtinerētur. Dicta aūt sunt a phis, κατηγορίαι, hoc est prędicamēta, quod de his quę sunt sub se vl'r dicerent. Scripserat itaqꝫ Aristoteles libellū de pdicamētis, in quo mētionem fecit de his quinque vocibus, genere, specie, differētis, proprio, atqꝫ accidenti. quę quum incognitę nobis iaz essent longa desuetudine, ⁊ Phi ⁊ boni viri functus officiū Porphyrius, ipsuz hunc libellū ꝯposuit, docēs nos qd quęqꝫ illaꝝ vocū significaret, vt quū hęc didicerimus, multo facilius ea assequi possimus, quę ab Aristotele tradita sunt de decē pdicamētis.

Nō necīū eē hunc librū: sz vtilē ad libros Aristo.

Dictuz est igit quot modis phia diffiniat. Demōstratū est in quot quęue vnaquęqꝫ phię pars diuidatur. postremo ⁊ quo sub decem generalissimas cōitates oīa adducta fuerint declaratum. ℭ Nunc de his dicendū quę a Phis προλεγόμενα, ἤτοι προτεχνολογούμενα ἐπὶ παντὸς βιβλίου, appellant. Ea ꝟo sunt hmōi, propositū siue intentio, vtilitas, opus legitimum, nomen authoris, ordo libroꝝ, titulus, diuisio p capita, docēdi modus, ⁊ relatio. Cōsueuerunt aūt interpretes ea in enarrādis Philosophoꝝ scriptis semp ꝓponere, nō vt ipsi quicqꝫ addidisse viderent, aut aliquā aliā ob causam, sed solum ꝓmptiores vt redderent qui legerent, quiue audirent.

Octo fore cō siderāda in initio cuiusc/ cūqꝫ libri. Reddi⁹ cā.

Intentionis.

ℭ Si qs enīz ꝓpositū siue scribētis intētionem ignorarit, pigrescet, medioqꝫ in cursu stabit, velut his accidit qui eo proficiscunt quo nesciūt. Neqꝫ ꝟo id satis, q̄uis enim scribētis intētionē quis nouerit, non tñ ꝓmptior efficietur ad opus aggrediendū, nisi ⁊ vtilitatem quoqꝫ ꝑdidicerit.

Utilitatis.

Quare post intētionē ⁊ vtilitas ostēdēda, ac neqꝫ id quidē satis, nisi legitimū opus esse demōstrabitur eius quē scimus sapiētię studio fuisse clarissimū, veluti Aristotelis ⁊ Platonis a quibus nihil nisi qđ vtile, dictuz existimamus.

Ordinis.

Sequit mox qđ de ordine, vtrum ꝑus an posterius collocet, quare ⁊ ordinē declarāt. Pręteres ⁊ titulū, qm̄ ex eo breuiter intentio dignosci solet.

Tituli libri. Diuisionis.

Postremo diuisionē, modū pręceptionis, ⁊ relationes, hoc est in quā partē phię referatur, iccirco, vt sciamus, vbi maxime conferat.

Modiqꝫ do cendi. Intētio Por phyrij.

Sed age nos quoqꝫ huius libelli τὰ προλεγόμενα, dicamus. ℭ Intētio Porphyrij est de quinque vocibus disserere de genere/specie/dria/ꝓprio/atqꝫ accidēti, sub quibus particulariter oēs significatiuę voces ꝯtinent.

Utilitas.

ℭ Vtilis aūt liber est ad omnē phiam. docet enim nos quęcūqꝫ supra spēs adueniunt. ex quibus suscipere solemus demōstrationes. Ex demōstrationibus aūt phię finē cōsequimur. Vtilis igit ad cōparandū phię finē.

Opus legiti/ mum.

ℭ Legitimuz ꝟo esse Porphyrij authoris opus pz, cū ex ipsa elocutione, tuz ēt ex eo qđ sępius alibi, ō his quę in hoc libro tradita pcepta sunt, mētionem fecit. Allogtur aūt Chrysaorium cui ⁊ alios multos dedicarat libellos, ob hanc causam. Adolescēs erat chrysaorius Porphyrio magro ob ętatis ⁊ ingenij decorē gratissimus, rogauerat is Porphyrium, de Ætna vt scriberet. interim ꝟo, quū forte incidisset, in Aristotelis pdicamēta, neqꝫ oīno incūbens ꝑfecisset quicq̄, significauit id Porphyrio, qui tum illic in Sicilia erat, rogitās si qđ pollicitus fuerat, de Ætna ꝑscripsisset. ad se mitteret, sin minus, daret operā quo cū ipsuz Aristotelis librū percipere posset, cui Porphyrius nil quicq̄ grauatus, cōtinuo hunc libellum cōscripsit, ex principe Platone ijsdē fere verbis oīa colligens.

ℭ Horū grę/ coꝝ nota vt ꝑ̄dicatis fiat cur.

Ex quibus rebus manifestissime cōstat, viuo patre legitimuz natum, suūqꝫ heredē hūc a Porphyrio iure fuisse institutū, nihilqꝫ ꝓhibere, qn testamēto patriā sponte adire possit hereditatē, vt verbis vtar iurīscōsultoꝝ. ℭ Ordie ꝟo hic liber ꝑmus, introducit siquidē nos ad Aristotelis pdicamēta, pdicamēta de simplicibus sunt rerum vocibus. Simplices aūt de quibus hic agitur voces rōnalis sunt phię principia. Primus igitur, meritoqꝫ cęteris in phia libris ꝑponendus.

Libri titul⁹. Cur introdu ctio īscribat. Dubitatio.

ℭ Titulus aūt inscribit εἰσαγωγή. ℭ Introductio iccirco qz tanq̄ aditus est, ⁊ via ad oēm phiaz. ℭ Addubitarent hic fortasse nonnulli cur īdeterminate inscript⁹ sit liber. (Introductio) incertum enim grammaticę ne sit an rhetorices, an logices.

Rn̄sio.

ℭ Rn̄suz his sit, solere nos semp excellētissimā quāqꝫ rem indefinite ꝓnūtiare, atqꝫ vti nos quū Homerum aut Demosthenē significare volumus, poetā dicimus ⁊ oratorē per excellētiā, ita nihil ꝓhibuit volentē phiā significare eo mō dixisse. Pręterea. introductio ois ex ꝯfesso velarum vestię est introductio. Sed quum phia sit artiuz ars, ⁊ sciaꝝ scia, quo mō satis digne poterat, q nos ad illaz introducturus erat p quę eā ad cęteras omnis artes ⁊ scias si vera eius diffinitio, vnius tm̄ artis introductione libri titulū inscripsisse?

Diuisio libri in partes. Prima. Scda. Tertia.

ℭ Diuidit autem in tris ptes, in ꝑma disputat de ipsis quinque vocibus. in scda eas ꝯplicat. in tertia docet, quā habeant inter se silitudinē ac dissimilitudinē. Docēdi modū quo vtat, facilē ⁊ qui ad erudiendos pertineat adolescētulos fore promittit, ipso statim prohemio, quuz dicit, se ab altioribus qōnib⁹ velle abstinere, ⁊ simpliciora ꝯsectari.

Cur organū appellet.

ℭ Refert postremo hic liber sub rōnale organū. Organum enim logicam appellat, quasi instrumentū philosophię. Docet enīz quę ad principia demōstrationis cōducunt. Introducitqꝫ nos ad Aristotelis pdicamenta quę ad logicā spectant, logica autē non pars est phię. Sed organū vt alibi demonstrabimus.

VVM SIT nectium Chrysaori ⁊c. ℭ Quęcūqꝫ in humanis rebus sunt, oia suapte natura bonum expetūt. Oēs vel specie ipsa boni afficimur, boni cupiditate incensi sumus oēs, ad id qđ bonuz est trahimur rapimurqꝫ oēs, rerū nāqꝫ oium ⁊ origo ⁊ perfectio bonum, malū ꝟo qui appetat nemo. si qs tñ appetiuerit, idipsum expetet tanq̄ bonū.

Oē sub rōne boni expeti.

Quare qñcūqꝫ voluerimus quępiaz ad aliqd cohortari, ex illa ipsa re bonum futurū esse ostēdemus, qđ ⁊ Porphyrius nunc facit. Nā quū vellet Chrysaoriū ad hui⁹ libri lectionē attentū facere, futurū ex eo bonū ostēdit.

Duplx bo.

Sed qm̄ duplex bonū, alterū vt finis, vt cū dicimus sanitatē esse bonuz alterū vt ad finē, vt cum venā secare bonū esse affirmamus nō per se sed pp sanitatem. Necessarium hoc loco non dicet potissimū pp se bonum, sed pp aliud maius, quēadmodū quuz dicimus, si sanus fieri cupis, necessarium est tibi venā laxari. Referē nāqꝫ ad prędicamēta,

sed breuius

sed breuitne, vel necessarium dixit hunc libellum respectu maiorum hominum vtilē: vel certe ꝓpter se necessarium, quum sine ipso quę in Phia tradita sunt, percipi minime possint. ℂ Intelligendum autem necessarium a Phis duobus modis accipi, necessarium qđ vtile, vtile autem est qđ ꝓpter aliud sumitur, verbi gratia, lauari, vestibus succingi. & necessarium qđ ę contrario opponitur vt aiūt possibili. verbi causa quādo subiectum absq; eo esse nō potest hoc modo, necesse est quęcūq; pulmonem habēt animalia respirare, si volumus vt viuant, necessaria igitur est respiratio, nam sine ea, quę pulmonem habent animalia viuere nullo modo possunt. Dicetur itaq; necessarius hic liber aut ex priori, aut ex posteriori significatione, atq; ex posteriori quidem, minime. Antequam enim Porphyrius cōmentus hanc rem fuisset, haud sane ignorabatur, Phorum scripta quid significarent, igitur ex priori, qđ illorum facillimam nobis cognitionē efficiant, nūquam ergo ex posteriori significatione dicetur necessarius liber, quoniam illa sine hoc constare non possent, sed ex priori quoniā sine hoc illa haud satis vnquam recte intelligerentur, illud vero necessarium nō in scripto sed in ipsa rerum contemplatione intelligendum, neq; enim dixit sic, quum necessaria sit huius libri confectio, sed sic, quum necessaria sit & ad prędicamentorum traditam ab Aristotele doctrinam cognitio generis, speciei, differentię, proprij, & accidentis.

Necessarium dupliciter sumitur.

Non necessarius sed vtilis liber Porphyrij.

Libri vtilitas.

ℂ Hęc itaq; libri huius vtilitas est, quodq; dispersim ab alijs olim dicta fuerant hic collectim habentur, ac faciliorem nobis concisioremq; illorum intelligentiam pręstat. Quare non sibi inuētionem hanc Porphyrius vendicauit, sed quę ab antiquioribus dicta sunt. inquit. adducere tentabo. ℂ Animaduertendum aūt in proœmio hęc declarari, libri argumentum. vtilitatē, & pręceptionis genus. Argumentū quum de ipsis quinque vocibus se dicturum necessario existimat. Vtilitatem, quū dicit vtilem esse non modo ad Aristotelis prędicamēta, verūetiam ad omnem philosophiam. Pręceptionis genere se vsurum ostendit eo, quod maxime conueniat his qui nunc primum erudiuntur. Neq; enim plura adducit q̄ pertineant ad introductiones, neq; scribendo longius se extendit, neq; obscuro vtitur dicendi stilo, quibus plerūq; deturbari a studio solent adolescētuli.

Cōiūctio notanda.

ℂ Coniunctio autem illa, et, significat nobis non solū ad prędicamentorum doctrinam conferre hunc libellum, verumetiam (vt diximus) ad omnē philosophiā. Rursus aliter, & ad prędicamentorum quę tradita est ab Aristotele doctrinam inquiens, non solum significauit conferre hunc librum ad eam doctrinam prędicamentorum quę tradita est ab Aristotele, sed ad prędicamēta etiam cęterorum, qui de his perscripserunt vt Archytę Tarentini, Theophrasti, atq; aliorum. Plęriq; enim Aristotelis discipuli, ad pręceptoris ęmulationem cōscripsere. De prędicamētis, de interpretatione, & de resolutiuis syllogismis.

Dubitatio.

ℂ Addubitarent autem fortasse nōnulli, in hoc ipso statim pricipio, ὄντος ἀναγκαίου. mouerentq; infirmam sane atq; inconsequentem quęstionem alioqui pulcherrimam & relatu dignissimam, hoc modo. Ens aut necessarium est aut possibile aut cōtingens. Necessarium est, qđ ex necessitate eodem modo semper habebit. velut hoc, dum sol est supra terram, dies est. Possibile autem, qđ duas inter se contrarias res admittet, vt scire ac nescire, nunquam enim alterutrum si sit, erit & alterum, tamen potentia id ita esse considerabitur. Contingens vero est qđ in actionem dirigitur, poteritq; ita euenire. His igitur ens coęquale non est,

Possibile.i. ἐνδεχόμενον

Necessarium pote.

Contingens.i. ὑπάρχον.

Contingens.

non enim pro essendi reciprocat cōsequentia vt ꝓpriū & definitio, quę inuicē & supposita & prędicata esse ꝑnt. ℂ Suppositum autem siue (vt vulgo aiunt) subiectum, id est de quo fit sermo, cui gręce articulus pręponitur vt homo. ℂ Prędicatum vero est in quo substantiuum verbum aut actu aut potentia continetur. Omnia enim prędicata quum aut nomina sint aut verba, nominibus quidem continebitur actu sic, animal est, verbis vero potentia sic, loquitur, disputat. Non enim quo modo dicimus. homo est risibilis, & risibile est homo, ita dicemus, ens est necessarium, & necessariū est ens, nihil enim idē ex cōmutatione consequitur, quicquid enim necessariū, admittibile & existens, illud idem est & ens. sed non si quid ens est, idem prorsus erit necessarium, admittibile, & contingens. quin si illorum aliqđ fuerit.s. potens, non erunt & reliqua.s. necessarium atq; inexistēs. Si igitur inęquale ens, admittibili, necessario & existenti. nec suppositum, qđ non idem ex cōmutatione consequatur, erit certe pluris. Cur itaq; Porphyrius, quum & ipse in omni prędicato iubeat debere inesse vel maius vel ęquale q̄ in supposito ac nunquā quid minus. Necessarium qđ minus est, de eo qđ pluris est fecit esse prędicatum? Sic, ὄντος ἀναγκαίου. Fatebimur quidem id ita esse de maiori qđ est minus prędicari nō oportere. Ens vero pluris esse q̄ necessarium, minime. Proprie enim ea dicuntur pluris esse nomina, quę de pluribus prędicantur, in multisq; inexistunt, ac per se intellecta propriam in se existentiā habent, vt animal, qđ & de homine, & equo, & cane prędicatur, inexistens cunctis, propriāq; per se intellectum, in se existentiā hꝫ. Dicitur enim ex diffinitione animal, substantia, anima̅s, sensibilis. ℂ Pręterea. quęcūq; in sese non inexistunt, sed cōmunem pluribus appellationē habent vt canis, aiax, & eiusmodi, nunquā dicentur pluris esse, quia ęquiuocę sunt voces, non res. Oportebit enim ipsum per se prius existere, q̄ alterο qđ pluris esse dicatur, ens vero quum in se non existat, sitq; vox duntaxat cōis necessario, ei qđ potest esse, & cōtingēti, nunq̄ dicetur pluris esse. ℂ Pręterea. Si pluris id esse dicant, tanq̄ genus profecto non negabunt. Sed genus eodē etiā tēpore diuisum continet in se species, lꝫ nihil omnino pcesserit, aut subsequatur. Necesse igitur erit, eos confiteri, vno eodē tēpore, necessarium esse, & possibile, & contingens, quo nihil absurdius. Necessarium quidē semper est necessariū, potens autē esse, siue admittibile & contingēs, non semper sed aliqn̄. Quare si ens genus non erit, non erit & & pluris, quicquid enim natura ipsa definitū est, particularibus si adsit, nullo modo potest esse genus. ℂ Pręterea. Oia aut determinate aut indeterminate proferuntur, determinationes autem quatuor, omnis & quidam affirmatiuę, non omnis & nullus negatiuę. Dictę iccirco quoniā ex his determinatur qđ dicimus siue vl'r siue particulariter. Si enī dicamus sic, omnes homines lucrum appetunt, idest vniuersale. Sin vero sic. quidam summū bonum virtutem ꝓpter se expetendam esse voluerunt. Particulare. Demōstratum autem ab oībus fere Phis est, particulare indeterminatū idem valere ac particulare determinatū, vt quidam homo venit, idem sit atq; hoc, homo venit. Qđ si ita est. Porphyrius indeterminate quum dixisset ὄντος ἀναγκαίου neq; pręposuisset παντὸς vniuersalem determinationem. Suscepit illud τὸ ὄν. particulariter ac si diceret quoddam ens est necessariū. Quod quidem, vt ipsi cōfitentur ęquiualet necessario. Et quidem si ęquiuocū ens tenuis vox non fuisset habuissetq; in se subsistentiam vt animal, rectissime de eo poterat necessarium indeter-

Subm̄ siue suppositum.

Prędicatū.

Dubitatio.

Cur p casum rectū nō dicit quā p genitiuum, dic ꝙ grāmaticis potius q̄ a philosophis consideratiōe dignus.

minate prędicari. ¶ Pręterea. Quãdocunq3 volumus rem aliquam significare, per rectum casum, significare solemus sic. homo equus. Quando autẽ rei ipsius partem aliquam, aut qđ circa rem est, per genitiuũ. Si enim dixero Socratis. Certe vel mẽbrũ eius aliqđ significari volo, vt manus, caput, vel eorũ quę circũstant aliqđ, vt librum, domum, & eiusmodi. Si itaq3 dixisset Porphyrius per rectum casum sic τὸ ὂν ἀναγκαῖον ἐστι. Res plane ipsam significasset. Sed quia dixerit ὄντος ἀναγκαίου per genitiuum, certe vel partem rei, vel aliquid eorum quę rem circũstant significauit. Cuilibet autem parti eorum quę circa rem sunt ęquiualet necessarium. verbi causa. homo idem atq3 aliqđ animal, & manus idẽ atq3 aliqđ membrum in homine. Quãuis ergo propriã quis dixerit ens subsistentiã habere, non tamen redarguendus iccirco Porphyrius qđ fecerit de ente necessarium tanq̃ de ęquali ęquale pręd icari. ¶ Demonstrabimus adhuc alia rõne, ens neq3 supradictorum necessarij possibilis & cõtingentis, neq3 substantię accidẽtis ac reliquorum prędicamentorum, posse esse genus hoc modo, in quibus aliquid prius est ac posterius, qđ communiter de his prędicatur non est genus. Genus enim specierum est genus. speciesq3 ipse eodem tẽpore per se subsistũt: accidens ṽo posterius est substantia, quoniã in ea existit posterius, & eo qđ potest esse contingens, quoniã in eo habet existentiam. De his igitur ens vt genus nõ prędicabitur vniuocę, sed ęquiuocę. Appareat sane inquiet aliquis in his prius esse ac posterius, vnde nam id manifestum erit, existere in substãtia accidens & in eo qđ potest esse cõtingens: non inexistent. Dimotis nãq3 substantia & possibili, dimouebuntur & cum accidenti contingens, sed semotis ab ente in quibus non subsistit speciebus, substantia & possibili, non semouebuntur & reliquę. non enim corrupta specie canis aut equi, corrũpentur & cęterę hominis, equi, bouis, cameli, & id genus, aliorum. Demonstrata igitur est alienę questionis absurditas ac solonis nostrę ↄcinitas. ¶ Verũ enimuero adhuc principium rursus dãnantes dicerent sic. Si ens ęquiuocum, ęquiuocum autẽ indefinitũ, ens igitur indefinitum, ac non oportet principium ab indefinito fieri. male igitur. Rñdebimus ens non dici debere ęquiuocum, sed ab vno aliquo, velut a medicina. Medicinę dicimus librum, & medicinę potionem. Quid autem sit ęquiuocum, quid vniuocum, quid ab vno aliquo aliquid esse, in pdicamẽtis dicemus. ¶ Quam ṽo

Cur ens ipsi necẽo prępo- suerit trib' de causis factũ fuisse cõstat.

ob causam ens prępósuerit necessario. Tribus factum est causis. prima vt qđ vniuersalius est pponeret, secunda ppter elocutionis elegantiam, si enim dixisset ἀναγκαίου ὄντος non sic sonora fuisset locutio, ob huiusce orationis vitium qđ κακέμφατον vocatur, postremo vt a generalissimis principium sumeretur, ab his enim semper inchoandũ. ¶ Quęrent pterea cur non dixerit bonum

Cur bonum aut vtile non dixit quũ necessariũ dicit. Solutio.

aut vtile, sed necessariũ. ¶ Dicemus, qz hęc duo bonũ & vtile adhęrent sibi inuicem. continẽturq3 a necessario, bonum enim, id est qđ ppter seipsum expetitur, vt felicitas, virtus, vtile ṽo qđ propter aliud, vt diuitię, qđq3 si adsit, non penitus saluam rem faciet, si abfuerit non

Necẽrium duplex & quoq3 supra.

corrumpet, velut hęc toga. Necessarium autem duplex. vel quod propter seipsum expetitur, nihilq3 differt a bono, vt sanitas. vel qđ expetitur, ppter aliud, nihilq3 differt ab vtili, vt venę laxatio, & potio medicinę. Primo igitur significato quinque vocum necessaria cognitio est, quoniã nobis, tum ad prędicamẽta, tum ad logicam methodum confert. ¶ Dicit autem hoc necessa-

Sex modis necessarium dici põt.

rium sex modis. Necessarium vt materia ęris ad informandam statuam. Necessarium vt rationale in hominibus. Necessariũ qđ propter se fugiendũ, ppter alterum ṽo expetendum, vt venam incidere. Necessariũ qđ propter se est expetendũ vt sanitas virtus. Necessarium qđ ppter se neq3 expetendũ, neq3 fugiendũ, vt sunt quędam pharmaca. Necessarium postremo qđ propter se & propter aliud est expetendum. Veluti est hic liber.

¶ PRÆFATIO. CAP. PRIMVM.

Vm sit necessarium Chrysaori & ad eam quę est apud Aristotelem prędicamentorum doctrinam nosse quid sit genus, qđ differentia, quid species, quid proprium, & quid accidens: & ad diffinitionum assignationem, & omnino ad ea quę circa diuisionem & demonstrationem sunt: vtili existente istarum rerum speculatione. cõpendiosam tibi traditionem faciens: tentabo breuiter, velut introductionis modo, ea quę ab antiquis dicta sunt aggredi, altioribus quidem quęstionibus abstinens, simpliciores ṽo mediocriter coniectans.

RISTOTELES In prędicamẽtis de generalissimis decẽ vocibus quũ ptractaret, separauit eas a differẽtijs & proprijs, atq3 harum quinque vocum ab eo illic mentio habita. Intelligere igitur qđ sit genus, dĩa, species, propriũ, atq3 accidẽs, ad faciliorẽ illarum intelligẽtiã necessarium. Videtur aũt Porphyrius [et] cõiunctione, qm non solum ad Aristotelis pdicamenta confert, sed ad ea quę ipse inferius narrat, q̃q̃ nõnulli interp̃tentur /et/ dixisse, & ad Arist. pdicamẽta, & ad pdicamẽta Architę vtilẽ harum quinque vocum cognitionem, sed ista dicere mihi est absurdum. ¶ Quare autem pposuerit genus dĩę ac differẽtię speciem suo loco demõstrabimus. Nunc vero de oibus pauca dicamus, de genere, dĩa, specie, proprio & accidenti.

Dubitatio.

Non enim ab re quispiã rogaret, cur in eum ordinem sic redegerit has voces Porphyrius: neq3 enim videri vllo

Solutio.

modo dz, temere id factum. ¶ Huius nos rei causam, paulo altius ab initio repetamus. Intelligẽdũ in oibus

Quid genus ac species.

rebus quędam esse vlia, quędã particularia. Quum ṽo corrumpi & quasi aboleri particularia necesse esset, excogitauit nã generalius quoddã qđ oia cõplecteret genus, & qđ vniuscuiusq3 rei formam cõseruaret spẽm. sed quo res planius intelligatur, ordine omnia exponemus, atq3 vnũquodq3 tanq̃ in exẽplo demõstrabimus Socratẽ, Platonẽ, ac cęteros particulares hoies sic, & flauũ, maculosum, hunc equũ & illum vocarunt Phi particularia siue indiuidua. Porro quę particularia ipsa cõprehenderẽt,

Quid dĩa ac rõnalitas & irrõnalitas.

vt vlis homo & vlis equus, vocarunt species. Quę rursus species, appellauerunt genera, veluti aial, qđ cõtinet vlem & hominẽ & equum. quę ṽo media essent, inter species & genera, dixerunt differentias, vt rõnale & irrationale, qđ alterũ differre facerent ab altero. Rõnale enim id dicitur, qđ mentis iudicio ducitur ac ratione, vt hõ, & dęmon. Irrationale ṽo qđ iudicio, ac rõnis est expers, vt equus, bos, & similia. Erũtq3 particularibus vliores species, speciebus dĩę, differẽtijs genera. Animal enim diuisum cõtinebit, rõnale & irrõnale, rationale ↄplectetur

tur hominẽ ⁊ dęmona. hõ Socratẽ ⁊ Platonẽ. ¶ Pręte rea id qḋ alicui spẽi videbat̃ semper hęrere, vt homini risibile, ⁊ equo hinibile, placuit vt diceret̃ propriũ, qḋ ꝓprietatẽ suã, intra vnã dũtaxat spẽm côtineret. id ꝟo qḋ absq; vllo detrimẽto videbat̃ posse ab eo cui accide

Quid accñs.

rat dimoueri, vt albũ nigrũ stare, ⁊ sedere, accñs nuncu patũ, hęc ꝟo noĩa, non vt grãmatici vocabula, aut uriũ côsulti ⁊ oratores verba, sed generalius voces appella uere. Q uarũ alię quidẽ substãtiuę, alię ꝟo adiectiuę, ħ est alię substãnę cohęrent, alię inducunt̃, cohęrent sub stãtię/genus/diã/⁊ spẽs/inducunt̃ ꝓpriũ ⁊ accidẽs. Vñ non immerito dicta a nostris sub̃alia, qm ex his sua cu iusq; aĩalis sub̃a signat̃, ac eorũ vnũquodq; fit particeps. exẽpli cã, Socrates qua homo particeps erit spẽi, q̃ rõ nabilis est, diẽ, qua aĩal gñis. Et ꝫ Alexandri bucepha lus qua aĩal gñis, qua irrõnabilis diẽ, qua ꝟo equ⁹ spe ciei. Reliqua ꝟo propriũ atq; accñs sup sub̃alia sunt in hęrẽtia, qm in subiectę subę rõnez non trãsferunt̃. Pro priũ vt ꝓximius, accñs remotius, illud eniz semꝑ in ali quo inextiterit, ħ ꝟo inibi erit, inibi non. V ocataq; etiaz sunt sepabilia, qḋ separi a sub̃a possint per cogitationez absq; vllo, vt diximus detrimẽto. Oporteret enim alu ter nigros, non esse hoĩes, ac si quis ridẽdi potestatẽ ab iecerit, ab humanis actionibus oĩno tanq̃ sibiipsi imor tuus vacare, quo nihil absurdius. En igit̃ quo processit ordine Porphyrius, ꝓposuit ea q̃ cohęrẽt, his q̃ inducũ tur, rursus ex his q̃ cohęrẽt, ꝑ loco statuit genus medio collocauit diã, postremo spẽm, genus enim vlius diã, diẽ ꝟo spẽ. Ex his itẽ q̃ inducunt̃, ꝓximius subę ꝓpriũ accidẽti ꝓposuit, remotiori. ¶ Sed pcunctabit̃ hoc loco aliquis. Si generi ⁊ spẽi opponit̃ accidẽs, cur ergo in ge nera ⁊ species diuisum? ¶ Dicemus, aliud esse quũ res ꝑ se intelligunt̃, aliud quũ respectu ad alterũ. Q ñ enim ꝑ id solũ quo res est, rem intelligimus dicemus vel esse sub̃am, vel quantitatẽ, vel eiusmodi. At ꝟo qñ respicie mus ad prędicamẽta post sub̃am, non vt per se existẽtia, sed vt illius egeãt ad subsistentiam, accidẽtia nũcupabi mus. Itẽ in oĩ ꝑdicamẽto est (si longius ꝓspiciat̃) ⁊ vlẽ magis, ⁊ particulare minus. Ex quo minus particularia differunt a magis vlibus. hęc quę vocamus genus, spe ciẽ, ⁊ diã, vt demõstrauimus, idẽ igit̃ alio atq; alio mõ ꝯsideratũ poterit esse ⁊ sub̃a ⁊ accñs. Poterit ⁊ diuidi, in genera, in spẽs, ⁊ in dĩas fm aliã atq; aliam ꝑdicamen torũ rationẽ. [Q uũq; ad diffinitionũ traditionẽ ⁊ oĩno ad ea quę ad diuisionẽ ⁊ demõstrationẽ pertinent. vti lis horũ sit contẽplatio.] ¶ Intelligendũ hoc loco aliã

Alī⁹ modus Platõis alī⁹ Aristotelis ĩ dialectica.

Aristo. aliaz Platonis esse dialecticã. Aristo. eniz pro babiles opiniones quinque modis sectatur, quẽadmo dum in Topicis disseruit. Plato autẽ quatuor per diui sionẽ, diffinitionẽ, demõstrationẽ, ⁊ resolutionẽ. Neces saria igitur harũ quinque vocũ cognitio ad Aristo. prę dicamẽta, ⁊ vtilis ad dialecticã Platonis, immo ad om nes phiaz rationalẽ, cuius quatuor dũtaxat sunt partes, diuisiua, diffinitiua, demõstratiua, ⁊ resolutiua. Huius ꝟo loci sensus latẽter sic intelligendus, ac si diceret Por phyrius. hunc libellum non modo ad alioꝝ Phoꝝ scri pta côferre. verũ ⁊ si nulla prorsus extarent scripta, cer te ad nouã quãdam rerũ oĩum inueniendarũ rationem, vtilẽ futurũ, sed suo ordine vnũquodq; breuiter expo

Diuisionis ꝓprium.

namus. Diuisiuę partis propriũ est, propositũ genus re cte in ꝓprias diãs diuidere sic. Animal rationale ⁊ ir rationale, mortale ⁊ immortale, nõ autẽ sic. Animal est aliud homo, aliud equus, aliud hoc ⁊ illud. Similes eñi sunt qui ita dicunt (vt ait Plato) coquis male secãtibus frustra obsonioꝝ, hoc est imperitis rudibusq; hoĩbus.

Diffinitiuę autẽ propriũ est vnicuiq; rei qḋ suum est as signare. Pręcedit autẽ diuisiua, qm natura prior est ⁊ q̃ maxime conficit diffinitiuaz. diffinitiones enim oẽs ex genere fiunt ⁊ côstitutiuis differentijs. ꝟ. g. hominez qui diffinire volens, ex generis diuisione excerpet quę per tinebunt ad diffinitionẽ hoc modo. animal diuisum est in rõnabile ⁊ irrationabile, mortale ⁊ imortale. dicet̃ igitur hõ, animal rõnabile mortale. Demõstratiue pro prium est ex ꝓpria substantia rem ostẽdere, non veluti solent oratores authoritate personarũ ⁊ testium estima tione, sed vt Plato qui quũ vellet in Phędro demõstra re imortalẽ esse animam ex eius ipsius substãtia sic rõci natus est, aĩa ex se mouet̃, qḋ ipsum ex se mouet̃, moue tur semper, qḋ mouetur semper immortale, aĩa igit̃ im mortalis, Hęc est vera demonstratio, sic sunt res diffi niẽdę. hoc sit ⁊ nostrarũ demonstrationũ perpetuo no bis exemplũ, verę quidẽ demonstrationes fiunt ex dif finitionibus, at qui diffinitiones rei naturaz ostendunt. Demõstrationes igit̃ ex ipsa rerũ natura esse debebũt, non ex his quę extrinsecus haud necessario côsecũtur. Iure igit̃ ⁊ tertiũ ordinez sibi vendicauit demõstratiua, hęc si quidem diffinitiuę auxilio eget, illa diuisiuę. Re solutiuę autẽ propriũ est, ꝯposita resoluere in simplicis simas ex quibus constãt partiũ rationes, ꝟbi grã, apud grãmaticos. oratio in dictiones, dictiones in syllabas, syllabę in literas ⁊ elementa, apud Phos ꝟo eos qui re rum naturaz indagant̃. Homo in caput/manus/pedes/ carnẽ/ossa/neruos. Hęc rursus in quatuor elemẽta, ele menta ꝟo in materiã ⁊ formam. Item ⁊ apud logicos, syllogismi in enũtiationes quę ⁊ ꝓpositiones dicuntur. Enũtiationes in terminos quẽadmodom in analyticis docet Aristo. Iure ergo prima omniũ diuisiua. scđa dif finitiua. tertia dmõstratiua. quarta resolutiua. ¶ Facta autẽ mentio illarũ dũtaxat triũ, qr ad illas potissimũ vti lis hic liber. Demonstratio enim omnis, fit ex diffini tionibus, diffinitiones ex diuisionibus, diuisiones ꝟo. fiunt ex generibus in species diductis per proprias dif ferentias, de quibus in eo disseritur. Item/quia tres illę sunt inter se adalligatę, nec seiungi possunt, Diffinitiua eget diuisiuę. demonstratiua vtriusq;. resolutiua ꝟo nullius. estq; côtraria diuisiuę. Soluit enim illa vnuz in plura, vt diximus. hominez in mẽbra, mẽbra in humo res, humores in elemẽta, elementa in materiã ⁊ formã. Hęc ꝟo ex pluribus definit in vno sic, animaliũ, aliud bipes, aliud quadrupes, bipedum aliud sensu solo agi tur, aliud ⁊ ratione. Quod ratione agitur, homo. Item/ qr qui diuidit progreditur a simplicioribus ad côposi ta, qui ꝟo resoluit a côpositis ad simpliciora. Itez/quia qui resoluit ꝯtrarius ei qui diffinit, ille enim demolitor est substãtię hic fabricator. Itez/quia si côtraria diuisio ni resolutio, est ⁊ diffinitioni, siquidẽ, vt dictũ est, diffi nitio sine diuisione fieri non potest. Q uinetiã ⁊ demon strationi quę nõ nisi ex diuisione ⁊ diffinitiõe côstabit. Q ḋ autẽ resolutiuã prętermiserit, nihil id quidẽ refert. Nãq; veluti decliue idem est atq; accliue, nec differunt nisi solo habitu, ita ⁊ resolutio eadẽ ac côpositio, tñ ha bitu differentes, quãdo enim a primis principijs ascen ditur ad suprema, idest ꝯpositio. quãdo ꝟo a supremis descenditur ad prima, idest resolutio. Itez côpositio ex simplicibus terminatur in re ipsa ꝯposita. Resolutio ex côpositis in re simplici, côponimus eniz res simplices. resoluimus côpositas, nam quis in re tenui soluenda la bor? Et quũ compositum aliqḋ resoluimus, in plura id certe resoluemus. Falsuz nam igitur illud est, qui com positum resoluit, in vnum simplex resoluere? Nequaq̃.

Diffinition's Diuisiua via prior ẽ natu ra diffinitiua ⁊ eã conficit.

Demõstratiue Demõ plu tonis i Phę dro de imor talitatem.

Resolutiuę propriũ.

1⁹ diuisiua. 2⁹ diffinitiua 3⁹ demõstratiua 4⁹ resolutiua Ex qb⁹ côstet demõstratio.

Diuisio.

Resolo.

Habitu tñ resolo ac cô positio differũt.

Côpositio.

di proxime accedit magis ad veritatem, dicemus tamē resolui compositum in plura cōtinua, & qd vltimū erit, resolui in vnū. ¶ Sed secūdū simplex in plura componi, non aūt amplius resolui. vltimū vero cōpositū resolui in continua plura, non autē amplius in supremū vnū componi. ¶ Qd vero diffinitionē quę posterior est, pręposuerit diuisioni, ne quid dubites, dicemus. Primum quidē nihil prohibere, quin in subiecto quę libuerit ordinare nostro arbitrio possim⁹, deinde qua ad nos prius esse composita ex diffinitione cognosci, atq3 iccirco nō irrationabiliter diffinitionē diuisioni pręposuiā. Resolutionē autē vt diximus ideo fortasse pręterrmisit, quod eadē videbat ac cōpositio, ratione subiecti, ratione vero habitus, minor. [Horum contēplatio] .i. cognitio. Solent enim cognitionē ipsam Phi vocare contēplationē. [Compendiosā tibi traditionē conficiens, breuiter in introductionis modū quę ab antiquioribus tradita sunt adducere tentabo.] Est nāq3 & alia compendiosa traditio quę gratia cōmemorationis fieri solet per capita rerum, eaq3 vehementer est & cōcisa & breuis, atq3 iccirco dixit in introductionis modum. [Ab altioribus quidē qōnibus abstinēs.] ¶ Tria sunt quę pigriores efficiūt, ac deterrent adolescentulos a scriptis aliorū. prolixitas operis, obscuritas orationis circa verbor interpretationem, ac profunditas sententiarum, a quibus omnibus, quasi alliciens ad se auditorē Porphyrius, libellū hunc suum longe abesse ostendit, non fore prolixiorē significat, quū dicit [breuiter] dictionis obscuritatē non habiturum, quū dicit [in introductionis modum.] quū autem dicit. [Ab altioribus quidem abstinens qōnibus.] declarat eum prorsus cariturū pfunditate sententiarū. Jtē quū dicit [simpliciora] ostendit facilitatē, quum dicit [mediocriter cōiectans] docet dictionis breuitatē ac modum. [Simpliciora vero mediocriter coniectās.] nō ad rem ipsam retulit. Phor enim est omnia per certam scientiam ac non per coniecturas demonstrare, sed ad chrysaorium, ac si diceret persequens chrysaori ea quę maxime videbuntur ad te instituendum pertinere. Nā vt dixi quod docent Philosophi, non per coniecturas docent, sed per veras demonstrationes.

Tria fere per terrentia adolescentes.

Ad amicum suum.

¶ Mox de generibus & speciebus, illud quidem siue subsistant, siue in solis nudis intellectibus posita sint. Et siue subsistentia corporalia sint, an incorporalia. Et vtrum separata, an in sensibilibus posita: & circa hęc cōsistentia, dicere recusabo. altissimum enim est huiusmodi negotiū: & alterius maioris egens inquisitionis.

¶ Pollicitus fuerat cōpendiosam Porphyrius se facturum disciplinam, aperta dictione vsurum, & profundiores quęstiones postbabiturum. Ne quis autem diceret, non esse profundam satis de his rebus quęstionem, voluit ex his latenter nobis significare, id ita esse. ¶ Sed age, quo res ipsa manifestius intelligatur, breuiter pauca dicamus. Rerum omnium quę sunt, alię persistunt, alię in sola notione insunt, earum quę persistūt, alię corporeę, alię incorporeę. Incorporearum, alię a corporibus possunt separari, vt rationalis anima & dęmon, alię non possunt, vt albedo, nigredo, & brutorū animę. Earum rursus quę per se in nostra notione insunt, alię prius, alię posterius, in anima genitę, rerum omniū alię persistunt, alię in notione nostra insunt, quę intelliguntur ex persistunt, quę non intelliguntur, nequaquā. Sed cessante notione cessant & ipsę, vt hippocentaurus, hircoceruus, & eiusmodi. Non enim tales vsquā extant, sed vidētes & equum & centaurum conformamus ipsi nos cogitatione nostra quoddam ex vtroq3 compositum qood dicet hippocentaurus. Similiter ex hirco & ceruo imaginabimur compositum quoddam quod dicetur hircoceruus. qoi & vere erit hircoceruus. ¶ Neq3 eniz audiēdus Antisthenes, qui ponebat genera & species rerum in nudis notionibus. Equū inquiens video, equinitatē non video. hominem video. humanitatem non video, vir solo vix sensu viuens bruto. non poterat sese altius attollere, neq3 quicquā aliud q̄ quę ante oculos humi strata essent intueri. ¶ Rerū quę persistunt, alię corporeę, alię incorporeę. Negabant hoc alij, alij affirmabāt. eorū qui affirmabant, alij tm̄ dicebant esse corporeas, alij tantū incorporeas, qui dicebant corporeas, in ea ipsa opinione omnes permanserunt, qui incorporeas, quā incorporearum rerum alię vt dictū est per se persistūt, vt dęmon deus. alię in alteris, vt albedo, nigredo, figura, & eiusmodi. Aliqui dixerunt per se eas existere, alij qui in his q̄ sensibus perciperentur inesse. ¶ Rursus, postquā hęc quę sunt in his quę sensibus percipiuntur corpora, vel penitus cōmiscentur, quemadmodum in cerussa albedo, vel superficie continētur sola, quemadmodum sphęrica figura, aliqui ea penitus cōmisceri asseuerabant, aliqui in superficie sola apparere. Cęteri & circa ea contineri quę ὑφισ-τῶτα vocantur. nos circūstantias dicere possumus, loco ac tēpore. Tales igitur quum fuissent de hac re diuersitates, potis quidem erat de generibus & speciebus vt quęreretur, sint necne. Et si sint, an in sola notione permanerent. Quemadmodum Antisthenes opinabatur, qui tamē quum dep̄hendisset persistentia esse, inuestigare amplius non potuit corporea ne essent an incorporea hęc quę persisterent. quādo quidem alteram diuisionis partem abnegabat, sed fac quo vis modo dep̄henderit incorporea ea esse, non potuit iam rursus inuestigare, an inseparabilia prorsus essent a materia, an eēnt in multis, an & possent a materia separari. ¶ Verū quo hęc ipsa manifesti⁹ intelligant, tanquam exēplum subijciamus. neq3 enim temere atq3 imprudenter hoc dictū videri debet, res quę existerēt, alij corporeas esse dicebāt, alij vero incorporeas. Rōnabiliter quidem vtriq3, neq3 ob id inter se cōtrarij. neutri a veritate dissentiunt, hoc pacto. Intelligatur annulus q insculptam habeat alicuius imaginem, forte Achillis. Intelligātur & cerulę multę dispositę, quę ab annulo cōprimantur. mox & superueniēs aliquis videat ceruleas, vbiq3 animaduerterit, scientq3 omnes eiusdem annuli impressione formatas, contineat apud se in mente illā annuli impressionem. Sigillum illud annolo insculpitū dicetur ante multa. In cerulis vero efformatum, in multis, qd vero in illius qui superuenerat mente continetur. super multis, ac posterius genitum, hoc idem intelligatur in generibus & speciebus. Opifex eniz rerū deus, rerum omnium penes se species habet, quas diuinus Plato, ἰδέας, appellauit, faciensq3 hominez, habet penes se speciem humanā, ad cuius exemplum omnis homines facit. ¶ Sed insurgent protinus sophistę pernegando vllas esse species apud opificem, sed audiant hęc, Aut cognoscit opifex quę a se fiūt aut non cognoscit, si non cognoscit, nihil quidem fiet, si quidem nemo facere potest quę ignorat, neq3 enim dicendum irrationabili potentia agere, sicuti naturam. si cognoscit & vt par est certa cum ratione agit. fatendum quidē erit pręcognoscere eum quę facit. si pręcognoscit, negari certe non potest,

Diuisio entium

Aliorum opinio.

Antisthenis opinio.

Exēplum pul cherrimum ac notitione dignum.

In toto nā qn oēs sūt spēs cū d⁹ cēnās sit eā pducendi res s3 grandū spēi/mō de spēs ā sūt ac cidētia cū h̄ pēnt⁹ sint impossibilia.

tet,inesse in rerum opifice rerum species. Sunt autē hu iusmodi species in opifice,veluti in anulo typus ac sigillum Achillis.dicenturq; ante multas,& a materia separatę. species autem singulorū hominuz,veluti cerulę sigillo efformatę.dicēturq; in multis & a materia non separatę.at species illa quā in singulis hominibus candē esse vidētes,colligimus in mēte,veluti is qui superuenerat,super multis siue post multas & posterius generata. poteritq; & a materia separari & non separari, separari

Nota philosophe dictū.

qz in anima existit non in corpore. Non separari,qz per sese penitus se moueri non potest,quēadmoduz species quas posuit Plato. Non enim voluit, vt discipulus Aristoteles opinatus est,& pleriq; omnes pessime interpretantur. Spēs eas simpliciter esse intelligentias,sed quasdam tantūmodo essentias intelligibiles, quas tanq̄ pictas tabellas inspiciens mūdi opifex,inferiores has spe

Differētia inter Platonē ac Aristo.

cies facit. Hęc itaq; Porphyrius quęrere incorporeę ne species separentur a materia , vt quę sunt in opifice,an non separētur, vt quę sunt in multis,an sint post ea quę sensibus percipiuntur,hoc est super multas, prorsus in

Cōcordia inter tantos viros.

quit recusabo. ¶ Sciendū est aūt in his videri Aristotelem ac Platonem non conuenire, Aristoteles eas dixit nō separari posse a materia. Plato vero separari. Differant autem inter se Philosophorū opiniones vel non differant , non est hoc loco disputandum. Mihi quidez Aristoteles videtur,non nisi naturaliter eas intellexisse.diuinus autem Plato,diuine.

Alia siue species manifesti sequunt a singularibus sm rez extrā ie: vt dixit Latini re Ar. sm subiectū:qz sūt i rebꝰ nō sepantur preter singularia eo q̄ nos actu vel poꝰ illas i-telligimus: vl r̄ p rōnes repñtatiuas: vl sū nec in hoc discrepat diuꝰ Plato ab Arist

¶ Illud vero quemadmodum de his , ac de propositis magis logice antiqui tractanerunt , & horum maxime Peripatetici : tibi nunc tentabo monstrare.

Laus veritatis Phi.

Plures sermonū modi.

¶ Pollicitus fuit Porphyrius libellum hunc fore vtilez ad Aristote. prędicamenta,idem & nunc confirmat. dicit eniz se de his non theologice,aut naturaliter,sed potius logice locuturū. ¶ Logices vero quę modo rōnalis modo sermocinatiua dici potest,tot sunt species , quot & modi sermonum,sermonū autez modi plures. Enuntiatiuus, Optatiuus, Vocatiuus siue compellatiuus, Imperatiuus, Interrogatiuus. Sunt & alij plures,si diligenter inspexerimus,sed ad cōmemorandū non necessariū, non enim de omnibus hic agitur,sed de solo enuntiatiuo , quippe q̄ is solus est intellectiuę animę nuntius. reliqui concupiscibilis.nam qui optat alicuius rei voto optat, & qui vocat alicuius rei cupiditate vocat. Similiter & qui quouis modo quēpiam alloquit̃. Item quoniā is vel oīno verus est, vel falsus, veluti quum dicit̃ anima mortalis est. hic nāq; vel veritas inest vel falsitas. reliqui vero neq; veritatem ostendunt , neq; falsitatem.

Solꝰ enūciatiuus rez esse vel non esse ostēdit.

¶ Enūciatiuus autez sermo est ille,qui rem vel esse vel non esse ostendit. Cōtinetq; in se duo,suppositū & prędicatum. Suppositū est id de quo fit sermo. Prędicatuz vero qd de eo ipso dicitur, vt homo est animal. homo est suppositum,animal prędicatum. Itez anima est immortalis,anima est suppositum , immortalis vero prędicatū, λογικωτερὸν. Possumus quidem de generibus & speciebus theologice loqui vt quum quęrimus sic. Habetne apud se generum & specierum compꝛehensionez deus an non: Item sic. Vtra nam verior est opinio Platonis, qui dicit ideas intelligibiles per sese existere,ac vere primas esse essentias.an Aristote. qui id sedulo pernegat. possumus item & naturaliter sic. Fortassis generū ac specierum natura rōnes hz,non eniz quo modo nix per se frigefacit,ac per se ignis adurit,ita videri & eam ipsaz p se temere,atq; inconsulto agere,sed ratione potius , & q̄ quę agit minime intelligat,fortassis non habet. Itez sic. Vtruz simpliciter vl̃e animal & vniuersalis homo dicatur esse in multis,an non: Vtrum cōmunis quędā substantia possit in singulis cōsiderari quuz qd sic consideratur diuidi minime possit,an non : Possumus postremo & logice de ijidem sic. Quę quibus supponant̃,quę de quibus p̄dicentur. Prędicātur quidē genera de differentijs ac speciebus,sed non ęcontrario , ita nāq; coordinata inter se sunt, vt ordinē nunquā cōmutent,primo quidē genus,secūdo species,medio differentia. Et oportet quidē superiora prędicari de inferioribus,ac nō de supioribus inferiora. Si enim dicamus,oīs homo aīal, verū dicemus,sin cōuerterimꝰ omne aīal homo.falsuz, q̄ subiectū est inferiori qd erat superius. Item si dicemus sic , omnis equus irrationabilis veri quidem erimus.sin ęcōtrario sic,omne irrationabile equus,mētiemur,nam irrationabile hic non debuit esse suppositum equo,quēadmodum neq; homini, vt dictū est , animal. ¶ Quū igitur logice enuntiatiua potissimuz specie cōtineretur. Enūciatio omnis suppositoq; cōstaret & prędicato. Suppositū autē & prędicatū haberi sine generuz & specierū cognitione nō possent,generaq; & species pluribus modis cōsiderarentur. De his inquit, λογικωτερὸν , hoc est vt logici potius cōsueuerunt pertractabo, non aūt vt theologi aut nāles. [Illud aūt quēadmoduz de his ac ppositis , λογικωτερὸν , antiqui ptractarūt.] Logice ptractare ppte dī rerū accidētia quęrere,nāliter,rerū substātias indagari. Theologice vero , vnde oīa fluxerint, vnde res principiū habuerint perscrutari. Naturaliter igit̃ de generibus & speciebus ac reliqs tractare, vt iam diximus est quum de his quę in sensibus pcipiuntur quęrimus,quēadmodū Arist. Theologice autem quū quę in opifice sunt perscrutamur,quēadmodū in Parmenide diuinus Plato. Logice vero est,quuz enūtiatiuas rōnes inuestigamus,quēadmoduz in hoc libro Porphyrius. In omni autē enuntiatione sunt suppositū & prędicatum. Suppositū aūt & prędicatuz omne aut est genus aut species aut dīa aut ppriuz aut accīns. [Quēadmodū de his] generibus & speciebus. [Et de propositis.] reliquis tribus dīa, proprio, & accidenti, vel potius sic dicens Porphyrius, de his itellexit genus dīā & speciē, apponēs autē illud & de ppositis, reliqua duo, propriū & accidens. [Et horū maxime Peripatetici nūc tibi tentabo monstrare.] Phs Porphyrius huius disciplinę inuentionē non sibi vēdicauit, sed ex oibus (inquit) antiquis qui de his ipsis logice pertractarūt, Peripateticos q̄ maxime diligētes fuere. ¶ Peripateticorū aūt appellationē hinc ortaz esse aiunt. Solebat diuinus Plato in academia frequenter cū familiaribus deambulando se exercere, vt per exercitationē quā magnopere cōprobabat, corpus aptius ad aię splēdorē suscipiendū efficeret. Artificis eniz opus quale sit, plerūq; ex instr̄is dignosci solet. Itaq; q̄ cum Platone in academia erāt, a deambulando sunt Peripatetici cognominati. Post Platonis vero interitū, Aristoteles ac Xenocrates discipuli gymnasio successere, Aristoteles in Lyceo, Xenocrates in academia. Qui Aristo. secuti Peripatetici ex Lycęo dicebant̃. qui Xenocratez Peripatetici ex academia. Mox q̄ cum Aristotele erāt, obsoleta loci cognominatione, ex actione dicti tm̄ Peripatetici. qui vero cum Xenocrate cōtra, vocabulū ipsum tenuerunt, atq; actionis cognominationē perdidere, vocatiq; Academici. Confecturus itaq; Porphyriꝰ, vtpote Platonicus ex his q̄ a Platone dicta fuerant, cōpēdiosaz institutionē. Scripturusq; vtilem ad prędicamēta Aristotelis libellum. demōstrabo

Enuntiatio oīs pdicato & subo constat.

Vñ Peripatetici nomen sortiantur.

inquit quẽadmodum de his antiquiores pertractarint, ⁊ maxime Peripatetici.[Videtur autẽ.] Decẽ sunt vt iaz dictum est, generalissima genera, substantia/quantitas/qualitas/ad aliquid/vbi/q̃ñ/situs/habitus/actio/⁊ passio. Horum sola substantia per se existit. Reliqua ꝟo tanꝗ̃ ipsius substantię accidentia, cõueniet tñ hęc ipsa generis descriptio his omnibus neq; dixeris qui conuenire poterit omnibus: quũ inter se tantopere differant, quicquid enim accid: rit substantię, quũ. vz. tanꝗ̃ genus diuiditur in species. Illud idem accidet ⁊ reliquis. Diuiduntur enim ⁊ ipsa in species, tanꝗ̃ genera. Aliudq; est considerare ea, vt substantię sunt ⁊ accidẽtia. Aliud vt genera generalissima. Quod ipsum est cõmune omnibus.

DE GENERE. CAP. II.

VIdetur autez neq; genus, neq; species simpliciter dici.

POSTQVAM Et ꝓposituz ⁊ libri vtilitatẽ significauit. Ostenditq; introductionis modũ. quũz dixit se ab altioribus q̃õnib⁹ abstinere, ⁊ faciliores velle consectari. Demonstrauitq; quę altiores, quęue simpliciores essent. Nunc ad ipsam quã ꝓposuerat dictarũ quinque vocum institutionẽ descen- (Cur de genere primo.) dit. Ac rationabiliter quidem primũ de genere, tum q̃ ordinem habuit primum, nam q̃ plures sub se species cõp̃hendit. est aũt ꝗ̃ species prius genus per causam, quãquã ad aliquid sunt ⁊ genus ⁊ spẽs, sed quędaz sunt ad aliq̃d in quibus alis aliq̃s antiq̃ora, ⁊ causas dicimus vt filio patrẽ, quatenus hoies cãm esse, ac primũ asserimus, tãetsi simul quę ad aliquid sunt cognoscant̃ seseq; constituãt mutuo qua sunt aliq̃d. naz quę ad aliquid referũtur quędam prius substantię sint, necesse est. Cãm igitur ad aliq̃d relatoꝝ quã pręexistentẽ inuenimus vel tẽpore vel natura per cãm antiquiorẽ dicimus. Ergo in patre ⁊ filio, pater antiquior est, quatenus hõ est, qõ ipsum substantia est filij substãtię cõstitutiua. ob id igitur patrẽ natu dicimus filio grandiorẽ licet ad se mutuo dicãtur. Princeps autẽ subdito, ⁊ doctor discipulo, per solam cãm antiquiores, non tẽpore. nam tẽpore posteriores q̃ñq; sint subdito princeps, ⁊ doctor discipulo. Idez igitur in genere ⁊ specie. naz genus ⁊ species ad aliquid sunt, ipsa ꝟo ad aliquid substãtię sint prius necesse est. Genus ꝟo non erit ꝗ̃ spẽs prius per rõnẽ ipis, sed per rõnẽ substãtię cõstitutiuũ substãtię speciei. Diuidit̃. n. genus in species. Omne aũt diuiduũz ⁊ natura prius est ꝗ̃ partes, ⁊ cõstitutiuũ. Per substantię igitur rõnẽ prius genus ꝗ̃ spẽs. At quęcũq; per substãtię rationez priora, per cãm sunt priora. Genus igit̃ ꝗ̃ species prius est per cãm, meritoq; quũ antiquius sit, speciei ⁊ dĩę, ac reliquis ꝓpositũ. Simili nãq; ordine ⁊ natura vtitur in oĩ generatione. Primo enim semẽ suscipiens, vitale facit. deinde sensus ꝓbẽs facit esse aĩal, deinde aĩaz ⁊ cõcupiscentiã, facit irrõnabile aĩal, postremo ꝑfectã rõnẽ, ⁊ facit hoiez. Per subę igit̃ rõnez genera ꝓora sunt ꝗ̃ spẽs, qua ꝟo mutuo inter se habitu in aliq̃s coexistũt ⁊ dimo- (Dubitatio.) uent̃ genus ⁊ spẽs, noĩ ⁊ tñ. [Sed si q̃sitũ fuerit, q̃re h loco de spẽ mentionez fecerit, ac nõ ẽt de dĩa ⁊ reliq̃s. (Solutio.) Dicemus qõ genus ⁊ species sunt, vt diximus, ad aliquid. Spẽs enim gñis est spẽs, ⁊ genus spẽi est genus. necesseq; in docẽdo q̃ ad aliq̃d sunt, docentẽ alterũ meminisse ⁊ alterius. Recte igit̃ Porphyrius quũz de gñe loqueret̃, meminit simul ẽt spẽi. [Vtit̃ aũt regula q̃daz Aristotelica, quę iubet, cum qui de aliquo ęquiuoco nomine sub quo plura contineant̃ sit locuturus, oportere p̃ᵐ, eius ipsius noĩs significationes explicare, deinde in quã significationẽ loquat̃ ꝓmonere. Cõsueuit eniz plerũq; ομονυμια. i. ęquiuocatio, obscuritatẽ atq; errorez ingẽnare, quũz aliã qui loq̃tur, qui audit aliã eiusdẽ noĩs significationẽ accipiã. ꝟ. g. si de cęlesti cane locutur⁹ dixeris sic, canis ortu ⁊ occasu fruct⁹ discriminat, nisi ꝓus edocueris, de quo cane loquaris. certe ambiguitatez facies in animis auditoꝝ. Enumerãdę quidẽ prius erant eius significationes sic. canis alius est terrestris. marin⁹ alius. alius cęlestis, deinde dicẽdũ, nũc õ cęlesti loquor. qõ idem Porphyrius hic facit. Enumerat quidẽ primuz significationes generis, deinde ostẽdit de quo loquatur. Illud autez [videt̃] non somnians dixit, sed ꝙ apparet. [Simpl'r dici.] ἁπλῶς, simpliciter quatuor modis intelligit̃ apud oratores vl'r, ἁπλῶς εἰπεῖν, vt vl'r dicamus, apud Aristo. Proprie, ἡ ἁπλῶς γένεσις, ꝓpria generatio significat, itẽ immerito. vt quum dicimus simpliciter dñs seruũ verberat, hoc est indigne, nõ ex merito. Significat ⁊ simpl'r, hoc ẽ absq; perplexitate, vt quũ dicimus simplex sermo verus, ἁπλῶς, igitur hoc loco accipit̃ in postremã hanc ipsam significationẽ pro simplici ⁊ vnica ratione, perinde ac si diceret genus quidez ac species pluribus modis dicuntur. (Simpl'r 4or modis af.)

[Genus eniz dicit̃ ⁊ aliquorũ quodãmodo se habentiũ ad vnuz aliq̃d, ⁊ ad seinuicẽ collectio. Scdm quã significationẽ Romanorum dicit̃ genus ab vnius scilicet habitudine (dico autem Romuli) ⁊ multitudinis habentium aliquo modo adinuicem eam (quę ab illo est) cognationem, ſm diuisionem ab alijs generibus dictum. (Heraclidarũ Herculis.) [Dicitur autem ⁊ aliter rursus genus qõ est vniuscuiusq; generationis principiũ: vel ab eo qui genuit, vel ab eo loco in quo quis genitus est. Sic eniz Orestẽ quidẽ dicimus a Tãtalo habere genus: Hylũ autez ab Hercule. ⁊ rursus, Pindarũ quidẽ Thebanũ eẽ genere: Platonẽ ꝟo Atheniensem. Etenim patria principiũ qõdaz est vniuscuiusq; generationis: quemadmodũ ⁊ pater. Hęc autem videtur p̃õptissima esse significatio. Romani enim dicũtur qui ex genere descendunt Romuli: ⁊ Cecropide qui a Cecrope, ⁊ horum proximi. Et prius quidẽ appellatum est genus vniuscuiusq; generationis principiũ, dehinc etiã ⁊ multitudo eoꝝ qui sunt ab vno principio, vt a Romulo. qõ diuidẽtes ⁊ ab alijs separantes: dicebamus omnem illam collectionem, Romanorum genus.

[Dicit primã generis significationẽ, ostẽditq; id ipsuz duos habere relationis habitus, alterũ multitudinis ad vnũ, vt Heraclidaꝝ ad Herculẽ quatenus ex hoc dicũtur illi hic genus. Alterũ multitudinis ad multitudinẽ, vt Heraclidarũ inter se, quatenus alteri alteris dñr auũculi ⁊ nepotes, illud autem quodãmodo pulchre appositum, eorum enim quę sub eodẽ genere sunt, alius atq; (Prima generis significatio duos habere relationis habitus.)

alius

alius est relationis habitus, nã vel auũculi sunt aliorũ alij vel filij vel fratres & eiusmodi. [Heraclidarũ dicit genus.] Dicendo heraclidarũ separat id ipsum ab alijs generibus, Tantalidarũ, Atridarũ & cęterorũ. & ab habitu vnius & a multitudine habentiũ quodãmodo mutuam inter se ab illo affinitatẽ, sm qđ duo rursus suscipiuntur relationis habitus. Vnius ad vnũ, vt Herculis ad Lycũ, & causę ad causatũ, vt patrię ad ciuẽ, vt quum dicimus Platonem genere Athenienscm, Pindarũ vero thebanũ. ¶ Sciendũ est aũt quatuor modis dici habitum, respectu artis, vt pceptoris ad discipulũ. Respectu fortunę, vt dñi ad seruum. respectu electionis, vt amici ad amicum. Et respectu naturę, vt patris ad filium, superiorũ autẽ habitus est respectu naturę. [Scdm diuisionẽ eam quę ab alijs generibus est nuncupata.] Intelligendum hoc loco naturam rebus omnibus significatiuas voces & nomina pbuisse, vt distincte cognosceremus, hunc vocari hominẽ, hunc bouẽ, hunc equum, Artes vero singulas quiddã sibi proprium ac nouitium excogitasse, atq; vt apertius res ipse intelligerẽtur, proprijs rebus atq; instrumẽtis proprias voces ac nomina imposuisse. Exẽpli causa, geometrę cũ multas adinuenissent triangulorum differentias, aliũ s. habentẽ tria ęqualia latera, alium duo tñ, alium inęqualia tria, proprijs vsi sunt nominibus, vocaueruntq; illũ qui tria ęqualia latera haberet isopleuron, qui duo isocheles, q vero inęqualia tria scalenon, eiusmodi nominibus vniuersam eorũ proprietatẽ declarantes. Itaq; nomina res significarũt. [Hęc autem videtur in promptu generis significatio.] Paulo obscurior hoc loco Phs, debuerat nãq; prius qȝ ad primam generis significationẽ deueniret, significare de quo genere loqueretur. Verũtamen exẽpla ipsa late declarant. Loqui eũ de priori ac non de posteriori. Videtur inquit hęc ipsa generis significatio in prõptu esse, idest nobis notior, ac consuetudine quadam vsuq; frequentior. In promptu autem ac consuetudine notiorem nobis significationem dicit habitum multorũ ab vno, vel multorũ ad multos. ¶ Sed dubitare quis merito hic posset. Quã ob causam potius primi generis significationem in promptu dixerit, qȝ secũdi. Quũ pręsertim hoc ipsum sit multo notius naturę. quę semper ex vno vnum prius facit qȝ ex multis multos. ¶ Sciendum qȝ secunda generis significatio, quę est quã ad nos secũda. Quã ad naturã est prima. Primo enim ab Hercule sit vnus, deinde plures. Prima vero significatio quę est quo ad naturam prima, quã ad nos secũda. Nam vt semel in vniuersum dicã. Quęcũq; sunt priora naturę, nobis fiunt posteriora, & ecõtrario quęcũq; sunt nobis priora. Naturę fiunt posteriora. Exempli causa. Priora naturę sunt primum materia & forma. mox quatuor elementa. deinde caro, nerui, ossa, & cęterę eiusdem generis partes. Postremo homo. fertur nãq; natura semp a superioribus ad iferiora. Nobis vero qui resupine semper quę inferiora sunt aspicimus, quiq; a proximiorib9 ad remotiora, hoc est ab his quę adsunt ad ea quę lõge a corporibus absunt, deducimur. Primũ cognoscit homo. deinde ex quibus cõponitur ossa/caro/nerui. mox quatuor elementa. Postremo materia & forma. Quare quę sunt priora naturę, nobis semper fiunt in cognitione posteriora, & quę sunt naturę posteriora, cognitione nobis fiunt priora. Manifestior igitur generis significatio, prima. immanifestior scda, meritoq; Porphyrius eo modo perdocuit. Etenim in oi pceptione tradẽda prius quę nobis sunt manifestiora. [Et qđ Phorũ genus de quo est sermo vł cũ supradictis generibus similitudinẽ quandã habere.] ¶ Dubitabitur forsan, quã ob cãm quũ & alię sint generis significationes, solã hãc enumerauerit, nam qđ & alię sint, ostendit Plato qui genera entis in Sophista dixit esse. Substãtiã, dura quidẽ nomina sed quę iam in vsũ venerunt, idẽtitatẽ, alteritatem, motũ & statum. ¶ Dicemus hoc ideo factum, qa pposuerat, vt ex superioribus patuit, de his se potius scripturum quę pertinerẽt ad Aristotelẽ, qȝ quę ad Platonem. Nec naturaliter quẽadmodum in Physicis, vbi inuenitur subiectam vnicuiq; arti materiam, genus vocasse, vt in fabrili ligna, in medicis corpora humana. Et in cunctis naturalibus materiam primam. Sed logice. i. quatenus ad logicam videbuntur pertinere.

Quatuor modis habitus dr. *Dña hec nũ & artem in significãdo res*

Dubitatio. *Solutio.*

Dubitatio. *Solutio.*

¶ Aliter autem rursus genus dicitur, cui supponitur species: ad horum fortasse similitudinem dictum. etenim principium quoddã est huiusmodi genus, earum quę sub ipso sunt specierum. Videtur etiam & multitudinem continere omnem specierum quę sub ipso sunt.

¶ Tertiã dicit generis significationẽ, de quo agit. Hȝ aũt similitudinẽ quandã eorũ quę pręposita sunt. Nam quẽadmodũ prima generis significatio duos quosdam hȝ relationis habitus. Multorũ ad vnũ, & multorũ inter se. Sic & species ad genus. Et inuicem inter se. Itẽ quẽadmodũ secũda significatio hȝ relationẽ vnius ad vnum, & causę ad causatũ. Sic & genus vnius ad vnũ, vt aĩalis ad hominẽ, & causę ad causatũ [Fortasse.] Primi quidẽ nomẽclatores quũ vellent familię discernerẽt, hoc heraclidarũ vocarunt genus. hoc ęacidarũ, illud pelopidarum, ad quorũ imitationẽ Phi sua genera nuncuparũt. Nãq; veluti Heraclidarũ dictum genus id qđ vniuersos cõtinet qui ab Hercule sunt procreati. Sic & particulariũ aĩantiũ genus dicũ vniuersale animal, qđ hoiem/equũ/canẽ/ac cętera cõtineret. ¶ Dixit autẽ [Fortasse] cũ addubitatiõe, qȝ ambiguũ videbat, vtrũ ne Phi hãc appellationem prius adinuenissent. An nomẽclatores. Plerũq; etenim a nomẽclatoribus Phi. & a Phis nomẽclatores dephensi rerum denominationes accepisse.

Tertia gñis significatio.

¶ Tripliciter igitur cũ genus dicatur de tertio apud Philosophos sermo est, qđ etiam describentes assignauerunt, genus esse dicentes qđ de pluribus & differentibus specie in eo qđ quid est pręedicatur, vt animal.

¶ Postqȝ enumerauit Porphyrius generis significationes. Dicit tertium esse genus quod a Phis cõsideratur. [Quod & describentes assignauere.] Dicendum est nobis hoc loco quid sit descriptio. Et qd diffinitio. quęue inter vtrãq; differentia. Mox & quare per descriptionẽ genus ipsum edocuerit, ac non per diffinitionem, quũ diffinitio subiectę rei substantiam ostendat, ac proprie complectatur nihil de alienis adimat. In omnibus quidem rebus & vnum inest & plura. Proinde vnumquodq; vel per nomen significatur, vel per orationem. Per nomen vt quum vnũ aliqđ dicimus sic homo. Per orationem qñ quid multiplex significamus. Sic. homo aĩal rationabile mortale. Qui sermo si ex his fuerit, quę reb9 (vt ita dicam) substãtialiter inexistunt, vocabitur diffinitio vti hoc, homo ẽ animal rõnabile mortale. Sin vero ex his quę adueniunt, descriptio. vti hoc, hõ est aĩal,

qđ recte incedit. latos vngues hꝫ, ⁊ manibus vtit̃. Adueniunt quidẽ hęc atqꝫ coincidunt in substantiaꝫ hois, sed non componunt perfecte hominẽ sicuti superiora.

Dr̃ia inter diffinitionẽ ⁊ descriptionem.

℄ Differt autem diffinitio a descriptione. Quod diffinitio ex substantia rem ostendit. Descriptio ex accidentibus. ℄ Dicta autem ὑπογραφή. Descriptio quasi σκιαγραφία, hoc est vmbratilis pictura, quam vulgo designationẽ vocant. Vt enim quę in tabulis fiunt vmbrę, quid imago ipsa repñtet, ostendant, nõ tamẽ perfecte, quẽadmodū pictura, ita ⁊ descriptio quid res sit docet, non tamẽ perfecte quẽadmodū diffinitio. Erit qꝫ diffinitio simillima picturę expssę. Descriptio ꝟo adumbratilli. Quum itaqꝫ omnis diffinitio ex genere suscipiatur ac constitutiuis differentijs. Generalissimi qꝫ generis non sit genus, ac cõsequenter neqꝫ differentia, ex quibus potuisset diffiniri, necessario quum diffinitionẽ non inuenisset, confugit ad descriptionẽ. Semper enim quas non possumus res diffinire, describimus.

Cur gñi non sit assignãda diffinitio.

℄ Diffinitionem autẽ generi cur non assignamus multę sunt causę. Primum q: vt supradictum est de quo loquimur vniuersale est, atqꝫ oibus potest alijs generibus adaptari, nec vllum habet supra se genus, ⁊ consequenter neqꝫ diffinitionẽ quę ex genere constat ⁊ cõstitutiuis differẽtijs. Constitutiuę autẽ differentię nunqꝫ poterunt esse, si non sit genus. sunt enim eę specierū diuisiuę. Species autẽ ipse generum, vt paulopost dicetur. cuius quidem non est genus nunqꝫ ⁊ ꝯstitutiuę eius erunt differentię. Deinde q: genus ipsum ęquiuocū. Decem quippe modis apud Aristotelẽ dicitur genus. Æquiuoca aũt diffiniri non possunt. quoꝫ simplices sint tm̃ voces a rebus quę per ipsas significantur differentes. Diffinitio enim solaꝫ rei substantiã ostendit. Quoꝝ quidem diffinitiones eędem, eorum ⁊ res quoqꝫ necesse est esse easdem. Non igitur est in ęquiuocis cõmunem omnibus diffinitionẽ assignare. Significamus aũt ipsa ꝑ descriptioneꝫ. Possunt enim in his quę per substantiã differunt, eadeꝫ accidentia esse. vt in hoc loco. vbi quū multa sint quę ꝑ substantiã differunt genera, vnus atqꝫ idẽ omnibus accidit respectus ad comphẽsas sub ipsis species, per quẽ alia vocent̃ genera alia ⁊ species. Generalissimi igitur generis Porphyrius ideo nõ diffinitionem tradidit sed descriptionẽ, vt omnibus decẽ generibus id cõueniret.

Dubitatio.

℄ Fortassis aũt hoc loco quispiã quęsierit sic. Si ęquiuoca non diffiniuntur, quū tenues sint voces, ac diffinitio substãtiaꝫ significare soleat. cur ergo describimus? Descriptio quidẽ ipsa per accidentiuꝫ concursus subiectaꝫ solet substantiã significare. ducitqꝫ nos in notitiaꝫ substantię cui accidunt. Quare vnam ęquiuocoꝝ descriptionẽ assignando in subiectę substantię notitiã deueniemus. Inuenienturqꝫ non solum nomine, sed ⁊ res eędem. quo quid absurdius? inuenientur quidẽ decem ipsa genera esse eadẽ substantia, quãtitas, ⁊ reliqua, quibus omnibus est ęquiuocum genus.

Solutio.

℄ Eiusmodi sane dubitatio poterat a nobis propulsata videri, quando dicebamus. Posse in his quę per substantiã differrent eadem accidẽtia esse, per quę descriptio fieret. Accidit igitur ⁊ deceꝫ pdicamentis ad ea quę sunt sub ipsis eundẽ respectum habere. Nam sicut substantia quę corporeuꝫ ⁊ incorporeum complectitur, genus est harum ipsarum specierum, corporei ⁊ incorporei. Sic ⁊ quãtitas duaruꝫ specierū continue atqꝫ discrete comphensiua est genus. Sic ⁊ qualitas ⁊ cęterę quę plures sub se species comphendunt. idem ergo respectus omnibus accidet prędicamentis. Neqꝫ ꝟo mirum esse debebit si quum diuersę alicuius substãtię rebus vna dari possit descriptio. Nõ posse res ipsas descriptas, facere esse easdem, semper enim idipsum de pluribus prędicari, idem inest decem generibus, de pluribus inquam non de tot ⁊ talibus. Aliud enim si euenerit prędicabitur de quattuor speciebus, aliud de duabus, aliud de hisce vel illis, omniaqꝫ erunt ęquiuocę, ac de pluribus, non autem de hisce ⁊ illis prędicabũtur. Descriptio autẽ omnis vel ex etymologia suscipitur, vel ex accidentiuꝫ concursu, quę ⁊ proprie descriptio dicitur, ex etymologia, sic, ἄνθρωπος homo, id est quod potest ἄνω ἀθρεῖν. quę superiora sunt aspicere. vel ἀναθεωρεῖν ἃ ὄπωπεν contemplari ea quę vidit, vel vt alij interpretantur ἄνω ἔχων τοὺς ὦπας, Quod sublimen habet vultum. ex accidentium autem concursu sic. Homo est animal quod recte incedit manibus vtitur, ⁊ latos vngues habꝫ, vt supradictū est. ⁊ eiusmodi.

Diffinitio ex quibus cõstet.

℄ Diffinitio ꝟo omnis vel ex materia suscipitur, vel ex specie vel ex vtroqꝫ simul. Ex materia vt quum iram dicimus esse ebullitionem sanguinis circa cor. Ex specie vt quum dicimus iram esse vlciscendi appetitionem. Ex vtroqꝫ simul sic, ira est ebullitio sanguinis circa cor, propter vlciscendi appetitionem: verū quando ex sola materia, vel ex sola specie suscepta fuerit diffinitio, imperfecta, quãdo autem ex vtroqꝫ simul, perfectissima. Perfectissima igitur diffinitio erit ea quę constabit ex genere ⁊ constitutiuis differentijs. Continet enim materię rationem genus. speciei autẽ differentia, Hęc igitur diffinitio ex medijs est rebus. neqꝫ enim prima genera habet neqꝫ vltima, neqꝫ ⁊ constitutiuas differentias, sed species, quarum vtpote indiuiduorum descriptiones traduntur ac non diffinitiones. Exempli causa sic. Socrates est filius Sophronisci, Atheniensis, Phũs, ventrosus, caluus, simus, ⁊ eiusmodi. Quicũqꝫ autem dicunt generalissima genera constitutiuas habere differentias, haud quideꝫ recte dicunt, quippe quę non constitutiuas habent differentias, sed diuisiuas. Si eniꝫ omne constitutiuum antiquius est eo quod per ipsuꝫ cõstituitur, vt pauloante dicebamus. Constitutiuę quidẽ aliquorum differentię, multo prius adinuenientur diuisiuę, qꝫ generalissima genera. verbi causa. Rõnabile ⁊ mortale constitutiua hominis. Iteꝫ mortale ⁊ irrationabile constitutiua equi diuidunt suuꝫ genus animal. Animal eniꝫ ipsum diuiditur in rationabile ⁊ irrationabile, in mortale ⁊ non mortale. Pulchre ergo dictum est. constitutiuas aliquorum differentias, antiquiores esse his quę constituuntur, Generalissimoqꝫ genere prius esse nihil. Manifestum est ergo nõ irrationabiliter id a Porphyrio factuꝫ, vt genus edocendo describere id potius qꝫ diffiniret. ℄ Verūenimuero vt intelligamus. quęnã sit, aut vnde suscepta huiusmodi descriptio. Res paulo altius repetemus. simulqꝫ demonstrabimus non casu a Porphyrio harum quinque vocum pręceptionem traditam, sed necessario, omnẽqꝫ aliam vocem sub harum aliquam deduci oportere. sic.

Vocū diuisio

Vocum alię non significatiuę, vt Cnax blityri. alię ꝟo significatiuę, significatiuę vel de vno dicuntur, vt quum dicimus, Socratem, Platonem, vel de pluribus, quę de pluribus dicuntur, vel substantialiter, vel supersubstantialiter, quę substantialiter vel in quo quid est. vel in quo quale quid est. Si in quo quale quid est, erit differẽtia. si ꝟo in quo quid est, vel de differentibus specie vt genus, vel de differentibus numerõ, vt species. Quę autẽ supersubstantialiter vel de vna specie prędicantur vt proprium, vel de pluribus vt accidens. Ex qua diuisione apparet omnem

vocem

vocẽ necessario sub hisce quinque vocibus contineri / neqꝫ pluribus / neqꝫ paucioribus, sed apertius sic. Vocũ aliꝗ sunt non significatiuꝗ, aliꝗ significatiuꝗ. Significatiuarum aliꝗ de vno ꝑdicantur, aliꝗ de pluribus. quꝗ de pluribus ꝑdicanť, sunt hꝗ. genus / spẽs / dĩa / proprium / atqꝫ accidens. Superioribus ꝟo dimotis, ⁊ quꝗ nihil significant / ⁊ quꝗ ð vno ꝑdicanť, remanebunt quinque solꝗ voces, quꝗ. s. de pluribus dicunť. Dimouenť autẽ non significatiuꝗ, vtpote quꝗ nihil ad cuiuspiã rez cõferant, nec Phĩs modo, sed ⁊ grãmaticis / ac rhetoribus inutiles.

Vocum
nõ sig^{ue} sig^{ue}
de vno De plib^{us}
genus / species / dĩa / ppriũ / ac accidens.

Dimouentur ⁊ quꝗ de vno ꝑdicanť, qꝛ particulares sunt voces, particulariaqꝫ oĩa infinita atqꝫ incõprꝗhẽsibilia non veniũt in Phõꝝ considerationẽ, qui oĩum rerũ certã hĩc scientiã promittũt. Scĩa enim hoc est ἐπιστήμη vt Platonicus Socrates in cratylo interꝑtať, dicta qꝺ in statũ, certũqꝫ nos rerũ finem perducat, quã rez quũ particularia efficere nullo modo possint, ac quꝗ de vno prꝗdicanť voces de particularibus solis ꝑdicentur, iure merito abyciunť, remanebantqꝫ hꝗ quinque solꝗ voces / genus / species / differẽtia / ꝓprium / ⁊ accidẽs, sub quibus oĩa continebuntur, ls motũ, ls infinitũ obiecceris.

Alia diuisio. Hꝗc quidẽ in diuisione generatim dicta. Rursus eadez copiosius atqꝫ euidentius sic. Vocũ aliꝗ quidez sunt non significatiuꝗ, vt cnꝫ blictyri, aliꝗ ꝟo significatiuꝗ. De non significatiuis nullus nobis est sermo, vtpote de his quꝗ de nullo dici prꝗdicariue possunt. Significatiuaꝝ autẽ aliꝗ de vno dicũtur, vt Socrates Plato. Aliꝗ de pluribus, vt genera / species / dĩꝗ / propria / atqꝫ accidentia. De his autez quꝗ de vno dicũtur, vtpote particularibus nulla, vt dictuz est apud Phos mentio. Eaꝝ ꝟo quꝗ de pluribus ꝑdicantur, aliꝗ substãtialꝛ vt genera / dĩꝗ / ac species, aliꝗ ꝟo nõ substãtialiter vt propria / ⁊ accidẽtia, hꝗc enĩz subiectꝗ materiꝗ substantiã non cõplent vt superiora. Eaꝝ rursus quꝗ substãtialiter prꝗdicãtur, aliꝗ de differentibus specie, vt genera ⁊ differẽtiꝗ, aliꝗ de differentibus numero solũ, vt indiuidua quꝗ quidẽ differũt inter se nõ specie, sed materia ac numero. Vbi cũ. flauus equus a maculoso, specie nõ differt, sed materia ac numero. Itẽ / denarius componiť ex decẽ vnitatibus non quidẽ cõpactis, sed distĩctis, nunꝙ̃ enim ex cõiunctis decẽ vnitatibus diceť cõponi denariũ. Habemus tandez ex hĩs ⁊ generis / ⁊ spẽi / ⁊ dĩꝗ dĩaꝝ, differũt autẽ inter se sic. Spẽs de differẽtibus numero. Genus ꝟo ac dĩa de differẽtibus spẽ prꝗdicãtur. Itẽ / quꝗ in quo qd est ꝑdicantia faciũt genus, in quo quid est ꝑdicari dicemus. Interrogati eniz qd est hõ, rñdebimus aĩal, qꝺ quidez est genus. diceturqꝫ genus in quo qd est ꝑdicari. In quo aũt quale quid est ꝑdicari dicimꝰ dĩã, vt si interrogati quale est aĩal hõ, rñdeamus rõnabile, qꝺ erit dĩa. diceturqꝫ dĩa in quo quale qd est prꝗdicari. Appareťqꝫ ex his quꝗ sit inter genus ac dĩã differẽtia, differũt eniz hoc ipso qꝺ genus in quo quid est. dĩa in quo quale quid est ꝑdicať. Earũ ꝟo vocum quꝗ nõ subales sunt, aliꝗ in vna quadã specie insunt vt propria, aliꝗ in pluribus vt accĩtia; ex qua diuisione patet eoꝝ dĩa. differunt enim eo qꝛ ꝓpriũ vni tantũmõ inest speciꝗ, accñs ꝟo pluribus. Manifestuz ergo est necessario oẽs vocẽ sub harũ aliquã deduci oportere, possetqꝫ ⁊ nos vnãquãqꝫ rem ⁊ describere ⁊ diffinire, eligentes quꝗ ad cuiusqꝫ rei traditionẽ pertinere videbunť, quẽadmodũ ⁊ ipse fecit Porphyrius quũ dixit. [Genus est qꝺ de pluribus ⁊ de differẽtibus specie in quo quid est prꝗdicatur.] dicẽdo de pluribus separauit id ab indiuiduis quꝗ de vno solo dicũtur. dicẽdo autẽ. [De differẽtibus specie] separauit id a specie ⁊ proprio, dicendo [Qꝺ in quo quid est prꝗdicatur.] Separauit id a differentia atqꝫ accidenti. copiosius ecce ⁊ diuisionẽ ⁊ vocuz ipsaꝝ differentiã ostendimus. simulqꝫ etiaz necessitatẽ, qua coactus Aristote. fuit hisce solis quinque vocibus vti, neqꝫ pluribus, neqꝫ paucioribus. Naz quum septem omnino essent, vt monstratum est voces, dimotis duabus ⁊ quꝗ nihil significant ⁊ quꝗ de vno prꝗdicentur, quinque tñ reliquꝗ erunt. Porphyrius autez nihil hoc loco curans declarare, cur tñ quinque his vocibus vsus fuerit Aristo. sed solũmodo differentiã earuz ostẽdẽs, angustiorem hanc fecit diuisionẽ. Significatiuaruz vocum aliꝗ de vno dicuntur, aliꝗ de pluribus, relicta superiori parte diuisionis, quꝗ de vno prꝗdicanť sunt indiuidua, vt Socrates / Plato / Alcibiades. quꝗ de pluribꝰ, aliꝗ quidem de differentibus specie, aliꝗ de differentibus numero. quꝗ de differẽtibus specie sunt genus, differentia, ⁊ accidens, genus quidẽ animal prꝗdicatur de pluribus speciebus, hominis / equi / canis / ⁊ cꝗterorum. Differentia rõnabile de dñs ⁊ hominibus. Mortale, de irrationabilibus / equo / cane / camelo / ⁊ id genus cꝗteris. Accidẽs de pluribus speciebus prꝗdicať, de albedine, de nigredine, ⁊ de eo qꝺ est stare vel sedere. Quꝗ ꝟo ð differẽtibus numero prꝗdicanť, sunt ⁊ proprius, ⁊ spẽs. Earũ rursus quꝗ de specie differẽtibus ꝑdicanť, aliꝗ in quo qd est, aliꝗ in quo quale quid est, ac quõ hñs est, in quo qd est genus, in quo quale qd est dĩa ⁊ qꝺ separari non põt accñs, in quo aũt quõ habẽs est, qꝺ potest separari. Interrogati eniz quõ se habeat Plato / dicimus vel ꝗgrotat / vel sanꝰ est / vel stat / vel sedet, ⁊ eius gñis cꝗtera.

Quꝗ ð plibꝰ *Quꝗ ð vno.*

Dubitatio. Ad dubitantibus autẽ sic. si sub vocem tanꝙ̃ genus adducũtur hꝗ quinque voces, ⁊ sub hꝰ genus, erit quidem generalissimi generis genus, qꝺ valde absurdum.

Solutio. Dicemus non tanꝙ̃ res generis sub hanc diuisionez venire, sed tanꝙ̃ voces. Generalissimꝗ quidem res nunꝙ̃ sub aliquod cõmunius adduci possunt.

Eoꝝ enim quꝗ ꝑdicanť, alia quidẽ de vno dicunť solo, sicut indiuidua, vt Socrates, ⁊ hic, ⁊ hoc. alia ꝟo de pluribus quẽadmodũ genera, ⁊ spẽs, ⁊ dĩꝗ, ⁊ propria, ⁊ accidẽtia cõiter sed nõ ꝓprie alicui. est aũt genus quidez: vt animal. species ꝟo, vt homo: differẽtia autẽ, vt rationale. propriũ, vt risibile. accidens: vt album, nigrum, sedere.

Declarat quẽadmodũ tradita gñis ðscriptio, separet id ipsũ ab oĩbus aliꝗ. [Hic ⁊ illꝗ] Hꝗc quidẽ particularia sunt ⁊ de vno solo dicunť, demõstrãtes eniz semper dicere cõsueuimus hic ⁊ iste / illud ⁊ illud. Ac pulcherrime qdẽ Phĩ de particularibꝰ loquẽtes hoc dicẽdi genere vsi sunt, quippe qꝺ ⁊ demõstrationi ⁊ sensui mirifice cõuenit, ac multo melius, ꝙ̃ quũz hoiez vel aĩal in vniuersũz demõstrando dicimus, vñis homo ⁊ vniuersale aĩal, quꝗ quũ in opifice solo sint, neqꝫ in demõstrandez, neqꝫ in sensum cadere vllo mõ possunt. Pulchre igitur eiusmodi demõstrationis genere in singularibꝰ vsi sunt non in vniuersalibus. Dicunť aũt indiuidua, qꝛ neqꝫ in similes, neqꝫ in dissimiles formas secari possunt, quẽadmoduz gñs ac spẽs, sed simul secando corrũpunť. Aĩal etenim in me solo dictum nõ est cõe aliꝗs, sed mihi soli

adſcriptū. Similiter ⁊ rationabile, ex quibus cōpoſitus, homo deſignabitur. [Et accidētia cōiter, non aūt propriē alicui] veluti albedo ⁊ nigredo. De pluribus enim particularia non dicuntur. vt in hoc corpore albedo, ⁊ in Vlyſſe cicatrix, ex qua eū nutrix cognouit, inerat nāq; Vlyſſi ſoli, aliter enim cognouiſſet eum ex ea nūquam, ſi ⁊ alijs inhęſiſſet, atq; iccirco dixit. Cōiter accidentia, non autē propriē alicui inhęrentia, hoc eſt vlia, non autem particularia. [Eſt autē genus vt animal, ſpecies vero vt homo.] Dilucidiſſimam rem ipſam facit, quaſi exēplo nos docens vnamquāq; vocem.

Ab ijs igitur quę de vno ſolo prędicantur differunt genera: eo qđ hęc de pluribus prędicantur. Ab ijs autē quę de pluribus, a ſpeciebus quidem: qm̄ ſpecies etſi de pluribus prędicantur: non tamē de differentibus ſpecie, ſed numero. homo enim cum ſit ſpecies, de Socrate ⁊ Platone prędicatur, qui non ſpecie a ſe inuicē differunt: ſed numero. aial vero cū ſit genus de homine, ⁊ boue, ⁊ equo prędicatur, qui differunt a ſeinuicem ſpecie, non numero ſolū. A proprio vero differt genus, quoniam propriū quidem de vna ſola ſpecie cuius eſt propriū prędicatur, ⁊ de ijs (quę ſub ipſa ſpecie ſunt) indiuiduis. quēadmodū riſibile de homine ſolo, ⁊ de particularibus hominibus. genus autē non de vna ſpecie prędicatur: ſed de pluribus ⁊ differētibus. A differentia vero: ⁊ ab ijs quę cōmuniter ſunt accidentia differt genus, quoniā ⁊ ſi de pluribus ⁊ differentibus ſpecie prędicātur differētię, ⁊ cōmuniter accidentia: non tamē in eo qđ quid eſt prędicātur, ſed in eo qđ quale quid eſt. interrogantibus enim aliquibus, quid eſt illud de quo prędicantur hęc: genus reſpōdebimus: differentias autem ⁊ accidentia non reſpōdebimus. non enim in eo qđ quid eſt prędicantur de ſubiecto: ſed magis in eo qđ quale quid eſt. interroganti enim quale quid eſt hō: dicimus qđ rationale, ⁊ in eo qđ quale qđ eſt coruus: dicimus, qđ nigrum. eſt autē rationale quidē differētia: nigrū vero accidens, quādo autē quid eſt homo interrogamur: animal reſpōdemus. eſt autem hominis genus, animal.

Prędicatio generis. Oſtendit quēadmodū tradita generis diffinitio, ſiue deſcriptio ſeperet genus ipſū ab alijs oib⁹, prędicatur etenim
Prędicatio ſpeciei. genus de pluribus ⁊ de differētibus nō numero ſolum ſed ⁊ ſpecie. ſpēs aūt de differētibus ſolū numero, Sed age vnāquāq; vocē diffiniamus ſiue deſcribamus ſic. Genus eſt vox ſignificatiua q̄ de pluribus ⁊ de differen-
Differentia. tibus ſpē in quo qđ eſt prędicatur. Dīa eſt vox ſignificatiua q̄ de pluribus ⁊ de differētibus ſpē in quo quale qđ eſt prędicatur. Spēs eſt vox ſignificatiua quę de pluribus ⁊ de his q̄ differunt numero in quo quid eſt prędicatur. Proprium eſt vox ſignificatiua ſupſubalis quę de vna ſola ſpecie prędicatur. Accñs eſt vox ſignificatiua ſupſubalis, quę de pluribus ⁊ de his quę ſpecie differūt in quo q̄le qđ eſt, vel in quo quō hñs eſt prędicatur. [Animal autē genus, de hoīe, ⁊ equo, ⁊ boue prędicatur, qui nō numero ſolū ſed ⁊ ſpecie inter ſe differunt.] Sciendū quęcūq; inter ſe ſpē differunt, eadē differre ⁊ numero, ac non ex diuerſo, quę numero differūt, differre ea ēt ſpecie, quippe quoniā cōmutari non poteſt ſermo. Intelligere autē oportebit hoc loco, idem tripl'r dici, idem genere, idem ſpecie, idē ⁊ numero. genere, vt hō/equus/canis/⁊ bos. Oēs enim aīalia genere ydem ſunt, ſpecie, vt Socrates/Plato/Alcibiades, hoīs ſpecie ydem. numero, vt hō mortalis. enſis ⁊ gladius, vniuoca. Si igitur idē triplici ratione dicitur, neceſſario ⁊ rurſus illud idem triplex erit, nāq; vel alia ab alijs genere differunt, vel ſpecie, vel numero, quę genere differunt, differunt ſpecie ac numero. verbi cā. genere inter ſe differunt homo ⁊ albū. hō enim animal eſt, album vero quale. differunt ⁊ ſpecie, alia nāq; ſpecies eſt hominis, alia albi. homo enim ſpecies eſt animalis, albū vero coloris. Differūt quinetiam ⁊ numero. alius enim a Platone Socrates, alius a Socrate Alcibiades. recte igitur a nobis dictum, quęcūq; inter ſe genere differunt, differre eadem ſpecie ⁊ numero. Quę autem ſpecie differunt ⁊ numero, non amplius autē ⁊ genere. Vbi cā. homo equus differunt inter ſe ſpecie, alia quidē ſpecies hominis, alia equi, differunt etiā ⁊ numero. alia enim ſubſtātia equi, alia hominis, genere autē nequaq̄ amplius differunt. vterq; enim animal eſt. Quę numero differunt, neq; genere, neq; ſpecie amplius inter ſe differunt. Atq; iccirco dixit, qui nō numero ſolū, ſed ⁊ ſpecie dīnt, ac ſi in aperto eſſet, quę ſpecie inter ſe dīnt, differre eadem ⁊ numero. [A differētia vero ⁊ a cōiter accidētibus differt genus.] A differentijs inquit, ⁊ ab his q̄ vlia ſunt accidentia, differt genus, q̄ illa in quo quale quid eſt, vel quo modo quid habens eſt prędicātur, genus vero in quo quid eſt. Ab his aūt quę in quo qđ eſt prędicantur, a ſpē. vz. ⁊ proprio dīt genus. a ſpecie, eo qđ hęc de pluribus ⁊ ō differētibus numero prędicatur, genus vero ipſum ⁊ de pluribus ⁊ de differētibus ſpecie. A proprio eo qđ hoc vni ſoli. ipſum vero multis conuenit ſpeciebus, dicens itaq; [Quod de pluribus dicitur.] Separauit ab indiuiduis quę de vno ſolo prędicantur.

Quare de pluribus prędicari diuidit genus ab ijs quę de vno ſolo eorum quę ſunt indiuidua prędicantur. hoc vero, de differentibus ſpecie: ſeparat ab ijs quę ſicut ſpecies prędicantur, vel ſicut propria. in eo autem q̄ quid eſt prędicari: diuidit a differentijs ⁊ cōmuniter accidētibus, quę non in eo qđ quid eſt, ſed in eo qđ quale quid eſt, vel quomodo ſe habet vnūquodq;, prędicātur de ijs de quibus prędicantur.

Breuiter dilucideq; oſtēdit, quo mō vnūquodq; prędictorū in gñis deſcriptione decēter cōtineatur. Illa enim non in quo qđ eſt, ſed in quo q̄le qđ eſt, vel quo mō qđ hñs eſt prędicantur. Interrogati enim q̄uo ſe hȝ Socrates, reſpōdebimus vel ęgrotat, vel ſanus eſt. ſunt enim ⁊ alię differētię prēter accñtia, vt ſi nō eē caluū/vētroſū/⁊ eiuſmodi, dicēs aūt qđ in quo qđ eſt prędicatur, ſeparauit genus a differētijs ⁊ a cōiter accñtibus, q̄ nō i quo qđ eſt, ſȝ in quo q̄le qđ, vel q̄uo hñs eſt prędicantur. atq; in quo quale qđ eſt, dīa, in quo aūt quō hñs eſt, cōiter accñtia. Nonnulli

nulli aūt dicunt qđ quū dicit, vel quū hīs est/cōplectiť, ⁊ quę ꝓprie alicui insunt accñtia, dicimus quidez ⁊ nos in quo quoz hīs est/ea ꝑdicari, sed tamē ex his esse quę de vno dicunť. Separauit itaqȝ genus ab his q̄ pręposita sunt, dicens autez de pluribus prędicari, distinxit ab his quę de vno solo dicuntur, indiuiduis.

℃ Nihil igitur superfluū, neqȝ minus continet: generis dicta descriptio notionis.

℃ Diffinitiones oēs vni tm̄ rei pcenire debēt, ipsamqȝ rem totā cōplecti. Dictę iccirco qđ rem quę diffiniť cōprębēdant ab agrorū finibus, vt initio dictū est p trāslationē denominatę. Fiūt autez vitiosę diffinitiones duobus modis, vel quū superabūdant, vel quū deficiunt, ac perbelle quidē a Philosophis dictuz vnāquāqȝ mediocritatē duas habere adiūctas sibi extremitates, defectuz ⁊ excessum. ꝟbi cā. Iustitia virtus vna, hȝ vtrinqȝ ⁊ defectū ⁊ excessum. deficit enim qui minus iuste q̄ᵐ oporteat agit, excedit qui plusq̄ᵐ oporteat facit, atqȝ ille iniustus, hic crudelis noiabiť. Fortitudini quoqȝ duo adiacent, hinc quidē timiditas, inde temeritas. Item ⁊ pudicitię, hinc stoliditas, inde intēperantia, stolidus is est q minus in Venerē cōcitatur. Intēperans ꝟo qui petulāter magis ac magis. Prudēntię itidem imprudentia inde, hinc de se nimia credulitas, ac quēadmodū in his, sic ⁊ in diffinitione, illa qdez erit optima diffinitio, quę proprie rē ipsaz vndiqȝ cōplectitur, neqȝ aut de suo quicq̄ᵐ relinquit, aut de alieno sibi quicq̄ᵐ assumit. Apponunť autē huic quēadmodum virtutibus, hinc defectus inde excessus, vt neqȝ desiat, neqȝ supersit quicq̄ᵐ. superabundantes enim diffinitiones rem faciunt deficere. deficiētes ꝟo abūdare. ꝟbi gratia. hominis diffinitio hęc, animal rationabile mortale, separat hominez ab alijs omnibus, cōplectiturqȝ ois homines, quę tamē si qua defecerit, rem faciet superabūdare sic, animal mortale, non enim solus homo animal est mortale, verū etiā ⁊ equus ⁊ canis atqȝ alia multa: si q̄ ꝟo abūdauerit, res deficiet sic, animal rationabile grāmaticum, ea enim nō omnes homines cōprębendit, sed solos grāmaticos, ⁊ quidem rationabiliter, nāqȝ cōpositiora sunt magis coarctātur, quę ꝟo simpliciora dilatātur, ac super pluribus extendūtur, vtpote primo atqȝ vniuersali rerū omnium principio proximiora. Atqȝ iccirco animal ipsum per se fertur in plura, cōpositū autem cum rationabili in pauciora, rationabili item animal mortali adiunctū, adhuc cōplectetur pauciora, qđ si ⁊ grāmaticū apponatur, adhuc multo pauciora. Deficientes igitur diffinitiones faciūt rem superabūdare, superabundantes ꝟo deficere. Hęc itaqȝ significās Porphyrius dicit traditā generis descriptionē, ab hisce duobus quę diffinitiones viciare solēt, longe abesse, neqȝ enim superabundans facit rem deficere, neqȝ deficiens supabūdare. ℃ Dictuz est tripliciter dici genera, alia quidē ante multa, alia in multis, alia super multis quę ⁊ posterius genita ⁊ intellectualia vocari diximus, qđ in solo insint intellectu. Propositū aūt Porphyrio erat, non de his quę ante multa, aut in multis essent, velle differere, sed de his soluz quę super multis/hoc est de generibus his quę nostro intellectu concipiūtur. dixit igitur [Notitię,] hoc est (vt ita dicam) intellectualis generis. Intellectuale autez genus est qđ ex eadem notitia rem diffiniuimus, qua concepta ab intellectu fuerit. vt si concipiamus propria notitia hominē, ex eadēqȝ sermocinabimur esse, animal rōnabile mortale. Dicit igitur Porphyrius nihil supfluuz nihilue minus ab hac notitię generis descriptione contineri.

Genera trifariam dici.

℃ DE SPECIE. CAP. III.

Species autē dicitur quidem ⁊ de vniuscuiusqȝ forma. Fm quā dictuz est, prima spēs digna est imperio. ℃ Dicitur aūt species ⁊ ea quę est sub assignato genere. Fm qđ solemus dicere hominē quidē speciem animalis, cū sit genus aial: albū aūt coloris speciem, triangulū ꝟo figurę speciem.

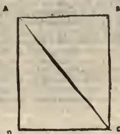
POST generis expositā rōnē omnem, de specie nūc loqtur. Quicquā hūc sibi ordinē vēdicare debuerint diię. sed qm̄ genus ⁊ spēs sunt ad aliquid, simulqȝ ⁊ existūt ⁊ intelligūtur, nō irrōnabiliť primū de specie habita rōne pceptionis nō naturę quaz ꝑsertim in genere, fecisset mentionē speciei, nec diu suspēsus auditor erat tenēdus. Vtitur autē hoc etiā loco illa, quā diximus Aristotelis regula. Primū enim enumerat spēi significationes. deinde determinat de qua sit locuturus. Sunt ꝟo ⁊ alię eius significationes. sed his ipsis relictis, eas tm̄ memorat, quę ad logicuz tractatū ptinere videbanť. Dicit itaqȝ duplicē esse spēi significationē, alterā pulchritudinis, vt quū dicit speciosus/puer formosus, alteram eius quę generi subijciť, ⁊ de qua genus in quo quid est prędicatur quę diffinitio ⁊ specialissimę est speciei ⁊ nō specialissimę. [Diciť autē ⁊ aliter species, quę de pluribus ⁊ differentibus numero in quo qđ est prędicatur.] Q m̄ horū nominum significationes, spālissimę. vȝ. ⁊ nō specialissimę speciei nonduz aperte in cōsuetudinem venerant. Progrediēs declarat, per primā prędicamētorum substantiā, quę ꝓprie ⁊ res, ⁊ generalissimū est genus, cętera eius tanquā accidētia: suscipit igitur substantiaz ex qua cōnectit cathenaz hō. Substātia alia corporea, alia incorporea. corporeū aliud est animās, aliud nō aians. Animās, aliud est aial, aliud planta, aliud qđ vtriusqȝ naturę particeps est zoophyton viuēs planta. aial aliđ rōnabile, aliud irrōnabile. Rationabile, aliud dęmon, aliud hō, gñalissimū igiť genus est suba, spālissimū hō, intermedia aūt ⁊ genera ⁊ spēs. species qdem respectu supiorꝫ, genera ꝟo respectu inferiorūz. Cōmuniter autem omnes species, ⁊ specialissimę ⁊ subalternę, sub pori descriptione cōtinētur, quę erat, speciē esse eaȝ q̄ generi subijciť, ⁊ de qua genus in quo qđ est ꝑdicať. Vtraqȝ enim diffinitio subiecto eadē est, ac sibi similis, nec nisi habitu differētes. Multa nāqȝ sunt subiecto eadem, quę tm̄ habitu differūt, vt ascensus ⁊ descensus, subiectū idē habent scalā, differunt autez inter se solo habitu. Descēsus eniz nihil aliud est q̄ᵐ de supioribus ad inferiora decliue iter. Ascēsus ꝟo de īferioribus ad supiora regressio, siliť in semēte ⁊ fructu, subiectū idem, habitus ꝟo diuersus. Differūt itaqȝ supradictę spēi descriptiones, inter se hoc qđ altera a genere incipiēs desinit in spēz, altera a spē in genus differentes solo habitu. subiecto eadē. Incipit aūt a notiori sigñatione. ꝓpea qđ similitudinem quādā hȝ spēi huius q̄ est apud Phos, quēadmodū eniz spēs q̄ pro forma capiť, comꝑhēdit singularium partium ac mēbrorꝫ in corpore pulchritudinē, sic ⁊ spēs quę est apud Phos, particularia. [Species autē dicitur ⁊ de vniuscuiusqȝ forma.] Q ūo supra de genere quū loqueretť, priusq̄ᵐ edocuisset qđ qua leue esset de quo agebať genꝰ, ęquiuocationē distixit, edocuitqȝ varias gñis sigñationes, ita ⁊ hic primo distinguit. deinde qualis sit de qua

Duplex spēi sigñatio.

Diuisio notatu digna.

Multa eē eadē subiecto ⁊ habitu diuā.

agitur speciei sigñatio ostdit. [Dr autẽ spẽs ⁊ ea q̃ generi subijcit̃ qua significatione holez dicere consueuimus spẽm aialis, albũ spẽm coloris, triãgulum spẽz figurę.] Tãq̃ in exẽplo nos docet, quõ de q̃ agit̃ spẽs sub gen⁹ deducat̃, suscipitq̃ triãgulũ ⁊ figurã, figuram vt genus, triãgulũ ꝟo vt spẽm. ⁋ Nõnulli tñ dicunt, figurã triãguli genus ⁊ triãgulũ figurę spẽm improprie capi oportere. qḋ probant sic, in quibus aliquid prius posteriusq̃ est, qḋ cõiter de his pḋicatur nõ est genus. Atqui triãgulus quadrãgulo prior, siquidẽ ex tribus hic, ille ex quattuor constat lineis ac tria nescio priora q̃ quattuor. non igit̃ figura triãguli genus. Rursus triãgulũ quadrãgulo priorẽ esse, hoc modo. Ois quadrãgulus in duos triangulos diuidit̃ rectangulares, quippe qñ q̃drãguli ex a/b/c/d/ iugatiões, p diametrũ a/c/ diuidẽtur in duos rectorũ angulorũ triangulos, eum. vz. q est ex a/b/c/ ⁊ eum qui est ex a/d/c/ quadrangulo itaque dimoto nõ dimouebit̃ ⁊ triãgulus, at triãgulo dimoto nunq̃ esse poterit quadrãgulus, pz igit̃ triãgulũ priorẽ esse quadrãgulo, qḋ idẽ ⁊ in cęteris rectarũ linearũ figuris demõstrabit̃, pentagono. vz. exagono ⁊ reliquis. vnusquisq̃ enĩ horum in triãgulũ diuidet̃, si ergo triãgulus ⁊ quadrãgulo ⁊ pẽtagono ac reliquis prior est, quę de his ipsis cõiter pḋicat̃ figura nõ erit genus, ac ꝯsĩter neq̃ erunt ipsi huius spẽs. nõ igit̃ ꝓprie dictũ est a Porphyrio, triãgulũ figurę spẽm. ⁋ In hoc allucinati qdẽ oẽs qui Porphyriũ excusare quũ vellẽt, dixerunt, improprie grã exẽpli eo nomine abusum, vocasse triãgulũ spẽz figurę, ⁊ figuras genus triãguli. ⁋ Nos ꝟo multo alr̃ dubitationẽ oẽm dimouebimus sic. Si vere quadrangulorũ elñta essent triangoli, vt nunq̃ nisi ex triãgulo cõponeretur, cõstare possit quadrãgulus, quẽadmodũ in Timęo inuenire videt̃ Plato, quũ oẽs rectarũ linearũ figuras resoluat in triãgulos, tãq̃ in simplicissima elñta, id quidẽ verũ esset, ac primus figurarũ omniũ existeret triãgulus, neq̃ figura genus esset earũ, modo verũ illud sit, non esse genus qḋ cõiter de his in quibus prius posteriusue quid inest, pḋicat̃. Atqui nulla nos h̃ necessitas cogit, vt ex h̃supposito triãgulo fiat per alterius additionẽ quadrãgulus, vt est in sexto ⁊ quadragesimo theoremate, apud Euclidem qui per solã rectitudinẽ docet absq̃ triãgulo describi posse quadrãgulũ. Nã quid prohibebit, etiã si triãgulus non sit, quo minus quattuor rectas lineas coniungẽdo, quadrãgulũ cõficiamus? Falsum igit̃ id est, dimoto triãgulo, dimoueri ⁊ quadrãgulũ, si ꝟo qr diametrũ adijciẽtes diuidimus quadrãgulũ in duos triãgulos iccirco dixerint triãgulũ quadrãgulo priorẽ. Nunqd rogo quũ possimus quadrãgulũ ipsum in duas alteras lõgitudines dissoluere. ⁊ opposita latera sepando ⁊ coniungẽdo a/b/⁊ c/d/ duas alteras facere lõgitudines separatas ex a/e/⁊ c/d/ dicent iccirco eas ipsas longitudines quadrãgulo priores? Nimirũ si sic esset, oppositus h̃ q̃drãgulus prior esset hac altera longitudine, si quę latus vnũ duplicatũ hz, ab altero scorsum in duos quadrãgulos dissoluerimus, quinetiã si in circulo quis diametrũ ducat, quę circulũ diuidat in duos semicirculos a/⁊ b. Manifestũ erit vnũquẽq̃ semicirculũ esse figurã ex circũferentia semicircularis lineę ⁊ ex recta diametro compositã, accidetq̃ simplicẽ figurã circulorũ ex mixtis semicirculis ꝯponi, ac simplici prius esse id qḋ est mixtũ. vt igit̃ in his talẽ cogitatione nostra diuisionẽ facimus ac nõ ꝓpterea necessario alterę longitudines quadrãgulo priores, q̃q̃ ex his cõponi rursus possint duo quadrãguli, sic ⁊ quadrãgulus diametro poterit i duos triãgulos distingui, nec ꝓpterea ex triangulis nescio cõpositus dicet̃, quadrãguloq̃ natura priores esse triãgulos. Pulchre igitur Porphyrius triãguli genus dixit esse figuram.

⁋ Quod si etiam genus assignantes speciei meminimus dicentes, qḋ de pluribus ⁊ differentibus specie in eo quod quid est prędicatur. ⁊ speciẽ dicimus id quod sub assignato genere est. Nosse oportet qḋ ⁊ genus alicuius est genus, ⁊ species alicuius ẽ species vtrũq̃ vtriusq̃: iccirco necesse est in vtrorũq̃ rationibus vtrisq̃ vti.

⁋ Hęc dicẽs Porphyrius existimat, mutua se demr̃atione vti oportere, mutua aũt demr̃o apud Phos ꝯfundit̃, vtpote quę eadẽ faciat, priora esse ac posteriora, cõmutetq̃ inuicẽ ⁊ ordines ꝓpõnũ ⁊ ꝯclões. Facit enim qḋ pm̃ est zm̃, ⁊ qḋ zm̃ pm̃, eadẽq̃ ysdẽ manifestiora ⁊ imanifestiora. Vbi cũ. si interrogãti cuipiã sit, necne, aĩa imortalis, imortalem esse risum fuerit, h̃ mõ, aĩa ex sese ipsa mouet̃, qḋ ex seipso mouet̃, semꝑ mouet̃, qḋ semꝑ mouet̃, imortale. Est igit̃ aĩa imortalis. Rursus iterrogãti, vñ id manifestũ ex sese moueri aĩam, rñdebit̃ ex diuerso sic. aĩa est imortalis, imortale mouet̃ semꝑ, qḋ semper mouet̃, ex seipso mouet̃. Aĩa igit̃ ex seipsa mouetur, talis demr̃atio mutua nũcupat̃. Ostẽdens enĩ aĩaz eẽ imortalẽ, suscepi qḋ ex seipso mouet̃, primã ꝓpõnẽ, immortale ꝟo ꝯnẽ, Rursus in ostẽdẽdo aĩaz ex seipsa moueri qḋ erat posterius imortale, susceptũ est prius, ⁊ qḋ erat prius, ex sese moueri, susceptũ posterius, mutua igitur demr̃atio ea est q̃ ꝓpões facit esse ꝯnes, ⁊ ꝯnes ꝓpõnes. Quapp̃, explosa quoq̃ est. Cum enĩ demr̃o ex veris manifestisq̃ ꝓpõnibus, incerta q̃ prius erat ꝯnez, manifestissimã faciat, digna quidẽ reprehẽsione q̃ eum ordinẽ cõmutat, h̃ est quę ꝯclusionẽ imanifestã in ordinẽ ꝓpõnis ꝑinde ac manifestã assumit, ꝓpõnẽq̃ cõfessam, incertã facit esse ꝯclõnẽ. Silr̃ si mulierẽ quã lac habere demõstrabimus sic, mulier h̃ peperit, q̃ peperit lac hz, h̃ igitur mulier lac hz. si ꝟo eaz peperisse, sic. hęc mulier lac hz, q̃ lac hz certũ est peperisse, hęc igitur mulier pepit. Hic quoq̃ eadẽ ysdẽ priora ⁊ posteriora, manifestiora ⁊ imanifestiora suscepimus. primo quidẽ manifestũ ac prius, peperisse. imanifestũq̃ ⁊ posterius, lac hr̃e, deinde manifestũ ⁊ prius lac hr̃e, imanifestũq̃ ⁊ posterius pepisse. Quũ igit̃ oĩs demõstratio vel ex re manifesta imanifestã ostẽdat, vel imanifesta manifestã ꝑspicuũ quidẽ est solũ eã proprie dici demonstrationẽ. Quę ex manifesta re demõstrat imanifestaz. Eas ꝟo q̃ ex imanifesta manifestã ondunt, falsas, ac vituperatione dignas, vtpote q̃ certi nihil hr̃e in se possint. Naz qd absurdius q̃ ex imanifestis, fateri, posse manifestas demõstrari. Iure igit̃ optimo vituperabit̃ mutua demõstratio, qua tñ quũ itelligeret Porphyrius se vti oportere, in generis descriptione assumpsit species, ⁊ in speciei genus, qḋ ipm quũ quis vitio dare potuisset ꝑueniens se excusat,

Quid mutua demõstratio.

Que ꝓprie dicat̃ demõstratio.

sit, hoc mõ. Quũ genus enim inqt spẽs sit generis, et spẽs generis spẽs, necessario de gñe differentẽ opz meminisse et spẽi. Et de specie pcipientẽ meminisse et gñis. Quę enĩz ad aliqd sunt, et existũt simul et intelligunt, genus et spẽs ad aliqd, quippe genus alicuius ẽ genus spẽi, et spẽs alicuius est species generis. Ea aũt eiusmodi sunt, vt alterutrum sine altero intelligi nũquam possit. In altero igit alterius mentionẽ eo modo factam oportuit. Qui nãq3 eoꝝ quę ad aliquid sunt alterutruz ignorauerit, vtrũq3 necessario ignorare videbitur.

Assignant ergo et sic spẽm. Species est, q̃ ponitur sub genere: et de qua genus in eo qȯ quid est prędicatur. Amplius autem sic quoq3. Species est quę de pluribus et differentibus numero in eo qȯ quid est prędicatur. sed hęc quidem assignãdo specialissimę est, et quę solum species est, nõ aũt et genus: alię vo erunt etiã non specialissimarum.

Exẽplũ non ẽ dignũ quo pacto duo dẽ eẽ cadẽ subo rõe habitu.

Duas hoc loco spẽi descriptiones assignat, subito easdẽ, ambę enĩz de plurib⁹ pdicant, habitu vo differẽtes, cuiusmodi ascẽsum diximus eẽ et descẽsuz. Descriptiones igit hę habitu quidẽ sunt duę, spẽi ad genus, q̃ spẽs sub gñe est, et gñis ad spẽm qua cõprębẽsiuũ genus est spẽi, videntur q3 quasi habitus esse a gñe in speciez, descẽsu, a spẽ vo in genus, ascensu. atq3 hęc quidẽ plenissimę descriptiones. Tradit aũt et perfectã aliã descriptionẽ ab ipsarũ vocuz diuisione cõprębẽsam, hoc mõ. [Spẽs est q̃ de pluribus et differẽtibus numero in quo qd est pdicat.] Quęrere aũt quispiã posset, cur hoc ẽt loco descriptione vsus fuerit Porphyrius. ac nõ potius diffinitiõe qppe quũ spẽs cui subijciat genus hẽat, nõ amplius hic locũ hẽbit, ea q̃ paulo ante, quũ de gñe loqbamur, adducta est cã, cur ita factũ sit hęc est rõ. Diffõnes reruz sunt diffõnes, ad declarãdas eaꝝ naturas. Genera aũt et species neq3 res sunt, neq3 determinatã hñt nãm, vt diffiniri potuissent. nec in vno aliquo pñtoꝝ, sed gñalr in oibus ęsiderant. etenĩz in subã, quãtitate, qualitate, ac reliquis pdicamẽtis, et gña sunt et spẽs et diũę, nec res, sz habitus reꝝ demõstratiui. Quare quũ diffinitiões, vt dictũ ẽ rerũ sint diffõnes vocesq3 nõ res. iure qdez merito his diffõnes assignari quũ nullo mõ potuerint, descriptione est vsus. [Sed hęc spãlissimę sit speciei. Reliquę vo et nõ spãlissimaꝝ.] Hęc inquit posterior descriptio nõ oibus cõpetit spẽbus, sed solũ spãlissimis, atq3 vt pnosceremus, quę sint spãlissimę spẽs, vtit hmõi diuisione, subã alia corpea alia incorporea. corpus, aliud aians, aliud inanimũ. animãs, aliud aial, aliud plãta, aliud viuẽs plãta. Planta enĩz has tres solas hz vires nutritiuã, auctiuã, et pgenitiuã. aial pter has hz et sensitiuã et pgressiuã. Viuẽs autem planta amboꝝ aialis. s. et plãte particeps, hz pter illas tres, sensum tactus, sed de loco in locũ non progredit, cuius generis sunt et ostrea et spõgię, ingenerãtur enim petris, adueniente q3 ętio aliquo videmus ęhi. recedente vo diffundi, amicisq3 rebus gaudere. ingratis vo tristari. Rursus aial, rõnabile aliud, aliõ irrõnabile, rationale, Deus, homo. homo alius Socrates, alius Plato, alius hic et ille. de quibus, qz particulares, nullus est apud Phõs sermo, vt sępe iam diximus. In hac igit diuisione primũ est subã, postremuz homo. media vo quę sunt, subalterna. Sic iõ vocata qm̃ et genera et species esse pñt. Dicit itaq3 subã genus generalissimũ. Homo aũt spẽs specialissima, reliqua vo et genera et species ad aliud et aliud sumpta. Corpus enĩz subę

Plãta q̃ potentias hẽat q̃s vo aial.

species, animãtis est genus. Animãs corporis species, genus est aialis. Aial species animãtis, hoĩs genus. Hõ aialis spẽs, non amplius, inquit et genus. prędicat enim nõ de differẽtibus specie, sz numero, vt sunt, Socrates, Plato, Alcibiades. Nec modo nõ erit genus, sed neq3 indiuiduũ, quũ oĩa particularia sub se indiuidua cõprębẽdat. Erit igitur hõ species spãlissima. Dicit ergo, posteriorẽ speciei descriptionẽ non oibus cõpetere speciebꝰ posse, vt animanti et aiali, sed solis specialissimis, vt hoi, equo, cani, et id genus cęteris, qui dũtaxat species.

Planuz aũt erit qȯ dicitur hoc modo. In vnoquoq3 pdicamento sunt quędam generalissima: et rursus alia specialissima. et inter generalissima et specialissima sunt alia: quę genera et species dicuntur eadem. Est autẽ generalissimuz quidem supra quod nullum aliud sit supueniens genus. Specialissimuz autem est post quod nõ est alia inferior species. Inter generalissimum autem et specialissimum alia: quę genera et species sunt eadez, ad aliud tamẽ et ad aliud sumpta. Fiat aũt in vno quidem pñto manifestũ qȯ dicitur. Substantia est quidẽ et ipsa genus, sub hac aũt est corpus: et sub corpore animatuz corpus, sub quo aial: sub aiali vo, rationale animal, sub quo homo. sub homine vo Socrates et Plato, et qui sunt particulares homines. sed hoꝝ substantia quidẽ generalissimum est et qȯ genus solũ. homo vo specialissimũ, et qȯ solum species. corpus autẽ species quidẽ est substantię: genus vo animati corporis. sed et animatũ corpus, species quidez est corporis: genus vo animalis. rursus animal species quidez est corporis animati: genus vo rõnalis aialis. sed rõnale aial spẽs quidẽ est aialis: genus aũt hoĩs. hõ vo spẽs quidẽ est rõnalis animalis: non autez genus particulariũ hominum. sed soluz species. et omne qȯ ante indiuidua propinquę prędicatur, species erit solum, non etiam genus.

In oibus inqt pdicamentis sunt et genera et spẽs, subã quidẽ est genus gñalissimũ, sub ea corpus, sub corpore aiatũ, hanc enĩz diuisionis solã partem suscepit ptermittens incorporeũ, vel ob hoc qz q̃ sensu pcipiunt, nobis notiora, sub aiato aial, sub aiali rõnabile, sub rõnabili hõ. Subã igit genus gñalissimũ, qȯ solũ est genus, nihil eni subã prius. Hõ vo spẽs spãlissima, quę sola est species. Post hoiez enim vlẽ nihil. corpus aũt et genus erit et species. subę species, genus vo animati. animatuz, corporis species, genus aialis. Animal autẽ dicit id oẽ qȯ aiatũ est sensus particeps. Aiatũ vo, id qȯ alitur et augetur, ac sibi simile gignit. Vbi cã, plantę quę eas ipsas vires capiũt, animatę quidẽ sunt, nõ aũt animalia. At vo ostrea et spongię animata, et preter illas vt diximus sensitiuã quoq3 vim habẽt. accedente enim ętio ęhuntur. abscedente vo prę lętitia diffundunt, quę tum plantis tũ aialibꝰ silia, quia radicibus tenent, plãtis. Quia vo et

Ostrea et spõgie vim sensitiuã habent.

sentiũt τ aluntᷣ, aialibus. aial spēs aiati, genus autē rōnabilis, rōnabile genus mortalis. spēs ꝟo aialis, mortale, rōnabilis hoīs ꝟo genus. Homo spēs rōnabilis, nō autem τ genus Socratis aut Platonis. [Atq3 omne qđ superius de indiuiduis ꝯiunēter pręđicatur, spēs erit sola, non autē τ genus.] Continēter hoc est sine vllo medio. Est eniȝ ꝙ̃ indiuidua superius animal, non continēter, ſȝ intermedio hoīe. Homo igitur qm̃ de indiuiduis cōtinenter pręđicaᷣ, species dicetur solum, non τ genus.

¶ Quēadmodū igiᷣ subā cuȝ suprema sit, eo ꝙ nihil supra eā sit, genus est generalissimū. sic ēt hō cū sit species post quā nō est alia species, neq3 aliqđ eorū quę pñt diuidi in spēs, sed solū indiuidua (indiuiduū enim est Socrates τ Plato, τ h albū) spēs erit soluȝ τ vltia spēs, τ (vt dcm̃ est) spālissima. quę ꝟo sunt in medio: eoꝝ quidē quę ante ipsa sunt: erunt spēs, eoꝝ aũt quę post ipsa sunt genera. Quare hęc quidē duas hñt habitudines, eam q̄ est ad ea quę antecedũt ſm quaȝ spēs ipsoꝝ esse dicuntᷣ: τ eā quę est ad posteriora, ſm quā genera ipsoꝝ esse dicuntᷣ. Extrema ꝟo vnā hñt habitudinē. nā τ generalissimū ad ea quidē quę posteriora sunt hȝ habitudinē, cū sit genus oīuȝ id qđ est supremū: eam ꝟo q̄ ad superiora nō hȝ, cum sit supremū τ primū principium, τ (vt diximus) supra qđ non est aliud superueniens genus. specialissimū autē vnam hȝ τ ipsum habitudinē. hāc quidem quę est ad superiora, quoꝝ est spēs: hanc ꝟo quę est ad posteriora non diuersaȝ habet habitudinē, sed eandē, τ species indiuiduorū dicitur. sed species quidē diciᷣ indiuiduoꝝ, velut ea continens: species autem superiorum, velut quę ab eis continetur.

¶ Subā aũt nō nisi vnū ad ea. vȝ. q̄ sunt post se, ad ea ꝟo q̄ sunt ante se minime, quippe qm̃ nihil est subā supius. Cōtra hō non nisi vnum ad ea q̄ sunt ante se. ad ea ꝟo q̄ sunt post se nequaꝙ̃, hoīe enim inferius vl̄e nihil. At ꝟo media duos, alterū ad ea q̄ sunt ante se, qua spēs, alterū ad ea q̄ sũt post se ꝙ̃ genera. Ex p̄ igiᷣ respectu erũt spēs. ex scđo genera. [Extremo ꝟo dũtaxat vnū.] Generalissimū intelligit τ spālissimū. [Sed τ indiuiduoruȝ spēs dī.] Hȝ eniȝ τ spālissima species respectū quēdam ob ipsa indiuidua, nō aũt illū qui est in priorib⁹, vt venire possit sub rōnē gñis. Hō eniȝ nō genus est Socratis τ Platonis, sed spēs indiuiduoꝝ cōprehēsiua. [Determināt itaq3 gñalissimū.] sic. Postꝙ̃ de gñalissimo genere, de subalternis τ de spē spālissima disserat. Nunc eadē ipsa describēs, dicit Genus generalissimū id eē qđ quū sit genus, nō pōt eē spēs, τ supra qđ nō est aliquod aliud genus, spālissimā aũt spēm esse id qđ quū sit spēs nō poterit esse genus, nec in spēs amplius vnꝙ̃ diuidi. Subalterna ꝟo ea esse, quę tum gñã, tum spēs esse pñt. De his aũt disserēs, pspicuitatis grã. Exemplū sumit e genealogiis, vt enim inquit in genealogiis, siue vt maiores nři interpřtati sunt pſapiis. Iuppiter pñ^m quoddā est atq3 oīum supmus pr̃. Orestes autē filius supmus oīum filius. Agamēnon ꝟo Orestis pr̃, filius Atrei. Atreus Agamēnonis pr̃, filius Pelopis. Pelops pr̃ Atrei, fili⁹ ꝟo Tantali. Tantalus Pelopis pater, filius aũt Iouis. Sic τ in generibus τ spēbus quę sunt apud Phos. Alia eniȝ solū gñã sunt, vt subā. Alia ꝟo solū spēs, vt hō.

Gen⁹ gñalissimū, species specialissima. spēs subalterne ac genera.

Exemplum.

¶ Determināt igiᷣ generalissimuȝ genus ita. qđ cuȝ genus sit: non est spēs. Et rursus. supra qđ nō est aliud supueniēs gen⁹. ¶ Specialissimā ꝟo spēȝ sic, quę cū sit spēs non est genus. Et q̄ cū sit species: i species diuidere nō possumus. Adhuc aũt τ q̄ de plurib⁹ τ differētib⁹ numero in eo qđ qđ est pręđicaᷣ. Ea ꝟo q̄ in medio sunt extremorū, subalterna vocāt genera τ spēs: τ vnūqđq3 ipsoruȝ spēm esse τ gen⁹ ponunt ad aliud tñ τ aliud sumptū. ea eni quę sunt ante spālissima vsq3 ad generalissimū ascendētia: τ genera dicūtur, τ spēs subalterna. Ut Agamēnon, Atrides, τ Pelopides, τ Tātalides: τ vltimuȝ Iouis. Sed in familiis quidem plerūq3 ad vnum reducunᷣ principiū. ꝟ.g. ad Iouem.

¶ Dubitationē fortasse nobis ingñare poterit hȝ eiusmodi exēpluȝ, quā ꝓueniēs Porphyrius dimonet. Dixisset eniȝ qspiā sic, quēadmodū in pſapiis cathegę ad vnum fere pñ^m recurrũt, puta ad Iouē, quē poetę, hominumq3 deorūq3 parētē vocāt. Ita τ hic, oīa ꝑdicamēta ad vnuȝ qđdā pñ^m reducenᷣ, puta ad ens, subā siqdē est ens, ens est τ quātū, τ quale, τ reliqua pñta, nec erũt decē gñalissima gñã, sed vnuȝ erit oībus cōe genus ens, qđ ipm refutās Porphyrius dicit ens nō eē genus ꝑdicamētorum. Qđ aũt ens nō sit genus ꝑdicamētoꝝ demōstrabimus h mō. Quęcūq3 diuidunᷣ, vel vt gñã diuidunᷣ in spēs, vt quū dicimus, aial aliud eē canē, aliud equū, aliud hominē, vel vt totū in ptes. Id aũt bipartito, vel i homęomera vel in anomęomera, h est vel in partes toti siles vel dissimiles, nos augētes linguā latinā similptium τ dissimilipartiū dicamus, in similipartitū q̄ diuiduntur sunt venę, artęrię, ossa, carnes, τ eiusmodi, quoꝝ partes τ sibi iter se siles τ toti. In dissimilipartitum ꝟo, caput, manus, pedes, τ his silia, quoꝝ ptes nihil cōueniūt cum toto, vel tanꝙ̃ ęquoca vox in varias significationes, vt quuȝ dicimus canis, alius est terrestris, marinus alius, alius cęlestis. Si itaq3 demonstrabiᷣ ens, neq3 vt genus in spēs, neq3 vt totū in ptes diuidi in decē pñta, necesse erit, vt tāꝙ̃ ęquoca vox diuidaᷣ in varias significationes. qđ aũt nō diuidaᷣ vt genus in spēs, patebit sic. Genus quū in spēs diuidiᷣ oībus pariter inest spēbus, nec ꝯsideraᷣ qđ prius posteriusue ſm gñis participationē, nihil eniȝ ꝑus magisue aial est hō ꝙ̃ equus. Itēq3 dimota vna aliq̄ spē, nō dimouebunᷣ τ reliquę, vt ablato homine, auferatur τ aial, cęterę q3 spēs eius, equi. vȝ. canis, plātę, τ eiusmodi. Si itaq3 in decē pñta ens diuidiᷣ tāꝙ̃ genus in spēs, nō oportebit esse in his qđ prius ac posterius, neq3 aliud alio magis minusue particeps eius fieri. At qđ prius τ posterius dimotaq3 altera dimouebuntur τ reliq̄, nō igiᷣ ens erit genus decē ꝑdicamētoꝝ. Est eniȝ pmo subā, post subāȝ quātitas, post quantitatē q̄litas, e quibus, subā prior si dimoueaᷣ, dimouebunᷣ, τ reliqua accñtia. Erit q3 nec ꝉo magis particeps eius subā. Hęc siqdē vt accñtia sint facit, indigent subę accidētia, accidentis aũt subā minime. Existit enim per se subā, at accidētia

Accñtia depēdere a subā.

accidentia nisi hęc cui accidērent prius existeret, nequaquā. Semꝑ enī accidēs, pręcognitū hꝫ id cui est affutu rū. non igit̃ ens vt genus diuidet̃ in decē pdicamenta. Subā qñ dimota, dimouent̃ ꝛ reliqua, quę nisi in ipsa existere nullo modo pnt. Pꝫ ergo ens vt genus in spēs diuidi nullo modo posse in decē pdicamenta. quinimo neqꝫ vt totū in partes. Nāqꝫ vel vt similipartitū vel vt dissimilipartitū. Similipartitū autē id est qđ partes toti similes hꝫ, ita vt ex toto denoientur partes, nec inter se quicq̄ differant, vt lignum/lapis/neruus/caro/ꝛ hmōi. Vnaquęqꝫ enim ligni pars lignū vocatur, sic ꝛ lapidis ꝛ nerui ac id genus cęteroꝝ partes, ex totius appellatione denoiabunt̃, nihil ab eo differentes, vt similipartitū aūt ens si diuideret̃ in prędicamēta. Prędicamenta ipsa oportebat tanq̄ partes ex appellatione totius denoiari, diciqꝫ entia. At vo quū longe inter se multūq̄ differāt, non nominibus solum, sed ꝛ rebus, aliud siquidem substātis, aliud quātitas. Nequaq̄ pfecto vt similipartitū diuidetur, quinimo neqꝫ vt dissimilipartitū. nāqꝫ, quū dissimilipartitū id sit qđ partes habeat inter se differentes, atqꝫ a totius rōne diuersas. V. g. faciei partes, sunt nasus, oculi, frons quę neqꝫ appellantur ex nomie totius, neqꝫ inter se sunt similes. nūquam enī dicimus, nasum aut oculū esse faciē. ꝛ si quę nominibus ac rebus inter se differunt, partes habeat. nō tñ habebit q̄ a se nō denominētur partes, ens enim subā, ens quantitas, ens qualitas, ꝛ reliqua pdicamenta. dissimilipartita autē nō sunt, quoꝝ de totius noie partes appellant̃. neqꝫ igitur vt dissimilipartitū diuidetur. Si ergo neqꝫ vt genus in spēs, neqꝫ vt totū in partes poterit ens diuidi, certe tanquā ęquiuoca vox diuidetur in varias significationes.

¶ In generibus vo ꝛ speciebus nō sic se hꝫ. Neqꝫ enim est cōe vnū genus omniū ens: nec oia eiusdem generis sunt ꝑm vnū supremum genus, quēadmodum dicit Aristote. sed posita sint (quēadmodum in prędicamētis dictum est) prima decē genera: quasi prima decem principia. Et si oia quis, entia vocet, ęquiuoce (inquit) nuncupabit, sed non vniuoce. si enī vnū esset cōe omniū genus ens: vniuoce omnia entia dicerentur. Cum vo decē sint prima, cōio ꝑm nomen est solū, non tñ ꝑm rationē quę ꝑm nomen est.

¶ Supponatur inquit nūc quasi principia rerū esse genera decē. Hoc enim ipsū demōstrare decē dūtaxat esse pncipia alterius erat ac perfectioris tractatus. Supponatur aūt id inqt tanq̄ in cōfesso. [Et si oia quispiā entia vocarit, ęquiuoce inquit, nō autē vniuoce nuncupabit.] Equiuoca sunt quibus vnū idē est nomen cōe, non autem eadem rei significatio, vt canis, nāqꝫ ꝛ cęlestis est, ꝛ marinus, ꝛ terrestris, cōmunicantes enim nomine differunt rebus quas nomen significat. Vniuoca autē sunt, quorū cōe idē nomen est, atqꝫ ex eo ipso nomine eadē diffinitio. Vbi gratia. homo. ꝛ equus, cōmune habēt nomen aial. vterqꝫ enim est aial, ꝛ diffinitionē ex ipso animali eandem, hanc substantia animata sensibilis. Dicit itaqꝫ qđ si entia ea oia appellauerimus, ęquiuoce appellabimus non vniuoce. ęquiuoca vt iam dictū est, sunt, quę solum nomē cōe habēt. vniuoca vo quę ꝛ nomē ꝛ diffinitionē. Ens aūt ipsum, solum nomē cōe suum pręstat his quę sunt sub se, dicūtur quidē entia ꝛ ipsa pręditamenta. non aūt ꝛ cōem oibus ex eodē ipso noie diffinitionē. aliud nāqꝫ ab alio vnūqđqꝫ pdicamentū, quo est, quo noiat̃, ꝛ quo diffinit̃. vt ęquiuoca igit̃ vox diuidet̃ ens in gñalissima pdicamēta. in subā, in quātitatē, qualitatē, ad aliqd/vbi/qñ/agere/pati/stare/ꝛ habere.

Quid equiuocum.

Uniuoca.

¶ Decē igitur generalissima quidē sunt, specialissima vo in numero quidē quodā sunt, nō tñ infinito. indiuidua autē quę sunt post spālissima infinita sunt. Quapp vsq̄ ad specialissima a generalissimis descendentes iubebat Plato quiescere, descendere autem per media diuidentes specificis differentijs. infinita vo (inquit) relinquenda sunt. neq̄ enim eorum scientiam posse fieri.

¶ Infinita dici nō qđ sint, sed qđ rursus ac rursus generentur. [Specificis differentijs.] Specificas dr̃ias vocauit substantiales, vt animal, mortale ꝛ non mortale, rōne vtens ꝛ non vtens. sunt nāqꝫ ꝛ non subāles differentię, vt animal, aliud sedet, aliud ambulat, aliud bipes, aliud quadrupes. albū aliud, aliud nigrū, quę cōmunes ꝛ proprię a Porphyrio dicię, vt paulo post videbimus. [Infinita aūt inquit omittēda, qñ nulla ex his effici sciētia potest.] hoc inquit Plato in sophista. potest enī accipere definitionē scientia, qđ igitur est incōprehensibile, nec scibile esse potest. Nā vt in demōstratiua ostēsū est, singulariū neqꝫ definitio est, neqꝫ scientia, sed vniuersalium duntaxat.

Specifice differentiae.

¶ Descendētibus igitur ad specialissima necesse est diuidentes per multitudinē ire, ascēdētibus vo ad generalissima necesse est colligere multitudinē in vnum. collectiuū enī multoꝝ in vnam naturā species est, ꝛ etiam magis id qđ genus est. particularia vo ꝛ singularia ecōtrario semper in multitudinē diuidunt id qđ vnum est. participatione enim speciei plures homines, vnus: particularib9 aūt ꝛ singularibus vnus ꝛ cōis plures. diuisiuū enim semper est, qđ singulare est: collectiuū aūt ꝛ adunatiuum qđ cōmune est.

¶ Dixit ens nō esse genus generalissimoꝝ, quę ꝛ definitam hñt naturā, ꝛ nobis facilius pernoscūtur. nunc autē de specialissimis speciebus pertractando perscrutat̃ an ita se habeant, quō gñalissima genera, h pacto, alia sunt quę definitū habēt numerū, quęqꝫ a nobis percipi pnt, vt sunt decē genera generalissima. alia vo quę ꝛ si definitum habēt numerū, non tñ percipi possunt, vt specialissimę species, homo/equus/canis/vitis/oliua/ꝛ hmōi, quę suapte natura ꝛ definita ꝛ incognita eē possunt. definitę qr oino certę, incognitę, qr aliē alibi. Multę enim ꝛ aialiū ꝛ plantarū ꝛ metalloꝝ species nobis incognitę. Verū enimuero quęcūqꝫ in rebus sunt definita esse, euidētiori quodā sumpto demōstrabimus, sic. Infinito maior nulla multitudo, hoc quū ita sit, ponatur specialissimas species infinitas esse. si quidē in vnaquaqꝫ specie multa sunt indiuidua. humana enim spēs vna, in mille diuidet̃ indiuidua, hoc est particulares hoies. Similiter ꝛ equina/ꝛ canina/ꝛ id genus cęterę. Manifestū hoc quidem oibus, multo maiorē esse indiuiduoꝝ q̄ specierū multitudinē. si itaqꝫ multipliciora sunt quę sub speciebus sunt indiuidua q̄ species ipsę. Specierūqꝫ spālissi-

marum numerus infinitus. Infinitior certe erit indiuiduorum numerus, q̃ infinitus numerus specierum. At ꝟo infinito aliqd multiplicius non est. Nõ est igit̃ specierum numerus infinitus. dicẽdo nanq̧, numerũ numero maiorẽ esse, definimus ac determinamus minorẽ. Q uęcũq̧ enim aliquo alio maior est, certe excessũ quodã maior, excessu ꝟo amoto, definiet̃ determinabiturq̧ qd̓ est reliquũ. Q uo itaq̧ modo demõstratum est, specialissimas spẽs nõ esse infinitas. sic ⁊ quę sub ipsis sunt indiuidua demonstrabimus, neq̧ infinita, neq̧ multipliciora esse q̃ species. Si qs nanq̧ dixerit indiuidua infinita, certe q̃ sub qualibet erũt specie indiuidua, vel infinita ea eẽ cõfitebitur. Vbi grã, quę sub humana quę sub equina cęterisq̧ spẽbus indiuidua sunt, ipsa per se infinita esse, vel suapte nã definita, vel oium simul q̃ sub cũctis speciebꝰ sunt, indiuiduorum ꝯgregatã multitudinẽ dicet esse infinitam. Si igit̃ q̃ sub qualibet spẽ sunt indiuidua ea infinita eẽ fateat̃, accidet rursus infinito aliqd̓ infinitius multipliciusq̧ esse. siqdem particulares hoies infiniti, ⁊ particulares quoq̧ equi infiniti. qd̓q̧ ex ambobus duplicatũ erit adhuc magis infinitum. qd̓ ꝟo ex reliquis oibus, certe ẽt multiplicius. quo quid dici absurdius põt? Nullo igit̃ pacto q̃ sub q̃libet specie indiuidua sunt. infinita esse poterũt. sin ꝟo determinata ea esse dicantur, certe ⁊ ipsę spãlissimę spẽs determinatę erũt, atq̧ ex oibus cõposita multitudo determinata. Nã quicquid ex determinatis cõponit̃, ⁊ ipm determinatum. determinatus igit̃ erit indiuiduorum numerus. Q d̓cũq̧ enim fit semper, ⁊ ꝯtinuũq̧ manet, illud infinitatẽ hꝫ, qua rõne ⁊ numerus dĩ infinitus, qd̓ quũ semper adaugeri possit, ac nunq̃ deficiat, actu qdẽ ipso susceptus definiri inuenit̃ semꝑ. Eodẽ etiã modo demõstrari poterit, ⁊ arenã esse, numero definitam. nec falsum fuisse Apollinem qui sic cecinit.

Noui ego dimensum pelagi, ⁊ numerum scio arenarum,
Vel si hoc non placet, Sic.
Noui ego quot numero fluctu voluantur arenę,
Et quantum oceani pateat mensura profundi.

Infinita enim si esset, adiunctus ei quũ fuerit hominum numerus, erit adhuc infinitior, qñ qd̓ ex duobus cõponit̃, alterutro fit maius. sicq̧ erit infinito quoddam infinitiꝰ, qd̓ minime oportuit. Specialissima igit̃ suapte natura determinant̃, nobis tamẽ incognita, indiuidua determinatã quidẽ naturã non habẽt, q2 rursus ac rursus generant̃, nobis tamẽ cognita, actu dum ipso sunt spẽs effectę, principiumq̧ habuerint generationis, ⁊ si minime quot sint intelligantur. Nõ etenim quẽadmodum in specialissimis speciebus ita ⁊ in his quotũ cognosci potest, definitus siquidem, vt demonstratũ est, horum numerus. [Q uum ꝟo ascendimus ad generalissima multitudinem ipsarum in vnum colligere oportebit.] ¶ Declarat hoc loco quid accidat ascẽdentibus a specialissimis ad gñalissima, ⁊ quid descẽdẽtibus a generalissimis ad specialissima. [Atq̧ itẽ magis genus.] Species enim cõpręhensiua tñ est particularium indiuiduorum, genus ꝟo ⁊ specierum ⁊ indiuiduorum. De inferiori etenim ad superius hoc est ab indiuiduis ad generalissima ꝯscẽdẽtibꝰ, multitudine quidẽ res coarctant̃, minuũturq̧. Vi vero atq̧ potẽtia dilatant̃ augẽturq̧. species nanq̧ q̃ indiuidua sunt multitudine pauciores. potẽtia ꝟo plures. Simili modo ⁊ specierum ipsarum genera, quousq̧ ad vnũ generalissimũ perueniat̃. atq̧ id non irrationabiliter, vnũ siquidẽ rerũ oium causa est atq̧ principiũ, quare quę generi gñalissimo proximiora, coangustant̃ multitudine, adaugentur ꝟo potentia. Q uę cõtra sunt ab eo ipso remotiora, augentur numero, diminuũturq̧ potentia.

¶ Assignato autem genere ⁊ specie quid sit vtrũq̧ eorum, ⁊ genere quidẽ vno existente, speciebus ꝟo pluribus: (semper enim in plures species: diuisio generis est) genus quidẽ semper de specie p̃dicatur, ⁊ omnia superiora de inferioribus, species autẽ neq̧ de proximo sibi genere neq̧ de superioribus, neq̧ enim cõuertitur. Oportet enim aut ęqua de ęquis p̃dicari, vt hinnibile de equo: aut maiora de minoribus, vt animal de homine: minora ꝟo de maioribus minime. neq̧ enim dices animal esse hominem: quẽadmodũ hominẽ dices esse animal. De quibus autẽ species prędicatur: de his necessario ⁊ speciei genus prędicabitur, ⁊ generis genus vsq̧ ad generalissimũ. si enim verum est dicere Socratem hominẽ, hominem autẽ animal. animal autẽ substantiã. verum est ⁊ Socratem animal dicere, atq̧ substantiã. semper enim cum superiora de inferioribus prędicentur: species quidẽ de indiuiduis p̃dicabitur: genus aũt ⁊ de spẽ, ⁊ de indiuiduo. generalissimum ꝟo: de genere vel generibus si plura sint media ⁊ subalterna, ⁊ de specie, ⁊ de indiuiduo. dicitur enim generalissimũ quidem de oibus sub se positis generibus, ⁊ speciebus, ⁊ indiuiduis. genus aũt qd̓ ante specialissimũ est: de oibꝰ spãlissimis ⁊ indiuiduis, solũ aũt species, de oibus indiuiduis. indiuiduum autem, de vno solo particulari.

¶ Próposuerat Porphyrius de ꝓpositis quinque vocibus logice potius pertractare q̃ vt diximus naliter aut diuinę. Postq̃ ꝟo docuit quę esset generis ac speciei natura, visus est etiã velle ostẽdere, quẽadmodũ vtilis sit eorũdem contẽplatio, ad ipsam differendi rationem, sed hoc pacto. Omnis quidem diligens differendi ratio versat̃ circa demõstrationẽ. Demõstratio aũt cõstat ex syllogismo. Syllogismus ex enũtiationibus. Enũtiationes ex duobus terminis, quorum alter suppositum, alter ꝟo dicitur prędicatũ. Suppositũ autem id est de quo fit sermo, Prędicatum ꝟo qd̓ de eo ipso dicit̃, sic, Socrates disputat. Enũtiationis huius suppositũ est / Socrates, de quo fit sermo. prędicatũ ꝟo est / disputat, qd̓ de illo dicitur. Itemq̧ ⁊ sic anima per seipsa mouet̃. suppositum est / aia. prędicatum aũt hoc, per seipsa mouetur. Itemq̧ sic, homo est animal. suppositum est homo. prędicatum autẽ animal, atq̧ in omni similiter enuntiatione docet, quę genera sint, ⁊ quę species, hoc est quę quibus supponi, ⁊ q̃ de qbus prędicari debeant, atq̧ vt pernoscamus quomodo inter se implicita ea. s. genera ⁊ species, efficiant enuntiationes, ex quibus vt dictum est fit syllogismus, circa quẽ tota differendi ratio versat̃. Dicit, de specie semꝑ prędicari debere genus, vt de homine aial, de aiali substãtiã, non aũt de genere speciẽ, quippe qñ nequaq̃ verum erit, si quis substantiã dixerit esse aial, aut aial, hoiem, ac p3 id quidem, de speciebus semper p̃dicari debere genera, de generibus ꝟo species nunq̃. Intelligendum

Gñis ⁊ spẽi ꝯtẽplationes vtiles fore ad differendi rationem.

Suppositum prędicatum.

Suppositus cõcessus siue subiectum q̃ suum siue p̃dicatum quid.

gendũ est aũt oportere ꝓdicata oĩa, vel pluris eẽ q̃ suppoſita, vt hõ & aĩal, vel ſaltẽ ꝯq̃lia, vt hoĩ riſibile, inuicez enĩz de ſe ꝯq̃lia ꝓdicant̃, vt enim dicim⁹ hõ eſt riſibilis, ita ex diuerſo dicimus riſibile eſt hõ. [Et oĩa ſupiora de inferioribus.] Vt ſubã de corpore, corpus de animãte, aĩans de aĩali, aĩal de hoĩe. [De qbus aũt ſpẽs ꝓdicatur de his & ſpẽi genus & gñis genus neceſſario vſq ad generaliſſimũ pdicabit̃.] Aliud tradit ꝓceptũ, & ipm ad differẽdi rõnẽ nõ inutile, eſt aũt hõ. De quo ſpẽs ꝓdicatur, de eodẽ & ſpẽi genus vſqȝ gñaliſſimũ ꝓdicabit̃. Vbi cũ, de Socrate ꝓdicat̃ hõ, deqȝ hoĩe aĩal. Aĩal igit̃ & de Socrate ꝓdicabit̃. [Itez, de aĩali pdicat̃ id qđ eſt aĩans, igit̃ & de hoĩe & de Socrate. de aĩante corpus, igitur & de aĩali, & de hoĩe, & de Socrate. de corpore ſubſtantia, ſubſtãtia igit̃, de corpore, de aĩante, de animali, de homie, & de Socrate pdicabit̃. [Generaliſſimũ enĩz de oĩbus quę ſub ſe ſunt generibuſqȝ & ſpeciebus & indiuiduis ꝓdicat̃.] Si enĩz verũ illud eſt ſupiora ſemꝑ de inferioribus ꝓdicari, manifeſtũ quidẽ generaliſſimũ de omnib⁹ quę ſub ſe ſunt generibus atqȝ indiuiduis pdicari.

¶ Indiuiduũ autẽ dicit̃ Socrates, & hoc albũ, & hic veniẽs Sophroniſci filius, ſi ſolus ſit ei Socrates filius. Indiuidua aũt dicuntur hmõi, qm̃ ex ꝓprietatib⁹ ꝯſiſtit vnũqđqȝ eoꝝ, quaꝝ collectio nũq̃ in alio eadẽ erit. Socratis eni ꝓprietates nũq̃ in aliquo alio particulariũ erũt eędẽ. ex ṽo quę ſunt hoĩs ꝓpetates (dico aũt eius q eſt cõis) erũt eędẽ in pluribus, magis aũt & in oĩbus particularibus hominibus, in eo qđ homines ſunt.

¶ Apponẽs demõſtratiuũ illud pnomẽ, hoc, effecit particulare idipſuz vlẽ qđ demõſtrauit, ꝑ ſe enim albũ vlẽ. [Quoꝝ cõgregatio nũq̃ in aliquo alio eadez erit.] Nõ dixit quoꝝ vnũqđqȝ ſed quorum ꝯgregatio, illud enim vnũqđqȝ & in alijs exiſtere poteſt, cũcta aũt ſimul nulli. [Vĩis quidez hoĩs ꝓprietates fieri eędẽ pñt in plurib⁹, at ṽo Socratis in aliquo alio nequaq̃.] Hoĩs inqt proprietates ineſſe poterunt & particularibus hoĩbus, vt ħ aĩal rõnabile mortale, & eiuſmodi. Intelligendũ eſt aũt hoc loco, genera, ſpẽs, & indiuidua, hẽre quaſdã ꝓprietates, ac gñis & ſpeciei ꝓprietates inexiſtere in plurib⁹, indiuiduoꝝ aũt in illo ſolo cui inſunt, idiuiduo. V.g. Aĩalis ꝓprietates ſunt ſubã, aĩatũ, & ſenſitiuũ. inerunt autez plurib⁹, hoĩ, equo, cani, & cęteris. Hoĩs autẽ ꝓprietates ſunt, aĩal rõnabile mortale, mẽtis ac ſcię capax, q̃ oĩbus inexiſtẽt hoĩb⁹. Socratis ṽo ꝓprietates ſunt eſſe Phm, caluũ, vẽtroſuz, Sophroniſci filiũ, Athenienſem & eiuſmodi. Quoꝝ qdẽ vnũqđqȝ ꝑ ſe põt & in alijs exiſtere, inuenient̃ nãqȝ & alij, calui, ſimi, Phi, Athenienſes, & fortaſſe ẽt Sophroniſci filij. Cõgregatio ṽo q̃ facta fuerit ex hiſce oĩbus, Phm. vz. caluũ, ſimũ, vẽtroſuz eſſe eodẽ ipſo tẽpore niſi in ſolo Socrate exiſtere non poterit.

¶ Cõtinet̃ igit̃ idiuiduũ qdẽ ſub ſpẽ: ſpẽs ãt ſub gñe. Totũ. n. qddã eſt gen⁹: indiuiduuz aũt ps: ſpẽs ṽo & totũ eſt & ps. ſed ps qdez alteri⁹: totũ aũt nõ alterius. ſz in alijs, i ptib⁹ enĩz totũ eſt. ¶ De gñe igit̃ & ſpẽ. & qd gñaliſſimũ, & qd ſpãliſſimũ. & q̃ genera eadẽ, & ſpẽs ſint: quę ẽt indiuidua, & quot modis genus & ſpẽs dicantur, ſufficienter dictuz eſt.

¶ Totũ, qua reſpicit indiuiduũ, ps q̃ reſpicit gen⁹. [Sed ps quidẽ alteri⁹, totũ ṽo nõ alteri⁹ eſt, ſed in alijs.] Totũ enĩz & ps ſunt ad aliqđ. Eoꝝ aũt q̃ ad aliqđ ſunt, q̃dã ꝑ rectũ caſum ꝓferunt̃ ſic, dñs & ſeruus, q̃dã ṽo ꝑ obliquum ſic, pr̃ filij pr̃ ꝑ genitiuũ, ꝑ datiuũ ſic, amicus amico amicus, ꝑ accuſatiuũ ſic, amatus amatorẽ amet, atqȝ iccirco dixit, ps qdez alterius, totũ ṽo in alijs. dicimus enĩz ptẽ totĩ⁹ eſſe ptẽ. Nõ ſic aũt totũ partis totũ, ſiquidẽ ex vna ſola pte nunq̃ dicet̃ cõponi totũ, ſz ex plurib⁹. Quare illic relationẽ facimus ꝑ genitiuũ. hic ṽo ꝑ ablatiuũ, ex plurib⁹ nãqȝ ptib⁹ neceſſe eſt fieri idipz totũ, qđ ex Platonis Parmenide frater ſumpſit. Pulchre igit̃ dixit, totũ ṽo nõ alterius, ſz in alijs. Intelligẽdum eſt aũt, nõ ꝑ ſingularẽ mõ, ſed ꝑ pluralẽ genitiuũ potuiſſe dici, ħ mõ. Totũ partiũ eſt totũ, ſed cõez potius dicẽdi conſuetudinẽ ſecutus Porphyri⁹, maluit ꝑ ablatiuũ. [Quędã & gñã & ſpẽs ſunt.] Scilz ſubalterna, hęc nãqȝ & gñis & ſpẽi rõnẽ eadẽ hẽe pñt. [Et quot modis genus ac ſpecies dicant̃.] Genus tripl'r. Species ṽo dupliciter.

Totũ & pars ſũt ad aliqđ.

¶ DE DIFFERENTIA. CAP. IIII.

Ifferẽtia ṽo & cõiter, & ꝓprie: & ꝓprijſſime dicat̃. Naz cõiter qdẽ differre alteꝝ ab altero dr̃: qđ alteritate differt quocunq̃ mõ, vel a ſeipſo vel ab alio. differt eni Socrates a Platone alteritate: & ipſe a ſeipſo & puero, & viro, & faciẽte aliqđ, vl' geſcẽte: & ſemꝑ in aliquo mõ hñdi ſe alteritatib⁹ ſpectat̃. Proprie aũt differre alteꝝ ab altero dr̃: qñ inſeparabili accñte alterũ ab altero differt. Inſepabile ṽo accñs eſt, vt cęſitas oculoꝝ, aut naſi curuitas, aut cicatrix cuz ex vulnere occalluerit. Proprijſſime autez differre alterum ab altero dicit̃: qñ ſpecifica dñia differt. quẽadmodũ homo ab equo ſpecifica differẽtia, differt rationalis qualitate.

VAM ob cãm, quũ dĩa prior ſit q̃ ſpẽs, ꝓpoſita tñ ſpecies fuerit, iã dixim⁹. Nũc itaq̃ de dĩa locutur⁹, ſupra dicta quoq̃ regula vut̃, eius ipſi⁹ ſignificationes enumerãdo. Verũ enumero vt q̃ dicẽda erunt, ꝯſeq facile poſſimus, ꝓus hęc pnoſcẽda. Dĩa, nihil qdẽ aliud ẽ q̃ rerũ diſſimilitudo, ſiue vt verbũ verbo reddamus, alteritas, alteritas, id eni eſt ἑτερότης vl' ſepabilis ac ſz qd accñs, q̃. vz. ab illis i qb⁹ ineſt ſuapte nã ſepat̃. V.g. Qui ſtat & q ſedet, q̃q̃ ille q ſtat ſedere, hic q ſedet ſtare poſſit, differũt tñ ħ qz ille ſtat, hic ṽo ſedet. Dĩ hęc ſepabilis, & ſm accñs dĩa, Porphyri⁹ eaz vocat cõez, iõ qz nõ determinate in aliquo ineſt, ſed cõiter in oĩb⁹. Vel prorſus inſepabilis, q̃. vz. minime ſeparat̃. Inſepabilis rurſus vel ꝑ ſe exiſtit, ſubę mãę cõpletiua, vt hoĩs, rõnabile mortale, differim⁹ enim a brutis ħ, qđ nos & rõnis & orõnis pticeps ſumus, illa ṽo penitus expertia, vel per accñs nulli⁹ rei effectiua, vt naſi aduncitas, ſimitas, oculoꝝ glaucitas & eiuſmodi. differunt nãqȝ inter ſe, hic qz ſimus, ille ṽo qz aqlin⁹. Dicę aũt hę dĩę ſz accñs, qm̃ nihil ad ſubiectę rei ſubaz cõferũt. Itẽ, & inſepabiles qa nequaq̃ aptę natę ſunt poſſe a ſubio ſepari, nunq̃ enĩz poterit hõ nõ eẽ rõnabilẽ mortalẽ, nũq̃ & Socrates poterit nõ eẽ ſimũ, ac Socratẽ eẽ. Verũ hę q̃ ꝑ accñs nulli⁹

Quid dĩa.

Separabilis & inſeparabilis ẽ differẽtia.

dicunt̃ rei effectiuę, dictę a Porphyrio ꝓprię, qꝺ determinatę insit in aliquo, eẽ symũ ⁊ esse aquilinũ, illę ꝟo q̃ ꝑ se sunt subiectę mãę cõpletiuę, vt rõnabile mortale, dictę a Porphyrio plusq̃ proprię. Diuersitas itaq₃ siue in latino vocabulo interdum vtaris, dissimilitudinẽ, alię cões, alię ꝓprię, alię ⁊ plusq̃ ꝓprię. Cões diꝫ sunt, quę per accidẽs sunt separabiles. ꝓprię cõtra, quę sunt ꝑ accidẽs inseparabiles. plusq̃ proprię ꝟo, a subiecta mãa prorsus inseparabiles, ac non irrõnabiliter gdẽ hic dũtaxat agit̃ de plusq̃ proprijs. Phẽs enĩ circa ea potissimũ versat̃ q̃ cõferunt ad incũdã phię rõnẽ, diuisiuã scꝫ ac diffinitiuã, diuisio aũt ⁊ diffinitio nunq̃ ab aliquo accñtĩ suscipiunt̃, nisi ex substãtiuis, quales sunt hę quę plusq̃ ꝓprię dicunt̃ dñę. Prima ꝟo dñaꝝ diuisio hęc quã diximus, supra diuisio aũt quę sequit̃ hęc. [Differentiaꝝ alię subiectũ ἀλλοῖον esse faciunt, alię ἄλλον.] ἀλλοῖον aũt frater id dicit̃, qꝺ ex accidẽtibus ita immutatũ est vt vix agnoscas idẽ esse, nostri modo diuersum, mõ alienũ, modo dissimile dixerunt, ἄλλον ꝟo qꝺ per se ab altero penitus differt, nos aliud dicimus. Cões itaq₃ ac proprię dñę subiectũ faciunt esse ἀλλοῖον, hoc est a seipso diuersum, vt sedere ⁊ stare symũ ⁊ aquilinũ eẽ. Plusq̃ ꝓprię ꝟo ἄλλον aliud, vt rõnabile ⁊ irrõnabile. ꝟꝫ ab astante Socrate, sedens non alius dicetur Socrates, sed diuersus, ⁊ ab homie equus nõ diuersus, sed alius. Illud enim accidentiũ varietates significat, hꝺ ꝟo substãtię. Tripliciter itaq₃ quũ dñę dicãtur, cõiter, proprię, ac plusq̃ proprię, de his quę plusquã proprię sunt apud Phõs sermo, proprię nãq₃ ⁊ cões ad generũ diuisionẽ nil quicq̃ cõferunt. Nemo enim dicet, aialiũ alia stant, alia sedent, aquilina alia, alia syma, nisi fortasse q iampridẽ desipuerit, si igit̃ ad diuisionẽ inutiles, erunt ⁊ ad diffõnem, ac dũtaxat plusq̃ proprię dñę necessarię. [Et plusq̃ proprię dicat̃.] Dicatur inquiens, significauit id nomen posuisse, cõsueuerunt enim antiqui quum vulgato nomine vterẽtur dicere dicit̃, vocat̃, ⁊ eiusmodi, quũ ꝟo ipsi nominatur, posuissent, vocet̃ vel dicat̃. [Differt enim a Platone Socrates alteritate.] Qua homines quidẽ non differunt, sed qua hic fortasse ambulat, ille ꝟo sedet. [Et semꝑ in hoc quõ hꝫ alteritatibꝰ.] Hoc est in differẽtijs quę sunt sm̃ accñs, illud enĩ quõ hꝫ, posuit ꝓ eo qꝺ dici solet sm̃ accñs, accñs nãq₃ i solo eo qꝺ est quõ hꝫ cõsiderat̃. [Quẽadmoduꝫ ab homine equus differt specifica differentia.] Idest qualitate speciei expletiua, vt est rationalis, animal nãq₃ suscipiens mortale rationabile facit hominẽ, mortale ꝟo ⁊ irrationabile, equũ, canem, ⁊ id genus, cętera ratione ⁊ oratione carentia animalia, quę differentię appositę generibꝰ efficiunt species, vnde ⁊ specificę dictę.

Differentiarũ alię cõmunes, alię proprię, alię plusq̃ proprię.

CVlr ergo ois dña addita alicui alteratum facit. sed eę quidẽ quę ⁊ cõiter ⁊ ꝓprie sunt, alteratũ faciunt: quę ꝟo proprijssime aliud. Quę quidẽ igit̃ aliud faciũt specifice vocantur: illę ꝟo quę alteratum, simpliciter differentię. aiali enim adueniens rationalis dña, aliud fecit, eius autẽ qꝺ est moueri, alteratuꝫ solum a quiescente fecit. quare hęc quidem aliud: illa ꝟo alteratum solum fecit.

CDifferentiaꝝ inquit alię aliud faciunt, alię ꝟo diuersum. Quę aliud efficiũt ꝑ se, q̃ ꝟo diuersuꝫ, ꝑ accidẽs dicunt̃ ac separabiles. Separabilẽ aũt dico cõemq₃ ⁊ propriã, propria quidẽ separabilis in intelligentia, possum enim Socratem aquilinũ intelligere, ventre gracilẽ, comatum, ⁊ eiusmodi, ac tamen Socrates manebit, plusq̃ ꝟo ꝓpria separari nequaq̃ poterit, neq₃ per ipsam mentis imaginationẽ, eiusmodi enim hõ vt pter rõnabile ⁊ mortale intelligi nunq̃ possit. Oẽs nãq₃ hoies rõnabiles, oẽs ⁊ mortales. Symũ igitur quẽpiam aquilinũ, rursus ⁊ aquilinũ symũ intelligere quidẽ poterimus, nõ sic pter rõnabile ⁊ mortale hoiem, aliter enim amplius non esset hõ. Proprias igitur atq₃ cões differẽtias separabiles manifestuꝫ. Quum enim qs modo stans sederit aut mõ sedens steterit, non fit ab seipso alius sed diuersus. Qꝺ ipsum vtriusq₃ poetę authoritatibus cõprobabit̃. Noster de monstore Hectore loquens, sic.

Quantum mutatus ab illo
Hectore qui redit exuuias indutus Achillis
Vel Danaum Phrygios iaculatus puppibus ignes.

Additio interpretis.

CGręcus ꝟo de Vlysse, sic. ἀλλοῖός μοι ξεῖνε φάνης νέον ἢ τὸ πάροιθεν. Quẽ locuꝫ ex quintodecimo odysseę pagina tertia, ne forsan ⁊ tu q̃rendo labores, ita nos tibi interpretati sumus, ac multo ante nos vergꝫ in locis suis Maro. Verba sunt Telemachi ad Vlyssem patrẽ, a Pallade iam immutatum, sic.

Hospes mi dudum appares diuersus ab illo
Qui fueras, qualis mihi nunc quantusq₃ videris:
Non eadem vestis, non vultus, non color idem,
Sed certe, o, quis tu cęlesti e sanguine diuum:
Sis felix, tandemq₃ mei miserere laboris,
Sis felix, equidem ipse tibi solẽnia sacra
Et simul ante aras statuam solẽnia dona.

CEcce Vlyssem poeta non alium dixit, sed diuersuꝫ ac sibiipsi dissimilẽ. Quinetiaꝫ ⁊ si aquilinus quis symus esse intelligatur, ⁊ contra quis symus aquilinus, non ob id alius fiet, sed diuersus, poterit nãq₃ ille idem esse nõ aquilinus. [Quę ꝟo aliud efficiunt differentię specificę.] Quoniam vt diximus specieruꝫ sunt effectrices, rationabile nanq₃ non diuersum esse faciet hominem ab equo, sed alium, alia ꝟo ea dicimus quę substantijs ipsis differunt, veluti homo ⁊ equus.

CScdm igitur aliud facientes differentias: diuisiones generũ fiunt in species, ⁊ diffinitiones assignant̃: quę sunt ex genere ⁊ hmõi differentijs. Scdm autẽ eas quę soluꝫ alteratum faciunt: alteritates solum consistunt: ⁊ aliquo modo se habẽtis permutationes.

CDicimus enim aial, aliud est rõnabile, aliud irrõnabile, mortale aliud, aliud imortale, ex qua diuisione diffiniemus hoieꝫ sic. Homo est aial rationabile mortale.

CA supioribꝰ ergo rursus inchoãti dicẽdũ, dñaꝝ quideꝫ alias esse separabiles, alias ꝟo inseꝑabiles. moueri eniꝫ ⁊ gescere: ⁊ ęgruꝫ esse ⁊ sanũ esse. ⁊ q̃cũq₃ his ꝓxima sunt, separabilia sunt. at ꝟo aqlinuꝫ esse, vel symũ, vel rõnale, vel irrationale: iseparabilia sunt. Inseparabiliũ autẽ alię quidẽ sunt ꝑ se, alię ꝟo per accñs. Naꝫ rõnale ꝑ se inest homini ⁊ mortale ⁊ disciplinę esse susceptiuũ. at ꝟo aquilinũ esse, vel symũ per accñs, ⁊ nõ ꝑ se.

CPerfectiorem hoc loco diuisionẽ facit a principio repetitam hoc modo. Differentiarũ alię sunt separabiles alię inseparabiles, hac diuisione discernũtur cões a ꝓprijs ⁊ plusq̃ ꝓprijs, rursus. Differẽtiarũ alię aliud efficiunt, alię diuersum, hac discernuntur plusq̃ ꝓprię a

proprię & cõibus. Ex hmõi vo dicerũ distinctionibus fient iugationes sex. Separabilis & inseparabilis, diuersum efficiens & aliud efficiens. Separabilis & diuersum efficiẽs. Separabilis & aliud efficiens. inseparabilis & diuersũ efficiens. Inseparabilis & aliud efficiens, quarũ non cõstitutiuę sunt, separabilis & inseparabilis. diuersum efficiens & aliud efficiens. item separabilis & aliud efficiens, vt quę nil quicq̃ constituãt. Cõstitutiuę sunt reliquę tres. Separabilis & diuersũ efficiens, quę & cõis dicitur. Inseparabilis & diuersum efficiens, propria. Inseparabilis & aliud efficiens, plusq̃ propria, hoc modo.

	Separabilis & inseparabilis	
	Diuisũ efficiẽs & aliũ efficiẽs	Nõ ɔstitu^{re}
Cõmunis	Sepabilis & diuersũ efficiẽs	
	Separabilis & aliud efficiẽs,	
Propria	Insepabil' & diuersũ efficiẽs	Cõstitutiuę
Plusq̃ ppa	Inseparabilis & aliud efficiẽs	

¶ Separabiles ergo ac subiectã rem diuersã efficiẽtes, vt sedere/stare/deambulare/& eiusmodi dicunt eẽ cões. Inseparabiles ac diuersã rẽ subiectã efficiẽtes, vt symitas/aquilinitas/& eiusmodi, proprię. Inseparabiles atq; aliud efficiẽtes, vt rõnabile/irrõnabile/mortale/& imortale. Plusq̃ pprię. Illa aũt iugatio sepabilis & aliud efficiens, nõ ɔstitutiua, ideo facta est, qđ rõnabile per se inesset hoi. Quaten⁹ enim hõ, hõ ois rõnabilis, at vo stare/sedere/nigrũ/albũ/aquilinũ/ac symũ esse, nõ per se, sꝫ p accñs inhęrebit. Nunq̃ enĩ quaten⁹ hõ, dicet̃ quis albus/niger/symus/vel qđ eiusmodi aliud, sic nãq; oporteret oẽs hoies & nigros & aqlinos esse, & si qs/vel sym⁹/vel niger esset, hoiẽ non esse, qđ valde absurdũ. Quũ igitur rem ex parte diuersã efficiat hmõi iugatio separabilis. f. atq; aliud efficiens, haud irrationabiliter quidem inter non constitutiuas eam annumerauimus.

¶ Illę igit̃ q̃ p se sunt, in subę rõne accipiunt̃, & faciunt aliud. illę vo quę ẽm accñs, nec in subę rõne accipiũtur nec faciũt aliud, sed alteratũ. Quę q̃dẽ igit̃ p se sunt, nõ suscipiunt magis & minus. quę vo p accñs (etsi inseparabiles sint) intẽsionẽ accipiũt & remissionẽ. nã neq; genus aut magis & minus pdicatur de eo cuius fuerit genus, neq; generis differẽtię ẽm q̃s diuidit̃, ipsę enĩ sunt q̃ vniuscuiusq; rõnẽ cõplent. esse aũt vnicuiq; vnũ & idem: neq; intensionẽ, neq; remissionẽ suscipiens est. aquilinũ autẽ esse, vel symũ, vel coloratũ: aliquo modo & intẽdit̃ & remittitur.

¶ In sermõne substãtię hoc est declarãte rei ipsius nãꝫ, scilꝫ in dĩffõne, q̃ ex gñe fit & cõstitutiuis siue specificis differẽtijs. [Nõ suscipiũt magis & minus.] Hoc quoq; fratẽr ex phılebo, nõ enĩ dicet̃ magis minusue mortalis, aut minus magisue rõnis particeps alius alio, puerulı quidẽ & si ab organõ impediant̃ ad rõnis effectus suscipiẽdos, sunt tñ & ipsi rõnabiles. Intelligendũ est autẽ illa suscipere magis ac minus, q̃ in eodẽ existũt subiecto ɔ̃ria, inuicẽq; admiscẽtur, vt albũ nigro, nigrũ albo, alicubi magis, alicubi minus. In substantijs vo id nequaq̃ accidere, vt magis ac minus inesse in ipsis possit, qñ neq; ɔ̃rium quicq̃ est substantię, neq; rõnabile & irrationabile in eadem subiecta materia consistent.

¶ Qđ si diceret quis, cur ergo Aristo. in pdicamẽtis dixit. Substantiã esse & p̃mo & principalr̃ & maxime dictã. dicens enim maxime, magis ac minus eã suscipere significauit. ¶ Rñdebimus primũ quidẽ, sic locutum Aristotelẽ ad nostrã cognitionẽ respexisse, primãq; & maximã ab eo dictã, indiuiduã, qđ a nobis prius comprehẽderetur cognoscereturq; magis. Ex ea enim & ipe & scientia adaucti, proficiscimur ad secundã, hãc quę fit per genera & species. Deinde si collocare quispiã vellet in substantijs, magis ac minus, non erit in his substantijs quę habẽt latitudinẽ. Quippe qñ homo nõ magis homo magisq; & rõnabilis homie, neq; magis, aial, bos, ue, equus, aut hisce hõ. Sed in his solum quę altitudinẽ. qñ superna infernis semper & integriora & meliora. Verbi gratia sic. Rationabile ipsum magis quidem erit in mẽte, in aĩa minus, magis adhuc in dęmonibus, minus in cęlestibus corporibus. Sunt nãq; & ipsa aiantia rationabilia, magisq; in hisce q̃ in nobis. Item substantia magis in aiali q̃ in hoie, aial autẽ magis in hoie q̃ in Socrate, qñ non cõtinenter substãtia inest Socrati, sed intermedio aiali. Permanifestũ ergo idipsum magis, magis suscipi ab his quę ɔtinenter aliqđ suscipiunt, q̃ quę posteriora sunt & intermediata, pulchre igitur dictũ magis ac minus non suscipi nisi ab his quę habẽt latitudinem. [Quę vo per accidẽs sunt, & si inseparabiles, intẽsionẽ tñ remissionẽq; suscipiunt.] Intẽsionem ac remissionẽ, hoc est magis & minus. Hęc aũt noia per translationẽ sunt a chordis sumpta, q̃ illic in cythara intẽsę cõstrepũt vehemẽtius, remissę vo lãguidius. Vehemẽtẽꝫ igit̃ rei comphensionẽ vocarunt Phi, intensionẽ, minorẽꝫ vo, remissionẽ. [Atq; hę sunt quę vniuscuiusq; rei rationẽ complent dĩię.] Quę perficiunt subaꝫ ɔficiunt vt diffinitionẽ. Diffinitiones autẽ eiusdẽ rei eędem sunt semp vt h. Hõ est aial rõnabile mortale, semp enĩ idẽ. eidẽ id erit, neq; intẽsionẽ remissionẽue suscipiet vnq̃, vt dicat̃ esse non esse, magis minusue aial rõnabile hõ. [Vel colorari.] Hoc est albũ vel nigrũ fieri. [Intendit̃ ac remittitur.] Est enim aliud alio albius nigriusq;.

¶ Cũ igit̃ tres spẽs dĩię considerent̃, & cũ hę q̃dẽ sint sepabiles, illę vo insepabiles. & rursus, isepabiliũ cũ hę quidẽ sint p se, illę vo p accñs. rursus eaꝝ q̃ p se sunt dĩiaꝝ, alię q̃dẽ sunt ẽm quas diuidimus genera in spẽs, alię vo ẽꝫ quas ea q̃ diuisa sunt specificant̃. vt cũ p se dĩię oẽs hmõi aialis sint, aiatũ & sensitiuũ, rõnale & irrõnale, mortale & imortale, aiati q̃dẽ & sensitiui dr̃ia cõstitutiua est substãtię aialis (est enĩ aial: suba aiata sensitiua) mortalis vo & imortalis dr̃ia, & rationalis & irrationalis, diuisiuę sunt aialis dĩię. per eas enĩ genera in species diuidimus.

¶ Rõnabilr̃ quidẽ hasce Porphyrius neglexit docere, demõstraturus q̃ ad diuisiuã, diffinitiuãq; rõnẽꝫ pertinerẽt. dicit igit̃ sic. Specificaꝝ dĩiaꝝ alię sunt ɔstitutiuę, alię vo diuisiuę, nõ alię atq; alię, sꝫ eędẽ. Alicubi enĩ fiũt diuisiuę, alicubi ɔstitutiuę, alr̃ atq; aliter sumptę ẽm mõ, rõnabile & irrõnabile, mortale & imortale, aialis sũt dĩię diuisiuę, aial nãq; in ea ipsa diuidit̃. Qđ si q̃ adiũgi possunt simul capiant̃. f. rõnabile & mortale fient cõstitutiuę hominis differentię, constituitur nãq; ex his hominis natura, ac manifestum quidem diuisiuas differentias, ad diuisiuã rationẽ q̃maxime pertinere. Cõstitutiuas vo ad diffinitiuas, quãdo nec genera in species

Que dr̃r suscipe magis & minus.

Dubitatio.

Solutio.

diuidi, neq; diffõnes tradi oſr q̃ p eas pſit. Intelligẽdũ eſt autẽ ex his ſimul adiugatis, rõnabili. ſ. & irrõnabili, mortali & imortali, quatuor effici poſſe iugationes, quarũ tres erũt conſiſtẽtes, inconſiſtẽs vna, hoc modo.

Rationabile mortale. Rationabile imortale.
Irrationabile mortale. Irrationabile imortale.

¶ Ecce vt tres conſiſtant, rõnabile mortale, hõ, rõnabile imortale, dęmon, irrationabile mortale, equus. Neq; vero amplius quicq̃ erit irrõnabile imortale, q̃q̃ ꝯtrius ſentire videat Poeta, quũ ait, ἀλλ' ἀθάνατον κακὸν ἐστιν, Quem locum ex 12.mo Odyſſeę ita tibi interpretabimur, Verba ſunt Circes ad Vlyſſez de Scylla, quã ſe debellaturum cõminabatur ſic.

Vix ea fatus eram, reſpondit diua dearum.
Ah miſer infelix, etiam num bellica facta
Immenſuſq; labor cure tibi: pone furorem,
Illa quidem non eſt mortalis, at improbum & atrox
Immortale genus, bello inſuperabile monſtrum
Non quiſquam ferro, non quiſquam viribus vllis
Illius imperium fugere aut vitare valebit,

¶ Si igr̃ q̃rat, ſit necne irrõnabile aliqd imortale. Opinati qđ ſunt nõnulli infimũ qđdaz genus eſſe irrõnabiliũ dęmoniorum. Nõnulli ꝯ ꝑnegarint, qđ imortale ẽ obiiciẽtes, id rõnabile oĩno eẽ oportere, deueniendũ erit ad ſubas, atq; illic ſi verũ erit, adinuenies mõ q̃ ſupius ſit. Aĩans & inanimũ, ſenſibile & īſenſibile, fiũtq; ex his iugationes cõſiſtentes tres, inconſiſtens vna, hoc modo.

Animans ſenſibile Inanimum ſenſibile
Animans inſenſibile Inanimum inſenſibile.

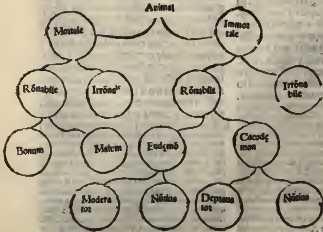
¶ Aĩans ſenſibile ẽ brutũ. aĩans īſenſibile, plãta. inaĩaz inſenſibile, lapis. inaĩum vero ac ſenſibile nihil. Quicqd enĩ ſenſum hz, multo magis & aĩaz, vbi ẽq; etenĩ vitalis aĩa, non oĩno & ſenſitiua, at vbi ſenſitiua, illic oĩno erit & vitalis. Nõ erit igr̃ ex irrõnabili & imortali ſuperior illa iugatio, cõſiſtẽs. Nunq̃ Ammoni & tou^s ꝑhic parens mentiet Homerus: periculoſa nimiũ frater eſt oĩa interꝑtatio, vbi verborum vis aut neſciẽt aut diſſimulatur, vbi aliã qui ſcripſit, qui interꝑtat aliã eiuſdẽ verbi ſignificationẽ acceperint, facile enĩ ſi ei rei ꝓuiſum nõ fuerit, & noſmet in errores trudimus, & alios, λογικὸν igr̃ gręci quũ dixere, id intelligi voluerunt qđ rõnis & oõnis. Vtrũq; enĩ λόγος, ꝑticeps eſſet, niſi vnico verbo quũ id vellẽt, relicta altera ptẽ ſignificationis, rõnabile, ἄλογον vero ꝯ qđ rõne & oratione prorſus careret, nos id nũc irrõnabile, olim noſtri Mutũ & Brutũ, vt Mutũ eſſet oõni oppo^m, Brutũ vero rõni. Eſto itaq; hi horum verborum ꝓprietas, vt quũ rõnabile dicimus λογικὸν intelligat, rõnis & oõnis particeps, quũ vero irrõnabile, qđ illorum ſit expers, nouã quãdã alalis diuiſionẽ efficiemus homericã ac de cęlo petitã, hoc modo, aĩal, mortale & imortale. mortale rurſus & immortale, rõnabile & irrationabile. Rurſus mortale rõnabile & imortale rõnabile, bonũ aliud, aliud malũ. mortale rõnabile, hõ. mortale irrõnabile, equus. imortale rõnabile, dęmon. imortale irrõnabile Scylla Caribdis. mortale rõnabile bonũ, Socrates. mortale rõnabile malũ, melitus. imortale rõnabile bonũ, Eudęmon. imortale rõnabile malũ, Cacodęmon, Eudęmon aũt alii ſunt q noſtras actiones moderant, qualis fuit in Socrate, alii qui qđ bonũ malũue futurũ ex aliqua re eſt ꝑnunciãt, dicti ob id gręco vocabulo ἄγγελοι qualis in fratre meo, Cacodęmonũ vero alii q humanas actiones ꝑcipitãt quos vulgo diabolos vocãt, qualis fortaſſe in Melito, alii qui qb^s caueri amplius non põt iamiam futura mala denũciant, qualis q̃ & Caſſio noctu Athenis paulo ante exitũ viſus eſt, triſtes ſemper atq; infelices nuncii, hoc modo.

Quid apud grecos logicon.

Alogõ quid.

Videas pſellum in libro de demõibus ĩ bonis & malis.

¶ Dicerẽ tibi atq; affirmarẽ, qui dextra occurrãt, qui ſiniſtra, qui quibus numeris vtant, ſi mihi id exploratum ſatis eſſet, nõ quũ aliqñ ꝑnotaſſez, mutare deinceps rurſus ac rurſus ſoliti ſunt oĩa, vt plane dignoriz, nolle eos rõnes ſuas teneri, ſed qd mihi potius futurorum ꝑſenſio, q̃ diſciplina: ingratus tñ ne ſim, nã dudũ neſcio qd mihi minant, Sacra quoq; debebo, qui me participẽ diuinitatis eſſe voluerũt, qui me maximis multiſq; rerũ periculis ſoſpitarũt, quorum munus eſt, & qđ viuo, & quod nomen quantulumcũq; gero, ſed ad rem.

¶ Sed ex quidẽ q diuiſiue ſũt dĩę generũ cõpletiuę ſiũt, & cõſtitutiuę ſpẽrũ. Diuidit enĩ aĩal rõnalis & irrationalis differẽtia, & rurſus mortalis & imortalis dĩa, ſz rõnalis & mortalis dĩę ꝯſtitutiuę fiunt hoĩs, rõnalis vero & imortalis dei irrõnalis autẽ & mortalis, irrõnaliuz aĩalium. ſic vero & ſupremę ſubę cũ diuiſiuę ſint animati & inaĩati dĩę, & ſenſitiui & inſenſitiui, aĩata qdẽ & ſenſitiua, aĩal pfecerunt: aĩata vero & ſi iuxta ſubſtantiã ſumantur

formantur insensitiua perfecerunt plantam.
¶ Quéad modum in supradictis, sunt aliq̃ solũmõ gña, aliq̃ solũmõ spẽs, aliq̃ ⁊ gña ⁊ spẽs, sic ⁊ in differentijs. Specificaꝝ enĩ diffaꝝ aliq̃ sunt tãtũmõ diuisiuę, vt quę sunt gñalissimoꝝ generꝝ, aliq̃ tñmõ cõstitutiuę, vt quę spẽalissimaꝝ sunt spẽꝝ, aliq̃ ⁊ diuisiuę ⁊ cõstitutiuę, vt q̃ sunt subalternoꝝ. Subẽ, itaq̃ diffę. s. corporeũ ⁊ incorporeũ, diuisiuę solũmõ dicũtur ac nullo pacto cõstitutiuę. Hois vero, vt est rõnabile mortale. Cõstitutiuę non aũt ⁊ diuisiuę. Medioꝝ aũt. vz. aialis, mortale ⁊ imortale, rationabile ⁊ irrõnabile, ⁊ cõstitutiuę sunt ⁊ diuisiuę, hñt nãq̃ supra se aliqd supraueniẽs. Cõtrarię igit̃ diffę, generũ sunt diuisiuę, vt aialis mortale ⁊ imortale, rõnabile ⁊ irrõnabile. Subalternę aũt ꝯstitutiuę spẽꝝ, vt rõnabile mortale hois, rõnabile ⁊ imortale dęmonũ, irrõnabile ⁊ mortale equi. [Irrõnabile vero ⁊ mortale diffę brutoꝝ aialiũ.] Omisit aũt Porphyrius irrõnabile imortale. Nã quid indignius Phõ q̃ putare, imo ne meminisse quidẽ velle, hęc quę vulgo isti fabulant̃ ad populos.

Nõ dari demones: is fabulas anilis esse.

Irrationabiles esse quosdã, vt aiũt, diabolos. Cęlo olim exules ob supbiã factos. In inferiorib⁹ terrę visceribus, ad vlciscẽdas coꝝ q male vixerint aĩas tanq̃ ad metallum ꝑpetuo dãnatos, vinctosq̃ ferreis cathenis teneri. Interdũ ẽt ad nos veluti Poetaꝝ Eumenides assilire, ⁊ eiusmodi territamẽtis nutricũ quũ infantes flere vetãt perq̃ simillima. Quã opinionem frater, ne forte hesternã aut vulgarẽ credas, in Aegypto quondã olim cẽtũ millibus annoꝝ in mysterijs habitã. Hebręus Moses ⁊ Pherecides syrus docuere, ⁊ Plato ipse vt qd vulgo ad bene viuẽdũ maxime cõferret, minime repudiauit.

¶ **Qm ergo eędẽ aliquo mõ quidem acceptę fiũt cõstitutiuę: aliquo mõ aũt diuisiuę, specificę oẽs vocant̃ ⁊ his maxime opus est ad diuisiones generum, ⁊ ad diffinitiones: sz nõ his quę ſm accidẽs inseparabiles sunt, neq̃ etiam magis iis quę sunt separabiles.**

¶ Aduertẽdũ hoc loco quã dicat hęc differentijs maxime opus eẽ ad diffõnes ostẽdere. In accidẽtium diffõnibus voces debere esse subales. Semꝑ enim ex subalibus vocibus fieri solẽt diffõnes, vt hoc. Albũ est color q pręcipue discernit̃ a visu, apposuit autẽ illud maxime, qm plerũq̃ humana imbecillitate labantes, assumere solem⁹ diffõnes non ex differẽtijs ipsis, sed ex accidẽtibus, vt quũ dicimus, coruũ esse nigrũ, cygnũ albũ, equũ hinnibile aial, propriũ substãtiale pro substantiali ipsa differentia suscipiẽtes, quũ difficile eã fuisset inuenire.

¶ **Quas ẽt determinãtes dicũt. Diffa est qua abũdat spẽs a gñe. hõ enĩ aial plus hz q̃ rõnale ⁊ mortale. aial enĩ neq̃ nihil horũ est.**

Vn ¶ **Nã vñ spẽs haberẽt diffas? Neq̃ oẽs oppositas hz, qm idẽ simul habebit oppositas spẽs. Sz quẽadmodũ cẽsent potestate qdẽ habz oẽs coꝝ quę sub se sunt diffas, actu vero nullã. ac si neq̃ ex iis quę non sunt, aliqd fit, neq̃ oppositę species circa idem erunt.**

¶ Enumeratis ut diffę significationes, dicturusq̃ de q̃ sit apd Phõs sermo, hãc pus descriptionẽ assignat, diffa est qua species excedit genus, vt hõ, hõ est aial rõnabile mortale, hic enĩ p rõnabile mortale, plus est homo q̃ aial. Dubitat aũt ex hac diffinitione Porphyrius dubitationẽ, quã tñ ipse soluit, assumens duo manifesta q̃dã ἀξιώματα, sic a Peripateticis vocata, qd ex sese dignã ꝓpositionẽ facere videant̃. Cicero p excellẽtiã enũtiationes dixit, nõnulli veras ac maximas propõnes, hmõi.

Quid axiomata.

¶ Primum ẽ. Ex nullatenus vsq̃ existẽte fieri nihil posse. Abacus enĩ fieri nũq̃ potuisset, nisi ex quo ꝯfect⁹ est, lignũ pus extitisset. Item domus, nisi ex qbus ędificaret̃ cemẽta pus extitissent, ex cemẽtis qdẽ nunq̃ fuisset constructa.

Primum.

¶ Alteꝝ ẽ. Cõtraria in vna eadẽq̃ subiecta mã semel eẽ nõ posse. Oia enĩ iter se ꝯtria sibiinuicẽ extitiosa. Hisce ꝓpositis, exurgit dubitatio in hũc modũ. Differẽtię vel ꝓexistes ex gñe in spẽs fient, vel ex nullatenus vsq̃ exñte. Atqui vtrũq̃ absonũ, nã si in gñibus tanq̃ corporibus diffę extiterint, inerunt simul in eodẽ subiecto ꝯtria. s. mortale immortale, rõnabile irrõnabile. Sin vero non extiterint, vñ igit̃ fient diffę in spẽbus? nisi forte ex nullatenus vsq̃ exñte aliqd fieri posse dixeris, neq̃ vero ex aliquo alio esse dicent̃, quum inter gña ac spẽs intermediũ aliud nihil sit q̃ diffę. Est igitur hmõi dubitatio nõ leuis, quã tñ Porphyrius ipse Peripatetice soluens, dicit ꝯtria in eodẽ simul subiecto semel eẽ, actu qdẽ non posse, potẽtia vero nihil quicq̃ ꝓhibere.

Secundum.

Dubitatio.

Solutio.

Quę res vt planius intelligat̃, dicemus sic. Aliud est potẽtia quid eẽ, aliud actu. Potẽtia id esse dr, qd est impfectũ, neq̃ dum in actionẽ deductũ, idoneum tñ se hñs vt actu fiet, verbi cã Puer potẽtia est grãmaticus, quippe qui grãmaticus esse poterit. Ac frigida aqua potentia est calida, poterit enim effici calida, idq̃ est esse potẽtia. Actu vero dicetur grãmaticus is q eaz sciaz sit pfecte cõsecutus, quiq̃ grãmaticã ipsaz edocet. Silr ⁊ aqua dicet̃ actu calida q̃ pfecte calorẽ bulliens susceperit. Dicit itaq̃ q̃ ꝯtria sunt frigidũ. vz. ac calidũ alicui simul actu adesse quidẽ nõ posse, potentia vero quin simul insint in eodẽ subiecto, nihil ꝓhibere. Vt enim tepescens aqua, neq̃ calida est, neq̃ frigida actu, Potẽtia vero vtrũq̃. Atq̃ infans po⁹ ⁊ virtutẽ hz ⁊ vitiũ, Ita ẽt vnaquęq̃ subiecta materia, poterit in se po⁹ semel hẽre plura ꝯtria. Consequẽterq̃ ⁊ ipm qd materię rõnem suscipit genus, habere in se oẽs simul poterit ꝯtrias diffas. Item in vno eodẽq̃ subiecto quin plura ꝯtria esse possint, nihil prohibet, aliud enim erit potẽtia, aliud actu. Actu quidẽ qd frigidũ est, dicet̃ po⁹ calidũ, nam sua sponte nãe idoneũ vt transmutari possit in calidũ. Hoc aũt nõ intelligat̃ in his, q̃ alterius tantũmodo sunt susceptiua, q̃lis est crystallus, q̃ quũ frigida sit, nunquã calefiet. Et ignis qui nunq̃ admittet frigiditatẽ, sed in his q̃ vtrũq̃ admittũt, quales aer ⁊ aqua. Po⁹ igitur pñt ꝯtrię res in eodẽ subiecto simul inesse, nisi enim ꝯtria duo admiserit potentia, nunquam ⁊ actu subiectũ ipsum trãsmutari in vtrũq̃ posset, trãsmutat̃ aũt ideo, qm admittit. Dicit igit̃, genera hẽre ꝯtrias diffas potentia. Neq̃ tñ dici debere ex eo qd nullatenus vsq̃ sit fieri, aut i eodẽ subiecto ꝯtria esse. Hmõi aũt solone quę Peripateticorũ est, ideo Platonicus visus est Porphyrius, qz quũ q̃ ad Aristotelis ꝓdicamẽta pertineret. scripturũ se ꝓposuisset, interdũ ẽt Peripateticũ agit.

Duo ꝯtraria in eodẽ subo in actu remisso pñt stare.

¶ Intelligendum est autẽ Platonicos huic solutioni ꝯtrios, vt qui actu velint diffas inesse generibus, ac non potẽtia. Dicuntq̃ nihil ambigẽdũ, quin diffę hę rõnabile irrationabile, mortale ⁊ imortale, actu insint generibus, in quo demõstrãdo solent ratiocinari sic. Ac primũ quidẽ non inquiũt, esse ꝯtrium mortali imortale, ⁊ irrationabili rationabile, qd ita probant. Cõtraria oĩa sese inuicẽ corrumpunt. Atqui hęc non modo non corrũpunt se, sed inuicẽ sese sustinẽt, igit̃ non ꝯtria. rõnabile quidẽ imortale deus, sustinet rõnabile mortale hoiem, ⁊ irrationabile mortale equũ, rõnabile mortale hõ, curam hz irrõnabiliũ, dęmo-

Platonicoꝝ opinio.

nes imortales mortaliũ sunt custodes ⁊ q̄si gubernatores. Non igiť rõnabile ⁊ irrõnabile, mortale ⁊ imortale sunt inter se ɔ̃ria. si nõ ɔ̃ria, ꝓhibebit nihil. qn simul inesse possint generibus, mõ quo appetitiuç motus vires, ira, ɔcupiscẽtia, sensiuũq̧ motus, ⁊ rõnalis vita, in codẽ aiali hoie simul ɔ̃siderant. Dicũt deinde, sint lȝ inter se ɔ̃ria, nõ tñ absurdũ, quin ⁊ actu in codẽ gñe isint, quippe quũ nõ in subiecta aliqua mã corpea cõsiderent, sed q̄ prorsus corpe vacat, quũ vo genus corpe vacans sit, qd ꝓhibebit, quo minus in sese ɔ̃ria suscipiat. Erũt igiť in codẽ gñe ɔ̃ria. qð enim in subiecto corpe duo ɔ̃ria simul eẽ nõ pñt, fit qr̄ necesse erat ambo in eandẽ subiecti rõnẽ trãsire, ⁊ vtrũq̧ vni⁹ eiusdẽ corpis particeps eẽ, pticulare aũt corpus nullũ q̄ se inuicẽ corrũpũt ɔ̃ria admittiť. At vo in his quç corporibus vacant non ita, hȝ eni in his nã ɔ̃riorum oiuȝ rõnẽ quẽadmodũ oculus albi ⁊ nigri, aia boni ⁊ mali, Corpus frigidi ⁊ calidi, siqdem vna atq̧ eadem est rõ ɔ̃riorum. Nihil g̃ incõueniẽs fateri, actu inesse gñib⁹ diãs. Patebit aũt id manifestius exemplo sic. Abacus hic Pluteusue, triãgularis q̃drãgularis ⁊ rotũdus simul fieri iccirco nõ põt, qr ɔfunderenť figurç, verũ non sic in aia, in qua quũ incõfuse pmaneãt infinitaq̧ oia, nihil ꝓhibebit, vt hic idẽ Pluteus ⁊ triãgularis ⁊ rotũdus esse nõ possit, possumus nãq̧ cũ ipȝ incõfuse ⁊ triãgularẽ ⁊ rotũdũ ⁊ quadrangularẽ, imaginari. Pñt igiť in his q̄ corporib⁹ vacãt, ɔ̃ria simul inesse actu.

Formę substãtiales elmẽtorum sũt i eodẽ subiecto. ⁊ tñ sunt ɔ̃rię qr sũt sub esse ẽmisso ⁊ actu incõpleto, nõ perfecto sicut sũt in sphęris proprijs.

❡ Argumẽtanť pterea sic. Si po⁹ insunt gñib⁹ diãę, qdnã id erit, qð facit eas actu inesse spẽbus: Quicqd certe po⁹ aliqd est, deduciť in actũ, p id qð est eiusdeȝ rõnis. verbi cã. Aquçus humor frigidus, po⁹ tñ calidus. Calidus qdẽ actu fieri nullo mõ poterit, nisi per ignẽ, q actu est calidus, ⁊ puer po⁹ grãmaticus, grãmaticus actu fieri nõ poterit, nisi p eũȝ qui actu est grãmaticus. Si itaqȝ po⁹ insunt gñibus diãç, adducunturq̧ in actũ, Egebant certe ad id alicuius alterius, q actu habeat diãs. Atqui nihil est aliud pter hçc. Nõ insunt igiť po⁹ gñibus diãç.

❡ Itẽ qðcũq̧ po⁹ aliqd inest, impfectũ, qðcũqȝ vo actu pfectũ. Si igitur genera in se cõtinerẽt diãs po⁹, spẽsqȝ actu, erunt quidẽ spãlissima gñalissimis ⁊ pfectiora ⁊ digniora, qð valde absurdũ. Erunt nãq̧ causarum fçtus, pfectiores causis. Necessariũ est igiť diãs inesse gñib⁹ actu, ac nõ potẽtia. Abqciẽdũ ne ergo est Peripateticorum sermo: minime. nã quum tria sint, vt sçpe dictũ est, genera, Platonici de his loquebanť, q̄ ante multa vocari diximus. in quib⁹ q̄si corporib⁹ vacãt, quã rerũ olim rõnes actu insint. nihil prohibebit, qn siłr ⁊ diãç. Peripatetici vo nõ nisi nãłr de his q̄ in multis. Intelligendũ est autẽ semper ab vłibus ad pticularia ꝓficisci nãȝ, hçcq̧ illis p̄ora esse potẽtia, ex imisso, vbi grã, semine humano fit vt aiunt medici carũcula p̄ᵐ in matrice. Ea autẽ corpus est, corpusq̧ est vłe, corpus itaqȝ actu. aians vo potentia, nondũ eniȝ aians. Vbi vo nutritiones augumẽtũq̧ susceperit, actu qdẽ diceť aians, potẽtia vo aial, vbi sensibus moucbiť, actu aial, po⁹ rõnabile, vbi rõnis atqȝ diõnis particeps factum, actu erit rõnabile. potẽtia vo grãmaticorum. Ecce vt in gñibus quç sunt in multis, inesse potẽtia possint diãç. Ac pulcherrime quidẽ ita Aristotelici, quorum solõne haud irrõnabiłr vsus est Porphyrius, Peripateticũ vt diximus hoc loco agẽs, potius q̄ Academicũ. Verũenimuero, q̄nquidẽ eas ipsas quinque voces incorporeas diximus, absqȝ vlla demõstratione, nũc age demõstremus, h̄ mõ. Corpus nunq̄ quo l maiori, ita ⁊ in minori cõsiderať, sed aliter in elephãte, aliter in formica, at voces ɔ̃siderant. Itẽ corpus corpori quũ addiť, adaugeť id semper qð suscipit additionẽ. At genus spẽs ac reliquç voces, Socrati si adducantur, nihilo plus excrescet Socrates. Itẽ nunq̄ ideȝ corpus semel in pluribus ɔ̃siderabiť, simile lȝ, nõ idẽ, alius eniȝ q in Ciceronis facie tuber, ab illo qui est in facie Varronis, similis lȝ, alius tñ. at genera ⁊ species cõsideranť. Itẽ nunquã corpora diuisa, ⁊ specię ⁊ quantitatẽ cõseruãnt eandeȝ. Victoriatus quidẽ nũmus si diuidať, ⁊ specie ⁊ põdere victoriati priuabiť. at genera ⁊ species seruabunt. Itẽ oẽ corpus ex materia cõponitur ⁊ ex forma. at gen⁹ ⁊ species, nequaq̄. Nunq̄ enim species ex specie cõponeť. Incorporeç igiť sunt quinque voces. [Hactenus.] Quç in toto hoc ope interp̄tando dicẽda oportuit, oia iam ni fallor, late cõplexi sumus. Dictionẽ deinceps ipsam tãtũmodo declaremus, legamus itaq̧ eas, ac sicubi qd explicationis indigẽs inciderit, non dissimulabimus. [Aial enim neqȝ nihil horum est.] Particeps subaudiẽdũ, vel qd tale, perinde ac si dixisset. Aial vtrũqȝ suscipit nisi eniȝ rõnabile mortale suscipianť ab aiali. Vñ ea suscipere posset species nõ hñet. neqȝ oẽs oppositas. qr̄ ɔ̃ria simul inessent, sed vt existimant. Platonicus Porphyrius Aristotelica pertractans, quum non satis recte, quç sibi viderẽtur dicere potuisset, vt existimant inquit Peripatetici, ac pulcherrime quidem hi, quũ tantum naturaliter loquantur, priora autumant vniuersalibus particularia, procedere ex potentia in actum.

❡ Diffiniũt aũt eã ⁊ h̄ modo. Diã est q̄ de plurib⁹ ⁊ differẽtibus specie in eo qð quale qd est p̄dicať. Rõnale eniȝ ⁊ mortale de homine predicatũ in eo qð quale qd est: homo dr: sed nõ in eo qð quid est. quid est eniȝ homo: nobis interrogatis, cõueniẽs dicere anĩmal. quale aũt aial inquisitis: qð rationale ⁊ mortale est conuenienter assignabimus.

❡ Perfectam differentię descriptionem tradit, ex ipsarũ vocum diuisione susceptam.

❡ Rebus enim ex mã ⁊ forma cõstantibus, vel s̄m proportionẽ ad materiã ⁊ formã, cõstitutionẽ habẽtibus, quẽadmodũ statua ex mã quidẽ est ęre: ex forma autẽ figura. sic ⁊ homo cõis ⁊ specialis ex materia quidẽ, ꝓportionabiliter ɔsistit ex genere: ex forma autem, dña. totũ autẽ hoc, aial rationale mortale, homo est, quẽadmodum illic statua.

❡ Assignat cãm quare genus in eo qd est, ac diã in hoc quale quid sit p̄diceť, hoc modo. Res oẽs vel ppie ex mã ⁊ forma cõstant, vel ꝓportionabileȝ mãç ac formç rõnẽ hñt, quç proprię ex mã ⁊ forma cõstant, nãles, vt hõ, equus, quç ꝓportionabilẽ his rõnẽ hñt, artificiales, vt effictus a Lysippo Alexander, Bucephalus. In nãlibus igitur rebus nec̃io inest ⁊ mã ⁊ forma. Mã autem quã p̄mã appellant, idest qð dixere chaos, rudis indigestaqȝ moles, nec quicq̄ nisi põdus iners. Forma vo ea q̄ ei ingenita est species, rerum omniũ quç illic hanc exornatrix. In artificialibus vo, materiã qð ⁊ subiectũ dicitur, vocant ęs, quũ, vȝ. ex eo fit statua. Formam vo speciẽ eam quã ex informatione suscepit. Hic vo non ꝓprie ęs est mã statuç, aut forma, proprie forma eius q effictus est. Sed ꝓportionabilis propriç, idest naturalis, Ars eniȝ imitatrix est naturç, non autem çmula. Sed cur subiecta naturalibus vna illa tãtũ materia: qr quã inuicẽ trãsmutenť oia, eiusmodi nunq̄ futura erat transmutatio

Materia p̄ᵃ.

Forma.

tatio, nisi certa quædã & cõis oĩbus mã subiecta fuisset. Fit quidẽ ex terra aq̃, ex aqua aer, ex aere ignis. Ex ea mã q̃ suscipit humiditatẽ & frigiditatẽ aqua. Ex ea q̃ frigiditatẽ & siccitatẽ aer. Ex ea q̃ siccitatẽ & caliditatẽ, ignis. Siliter ex ære fit argentũ, ex argento aurũ. Cuius quidẽ rei rõnem secutũ, vt plerique me fateor, nondũ tñ cõsecutũ, vt noster Antonius barbatus. Idque iõ quĩ vna eadem oĩbus est subiecta mã. fieret igitur ex lebete statua. Ligneus aũt abacus nunquã, nunquã enim q̃ vnius gñis sunt, in alterius transmutabunt. Patet ergo quẽadmodũ nãles res oẽs ex ppriæ mã cõstẽt ac forma. Et cur nectio vna sit oĩbus eadẽ subiecta mã. [Habet quidẽ mã rõnem genus, dĩæ aũt speciei.] Quẽadmodũ enim nihil inter se differũt, quatenus ex ære sunt lebetes. Sic quatenus aĩalia, nihil a nobis differẽt equi, canes, & id genus cętera. Differẽt autẽ per dĩias. Rõnis quidẽ nos & orõnis pricipes, illi aũt expertes. Quũ itaque mã ipsa det rebus subam, spẽs aũt qualitatem. Rõnabilr quidẽ genus silem materię rõnẽ habẽs, in hoc quid est, dĩa aũt, formę, in hoc quale quid est prędicantur. Et cõia & specificus. Vniuersalis & singularis.

ℭ Describũt aũt & hoc mõ. Dĩa est qđ aptus natũ est diuidere ea q̃ sub eodẽ gñe sũt. Rõnale enim & irrõnale: hoĩes & equũ, q̃ sub eodẽ gñe sunt (qđ est aĩal) diuidũt. ℭ Assignãt aũt & hoc mõ. Dĩa est qua differũt a se singula. Nanque hõ & equus, sm genus nõ differũt sumus enim aĩalia, nos, & equi, sed additũ rõnale disiũxit nos ab illis, & rõnales sumus & nos & dii, sed mortale appositum: diuisit nos ab illis.

ℭ Vt rationabile hominem ab equo, mortale a diis.

ℭ Exacti autẽ pertractãtes ea q̃ ad dĩã ptinẽt, dicũt nõ qđlibet diuidẽtiũ ea q̃ sub eodẽ gñe sunt, eẽ dĩam sed qđ ad esse cõducit, & qđ quid erat esse, & qđ rei pars est. Neque enim qđ natus est nauigare, est hoĩs dĩa, & si sit ppriũ hominis. dicere enim possumus aĩaliũ hęc quidem apta esse ad nauigẽdũ, illa aũt minime, diuidẽtes hoĩes ab aliis. sed aptũ natum esse ad nauigandũ non est subę completiuũ, nec eius pars, sed aptitudo solũ ipsius. iccirco quia nõ est talis dĩa, quales sunt q̃ specificę dicũtur differẽtię. Erunt ergo specificę differentię, quęcunque alterã faciunt spẽm, & quęcunque in eo qđ quid erat esse accipiũtur. Et de differentia quidem ista sufficiant.

ℭ Vt sedere ac stare, simũ & aquilinũ eẽ, quæ cões ac proprias appellatas a Porphyrio diximus, sed tãtũmõ plusquã ppriã, vt mẽtis ac scię capax eẽ, q̃ dĩa soli cõuenit hoĩ, nõ deo, quia is est totius mẽtis & scię origo, nõ & brutis, quia id eis minime est innatũ. Scię inquã capax nõ certe alicuius, vt grãmaticę, dialecticę, & eiusmodi, sed gñalr oĩum. [Et eius qđ quid sit esse, & qđ rei est pars.] Hoc est ad diffinitiones, hoc enim ipsum quid sit esse, apud Aristotelẽ, significat diffinitionẽ, nõ secus q̃ apud grãmaticos, arma bellũ, & toga pacẽ. Neque irrõnabilr, postq̃ diffinitio, vniuscuiusque rei, vt diximus nãm ostẽdit. [Quę igitur pars est diffõnis illud discernit.] Mẽtis enim & sciẽtię capax eẽ, pars fuit diffõnis, q̃ dĩa hoĩes discernit ab reliqs aĩalibus. [Nõ enim suapte nã aptũ ad nauigandũ.] Nõ intelligatur hoc loco nauigare vt quũ dicimus gens inimica mihi tyrrhenũ nauigat ęquor, hoc est nauigio supra aq̃s ferri, id enim melius fiet ab his q̃ rõnis atque animę expertia sunt, sed nauticã exercere, ac gubernatorẽ eẽ, qđ & si hoĩs proprium sit, non tñ hoĩem ipsum plene designabit. Nã si aliter, qui minime nauigarẽt, non essent hoĩes.

ℭ DE PROPRIO. CAP. V.

PRopriũ aũt q̃drifariã diuidũt. Nã & id qđ soli alicui spẽi accidit, & si nõ oĩ, ppriũ dĩ. vt hoĩ medicũ eẽ, vel geometrã. ℭ Et qđ oĩ accidit spẽi, etsi non soli. quẽadmodũ hoĩ, eẽ bipedem. ℭ Et qđ soli & oĩ & aliqñ: vt omni hoĩ, in senectute canescere. ℭ Quartũ aũt, id in quo cõuenerũt & soli, & oĩ, & semp. quẽadmodũ hoĩ, esse risibile. Nã & si nõ semp rideat: tñ risibilis dĩ, nõ quia rideat semp: sed quia semp aptus natus sit vt rideat: hoc aũt ei semper cõnaturale est, quẽadmodũ & equo hinnibile. Hęc aũt & pprie ppria dicũtur: quĩ etiã cõuertunt. Si quid enim equus: hinnibile est: & si quid hinnibile est, equus est.

POSTQVAM de dĩa plene locutus est. Nunc de pprio disserit, ac rõnabilr hũc ordinẽ seruauit, nã quũ de subalibus locutus hactenus fuisset, nectio & de his q̃ supra subales sunt fuerat hoc loco dicendũ. Verũenimuero a pprio nõ ab accñti cępit, quĩ tãq̃ spatiũ idest inter subalia & accñtia mediũ. Habet enim cõitatẽ cũ subalibus, quia & soli & oĩ & semp existit, quẽadmodũ subalia, hz & cõitatẽ cum accidẽtibus quia separari a subiecto potest per cogitationẽ, quẽadmodũ & illa. Enumerat autẽ ex supiori Aristotelicę pceptionis forma, significatiões pprii, q̃ de qua agit, disserat. ℭ Diuidit itaque ppriũ quadrifariã sic. Propriũ vel vni soli inest spẽi vel nõ soli, vel oĩ, vel nõ oĩ, vel semp, vel non semp, ex q̃ diuisione fiũt significationes q̃tuor. ℭ Prima hęc, propriũ. i. qđ soli alicui accidit, nõ autẽ oĩ, vt hoĩem esse medicũ, Phm, geometrã, astronomum, & eiusmodi. ℭ Scđa hęc, propriũ. i. qđ oĩ nõ aũt soli accidit vt bipedẽ esse, id enim non hoĩbus solũ, sed & volucribus inest. ℭ Tertia hęc, propriũ est qđ & soli & oĩ, nec tñ semper, sed aliqñ conuenit, vt hoĩem in senectute canescere. Est enim id solius hoĩs propriũ in senectute solũ. ℭ Quarta hęc, propriũ est qđ & soli, & oĩ, & semper inest, vt homini risibile. equo hinnibile. & cani latrabile. potentia nõ aũt actu, non etenim quãdiu hõ ridet, risibilis, sed quatenus suapte nã aptus natus est ad ridendum. Est itaque hoc proprię. Propriũ, qđ & soli & omni & semper inexistit. Quapropter iure quidẽ Porphyrius reliquis omissis, cõmũ propriũ suscipiens, eo modo quadrifariã diuisit. Intelligendũ autẽ ex superioribus tribus cõtrapositionibus, vnde hę pprii significationes suscepte. Soli scilicet non soli, oĩ non omni, semper nõ semper. Si mutuo inter se complicẽtur, plures adhuc effici iugationes, quarũ consistentes alię, alię inconsistentes, hoc pacto.

Propriũ q̃drifariam sumitur.

Prima.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Soli & omni	Non soli & omni
Soli & non omni	Non soli & semper
Soli & semper	Non soli & non omni
Soli non semper	Non soli & non semper

¶ Huic aũt ipsi semper insita quatuor.] Dicẽdo insita, potentiã innatãq3 aptitudinem significauit, nõ actionẽ, ꝛ si enim non semper ridemus, risibiles tamẽ semper sumus. Ipsũ nãq3 ridere potẽtia habemus semꝑ, Apti si quidẽ nati sumus semꝑ ad ridẽdũ, quare nõ semꝑ ridẽtes dicimur, sed risibiles, aliud nãq3 est ridere, aliud risibilẽ esse, aliud hinnire, aliud hinnibilem esse.

¶ DE ACCIDENTI. CAP. VI.

Accidẽs aũt est qð adest ꝛ abest ꝑter subiecti corruptionẽ. Diuidit aũt in duo: nãq3 id eius sepabile ẽ, ꝛ illud insepabile. est. n. dormire sepabile accñs. nigrũ ꝟo insepabilr coruo ꝛ ethiopi accidit. Põt enĩ itelligi ꝛ coruꝰ albus, ꝛ ethiops abijciẽs colorẽ ꝑter subti corruptionez. ¶ Diffiniũt aũt sic quoq3. Accñs est qð ↄtigit eidẽ iesse ꝛ nõ inesse. ¶ Et quod neq3 genus est, neq3 dĩa, neq3 species, neq3 propriũ. semper aũt est in subiecto subsistens. Oĩbus igitur determinatis que proposita sunt (dico autẽ genere, specie, differẽtia, ꝓprio, ꝛ accidente) dicendũ est que eis cõia sunt, ꝛ que propria.

OMNIBUS expeditis q̃ ad generis, spẽi, dĩe, ac ꝓprij rõnes visa sunt ptinere, qđ postremũ habuit ordinez accñs, restat vt ꝛ de eo ipso dicamꝰ. Verũenimuero intelligẽdũ nõ solita docẽdi rõne q̃ in supiorib9 ꝛ hic nũc vti. Nã quũ antea varias ꝑm significationes solitꝰ sit enumerare, deĩn de q̃ ageret edocere. Hic ꝑius neglexit, ac statĩ accñtis ipsius descriptionẽ aggrediẽ, qð factũ rõne nõ caret. Intelligebat eniz nullã eẽ accñtis significationẽ aliã, de q̃ Philosophoꝝ, imo ne grãmaticoꝝ quidẽ sermo eẽ possit. Id autẽ adesse ꝛ abesse citra subti corruptionẽ, vel ex h ꝑz, qð incorporeũ. corporeũ enĩ si esset id cui adiũctũ esset augeret, ex q̃ dimotũ, minueret, ꝛ cui accideret subtũ corrũperet. Nihil aũt hoꝝ est, igit incorporeũ. Itẽ, si corporeũ eẽt accñs, vnus certe locus plura semel eẽt corpa ↄphẽsurus, qð fieri nullo mõ põt. Atq3 plura accñtia in vno ꝛ eodẽ loco semel gn sint nihil ꝓhibet, vt in malo odorẽ, colorẽ, ꝛ dulcorẽ. Nõ igit ẽ corporeũ accñs, alr enĩ, vnũ nõ poterãt illa habuisse locũ. Nũq̃. n. vt qñ cepimꝰ metro agã, ꝑ corpora corpꝰ innocuũ trãsire põt. Ea ꝟo q̃ separari posse dicunt accñtia, vt sedere, stare, calefieri, frigefieri, siue adsint, siue non, subtm nõ corrũpere, ꝑ se quidẽ ꝑspicuũ, haud q̃q̃ eget, ꝓbatiõe. Quinetiã ꝛ q̃ separi nõ põt, vt simitas aquilinitas, ꝛ nigredo ea q̃ est in coruo, Aberunt a subto, nec tñ corrũpet, ꝛ si nõ actu. Cogitatiõe, s3 enĩ aquilinũ itelligas Socratẽ, ꝛ Ciceronẽ simũ. Jidẽ nihilominꝰ tñ erũt, s3 dubitari a plerisq3 solitũ est, nõ oĩbꝰ ↄuenire accñtibꝰ, descriptionez illã. [Qð adest ꝛ abest.] ¶ S3 tantũmõ his q̃ separant, quũ qð in coruo atq3 ethiope inest nigrũ, dimoueri citra corruptionẽ subti nullo mõ possit. Quibꝰ risio debuit factũ satis. Quũ diximꝰ, ꝛ si nõ actu, cogitatione. Cogitatiõe qđẽ coruus atq3 ethiops eẽ albi poterũt, nec tñ corrũpent, nã ꝛ si discerpserit qs a coruo pẽnas, nihilominꝰ erit coruus, ꝛ ethiopẽ si mẽte albũ cõceperis, erit nihilominꝰ hõ. Nõ sic aũt hõ si intelligat nõ aial, h eniz. s. eẽ aial, nullo vnq̃ pacto vel ꝑ cogitationẽ ab hoĩe sepabit. Que igit non separant accñtia, si actu nõ absint, abesse tñ poterũt cogitatione. ¶ Solitũ itẽ ẽ, plerisq3 nõ verũ videri illud adesse ꝛ abesse citra subti corruptiões. quũ febris ipsa tãtope cui acciderit aiali, corrũpet. Addubitãdũ aũt id fuerat nõ in febre solũ, s3 in nimia frigiditate, siccitate, ꝛ humiditate, q̃ oĩa imoderate quũ accidũt nõ minus corrũpunt q̃ febris. Dicimus itaq3, qð quẽadmodũ in chordis quũ intẽdunt nimis, ac nimis remittunt, ꝑdit harmonia, nec tñ ipse corrumpunt, ita ꝛ hic, caliditate vel frigiditate nimia, harmoniã vastari. Subiectũ ꝟo ipm corpus saluũ remanere. Nõ enĩ caliditatis vl frigiditatis subiectũ simplr ẽ aial, s3 corpꝰ, qð ex ↄrijs hisce ↄpositũ, frigido, calido, sicco, ꝛ humido. Si nãq3 vno aliquo coꝛ ↄstaret solo, vt belle ait Hippocrates hõ nõ admodũ doleret, siqdẽ ꝛ vnũ alteꝛ esset, quo sanaret. Sed quũ vicissim mõ īter se dominent, mõ in amicitia ↄueniãt, nõ solũ ex dictis q̃litatibꝰ cõponet, sed ẽt ex quodã alio subiecto, sm ꝓpriã rationẽ q̃litate carentis corporis, trifariã diuiso, in q̃ tñ insit oĩs q̃litas, nulla aũt q̃litas repugnat, corrũpitur id in q̃ inexistit subiectũ, qppe qñ ꝛ seipsam corrũperet, corrupto. n. eo in q̃ inexistit, neciꝰ quũ ꝑ se ↄsistere amplius nõ possit, corrũpi ꝛ ipsaz. Nihil ꝟo se corrũpit, ꝛ q̃litas huic q̃litati repugnat, nõ ãt subiecto. Nõ igit id fieri poterit vt febris vel alia quęuis q̃litas subtũ corrũpat suũ. Postq̃ oĩa in rebꝰ eiusmodi sunt, vt semper nãm mortez fugiãt, saluteq3 expetãt. Sciẽdũ itaq3 quũ ex ↄrijs his q̃ corpori admiscent q̃litatibꝰ abũdãs aliqua supexcesserit, necio ionius corporis perire harmoniã. Nã duz queq3 subtm in q̃ salus posita sit, ꝑeripere conat, pugnãt inter se, atq3 alia aliã pellit, vt q de cõi agro cõcertãtes vi alteri alteros de possessione deijciũt. calido igit ac frigido circa idẽ subtũ depugnãtibus, qð a neutro magis dilabitur subiectũ, id erit moderatũ. qð ab altero, ↄriaz qualitatẽ ꝑdet, ipm ꝟo patiet nihil, nõ eniz põt subiectum a q̃litate corrũpi. A febre igit corrũpit qđẽ eaꝝ q̃ corpori accidũt q̃litatũ harmonia atq3 habitudo. non aũt ipsius illius subiectũ corpus. ¶ Verũenimuero istohic fortasse Dubitatio. q̃spiã aduersus ea q̃ diximus. Diceq3, febri subtũ non simplr eẽ corpus, sed talr his illis q̃litatibus affectũ, qð vel febre vel horrore vehemẽter ingeneratis facile corrũpat. Neq3 vehementẽ aliquã caliditatẽ febrim eẽ, vt in cãdescẽti ferro atq3 igne, s3 in corpe tantũmõ aialis, q̃ ꝑdito, ꝑdat ꝛ febris. ¶ Hmõi addubitationẽ soluemus a pñꝰ sic. Solutio. Immutationes motusq3 oẽs in q̃tuor his sẽe fiũt ꝑdicamẽtis. Subã, quãtitate, qualitate, atq3 vbi. Que ꝑ substantiaz fit imutatio, gñationi obnoxia est ꝛ corruptioni. Generatio quidem est ex non ente in ens. Generatio. Corruptio ex ente in nõ ens imutatio. que ꝑ quãtitatẽ, Corruptio. augmẽtatio ꝛ diminutio. q̃ ꝑ qualitatẽ alteratio. Que ꝟo ꝑ locuz, cõmutatio. Si igit gñatio, substãtiaꝝ est ex nõ ente in ens imutatio, ↄria huic corruptio ex ente in non ens, fortasse ꝛ ipsa per subam erit imutatio. Febris itaq3 ꝛ si corrũpat subtũ, nõ tñ ob id dicet accñs, sed ꝑ subaz potius imutatio, ea quã vocãt corruptionẽ. Gñatio aũt ꝛ corruptio alteritates quidẽ nõ sunt, sed sine alteritate fieri nequaq̃ pñt. Quñ igit moderata fiunt alteritate caliditas ꝛ frigiditas, q̃tenus non perimũt tẽperatam eã q̃ in aialis corpe est habitudinez, accñtia dicent, q̃ citra subiecti corruptionẽ separant. Quñ ꝟo vehemẽtiori, vt deperimãt, nõ dicent ꝑ accñs amplius, sed ꝑ substãtiã imutationes. Nõ oĩa igit febris subiectũ perimit, sed ea tantũmodo, que vehemẽtior est atq3 imoderata, hoc est nõ que accidẽs est, sed que id qð est, in id qð nõ est transmutat. Neq3 ꝟo de tinea caluicioq3 quod capillos

Accñtia i corp accñs i suo eẽ totali post a suba nõ depẽdent, vertũ tñ in eẽ mãll. quũ pñta reahe[r] diligãd tamenque ne dñ cogi aliõe veritatẽ re vl singaunt.

Nullũ accñs põt reperiri qđ nõ ↄpiciat ad singꝰ

Vide Ammonium in ꝑdicis pag. 116

pillos corrūpant, addubitandū, non enim his subijciūtur capilli, sed caput, qđ quidē ab eis minime lediť. [Nigrum autē esse, coruo & ethiopi inseparabiliter accidit.] Pulchre dixit coruo & ethiopi, sunt nāqȝ multa nigra, quę tñ dealbanť, pulchre & inseparabiliter, auferri enim ab eis actu nigredo haudquaq̄ pōt. ℂ Sciēdū tñ vt dictū est, quę inseparabilia vocant accidentia, separari concepta posse, pluſq̄ propterea vo dĩas nunq̄. Nunq̄ enim fieri vllo modo hoc poterit, vt extra rõnabile, homo, extra imortale deus intelligať. [Accidens est qđ in eodē & in esse & non inesse potest.] Aliam tradit accidētis descriptionē, priore diligentiorē multo atqȝ meliorem. Magis enim cōgruit inseparabilibus, hoc qđ in eodē pōt & inesse & nō inesse, q̄ illud qđ adest vel abest. [Vel qđ neqȝ genus est, neqȝ dĩa, neqȝ species, neqȝ proprium semperq̄ in subiecto inest.] Alia hęc est accñtis descriptio, quę tñ alicui fortasse videbiť potuisse & religs assignari, ex antedictorū dimotione, hoc pacto. Genus est qđ neq̄ spēs est, neq̄ dĩa, neqȝ propriū, neqȝ accidens, qđq̄ semp in subiecto inest. Silr spēs est qđ neq̄ genus est, neqȝ dĩa, neq̄ ꝓpriū, neq̄ accidēs, silr & in alijs. nō determinauit autē illas eo modo, qm̃ nondum cognitę erant quę sequebanť voces. Nunc vo posteaq̄ edocuit iam oēs, haud quidē irrationabiliter ita est accidēs diffinitū, sed quum ex illaꝝ quatuor dimotione sic. Accidens est qđ neq̄ genus est, neqȝ species, neq̄ dĩa, neqȝ ꝓprium. Potuisset inferri hippocētaurus, hircoceruus, & eiusmodi q̄plurima, adiūxit illud qđ semper in subiecto inest, eximēs & hircoceruū & chimęras, quę quum in nullo infint subiecto vix sola mente cōcipiunť. Postq̄ igiť quid esset accidēs ex eius substātia diffinire nō potuit, ex abnegatione descripsit hmōi, qđ neqȝ gen', neqȝ spēs, neq̄ dĩa, neq̄ ꝓprius, & tñ qd esť quoquo modo significauit, eo ipso qđ in subiecto semper existit.

ℂ DE COMMVNITATE QVINQVE VOCVM. CAP. VII.

Ommune quidē est omnibus de pluribus prędicari, quemadmodū dictū est. Sed genus quidem: de oībus sub se speciebus & indiuiduis, & dĩa silr. species autez de ijs quę sub ipsa sunt indiuiduis. at vo ꝓprius & de specie cuius est propriū: & de ijs quę sub specie sunt indiuiduis, accñs autē & de speciebus & de indiuiduis. Nāqȝ aial de equo & boue pręadicať, quę sunt species: & de hoc equo, & de hoc boue quę sunt indiuidua, irrõnale vo & de equo & boue, & de ijs qui sunt particulares pręadicať: species aūt vt hō, solum de ijs qui sunt particulares hoīes, pręadicať. propriū vo de specie cuius est propriū: & de ijs quę sub specie sunt indiuiduis. vt risibile de homine & de ijs q sunt particulares. nigrū aūt & de specie coruorū & de ijs quę sunt particulares: qđ est accidēs inseparabile. & moueri de homine, & de equo qđ est accidēs separabile. sed principaliter quidem de indiuiduis: secunda ratione autem de ijs quę continent indiuidua.

I QVISQVAM alius ē inter Platonicos admirabilis, Porphyri' frater is est in hoc maxime libello, vbi ita Peripateticū, qm̃ id propositum erat, agit, vt tñ Academicū se non obliuiscatur, & ne latus vt inquiunt vnguē a principe Platone discedat, ex Parmenide, Theeteto, Philebo, ac sophista, didicerat, diligenter peruestigandū sit, necne id de quo quęreretť, & si sit, quid qualeue sit. Pręterea vnum ne an multa, si vnum idētitatē ne habeat an alteritatē, hoc est sibi ne simile in sua semper substantia ꝑmaneat, an dissimile accidentibus sit obnoxium. Si multa, finita ne an infinita. si finita, qm̃ vnicū est rerum oium principium, habeant ne quid cōe, an q̄nq̄ multa sunt dissimilia, esse oportet, quid sibi vnumquodq̄ peculiariter propriū. ℂ Cōe aūt idest, qđ idez pluribus cōpetit, vt dijs & hominibus rõnabile. ℂ Propriū vo est, qđ a pluriū cōtione disiunctū vni soli tribuiť, vt homini risibile, & equo hinnibile. Vnde quoq in cunctis rebus quas plurimas esse constat, hęc tria cōsiderantur, οὐσία quā in latino Plautus Entiā noiauit, cōitas ac proprietas, sic eniȝ melius vt arbitror q̄ idētitatē & alteritatē Ammonius dixisset, de vocum subā, nam hoc etiā pro οὐσία vsurparunt, postq̄ plene disseruit de earūdē cōitate nunc & ꝓprietate. Primū aūt vnaz oibus cōmunionē assignat, vt vnaquęq̄ cōperari ad reliquas posset, deinde qbus inter se ꝯueniant, quibusue differant, ostēdit, q̄q̄ mediocri quiuis ingenio ꝑditus, ex superioribus facile in hāc ipsaz cognitionē peruenire per se potuisset, sed propius ad Ammoniū. Sciendū est hoc loco inquit, si ex pluribus quibuscūq̄ inter se cōparatio voluerimus addiscere, quot fiant dūę, hac nos rõne ad eam rem vti oportere, dato numero aliquo sumať vno minor, multiplicabimusqȝ in priorē, qđqȝ efficietur, partiemur bifariā, ac totidez dicemus fieri cōparationes. vt.g. sic. quinque sunt voces, sume vno minorē, quatuor, multiplicesqȝ in priorem, quinque hoc mō, quater quinque viginti. Horum rursus sume dimidiū, ac manebūt decē. Totidez igiť dices fieri quinque vocū inter se cōparationes. Sumiť autē vno minor numerus, qm̃ de eodē idez nihil assumit, multiplicamus vo qr eoꝝ cōparationē quęrimus, effecti postremo numeri capimus dimidiū, qr ex multiplicato eueniret bis eadē cōparari. Vnaquęqȝ eniȝ earum quinque, cōpararetť ad reliqua quatuor, genus ad spēz, differentiā, propriū atqȝ accidens, species ad genus & reliqua tria. [Verum propiori quidē rõne de indiuiduis, posteriori & de his q̄ cōtinent indiuidua.] Necessarium hoc loco pręceptū tradit Porphyrius, idest hmōi, gñā & dĩas de spēbus & indiuiduis ꝑdicari. Diciť nāqȝ & hō & animal rõnabile Socrates. sed de speciebus ꝓximius, de indiuiduis remotius, animal enim est & homo & Socrates, rationabilis est & hō & Socrates. Pręadicātur itez & propriū & accidēs de speciebus & indiuiduis, risibilis nāqȝ albusqȝ est homo & Alcibiades, sed principali ratione de indiuiduis, posteriori de speciebus, particulares deinde homines risibiles dicūtur & albi, non eo qđ vniuersalis homo risibilis albusue sit, is enim qr corpore vacat, nullo pacto potest esse eiusmodi, sed hoc quia ipsi tales, vniuersalia nāqȝ de his solū dicunť, quę sunt in multis ac super multis, vt sępe iam diximus.

Cōmune. Proprium. Additio interpretis.

ℂ Cōmune autē est generi, & differentię continentia specierū. Continet eniȝ differētia species, & si non oēs quot genera. rõnale enim

De generis & diffe. cōmunib'

(etsi non cōtinet irrōnalia, quēadmodū aīal) tñ cōtinet hominē ⁊ deū, quę sunt species. ¶ Et quęcūq; pręmdicantur de genere vt genus: ⁊ de ijs quę sub ipso sunt speciebus pręmdicanī. ⁊ quęcūq; pręmdicanī de dr̃ia vt differētia: ⁊ de ea (quę ex ipsa est) specie pręmdicabunī. Nam cū genus animal sit, non solum de eo pręmdicentur vt genus, substātia, ⁊ animatum ⁊ sensibile: sed etiam de ijs quę sunt sub animali speciebus omnibus pręmdicātur hęc, vsq; ad indiuidua. cūq; differētia sit rationale, pręmdicatur de ea vt differētia, id qđ est ratione vti: ⁊ non solum de eo qđ est rationale, sed etiā de ijs quę sunt sub rationali speciebus, pręmdicabitur ratione vti. ¶ Commune autem est perempto genere, vel differētia: simul perimi quę sub ipsis sunt. Quēadmodū enim si non sit aīal, non est equus, neq; homo: ita si non sit rationale, nullum erit animal quod vtatur ratione.

¶ Postq̃ in vniuersum quinque voces cōparauit ostenditq; ⁊ cōitatē ⁊ proprietatē earuz, intēdit nunc particulariter vnāquāq; resumere, ⁊ ꝯparationē vniuscuiusq; ad reliquas facere, ac quid cōe, quid peculiariter ꝓpriū habeant demōstrare. Cōmune autē generi ⁊ differētię hoc species continere, genus cōparat ad differentiā, docetq; amboꝝ cōmuniones. Sunt aūt hmōi genus ac differentiam cōtinere species, pręmdicari de eisdem, ipsisq; peremptis perimi ⁊ species. [Quęcūq; pręmdicantur de genere, vt genus est, eadem ⁊ de his quę illi subsunt speciebus pręmdicantur.] Quęcūq; inquit de animali pręmdicantur, eadem ⁊ de speciebus, ⁊ de indiuiduis pręmdicabuntur, de homine. s. Socrate ac Platone. similiter ⁊ in differentia. Sed nunquid postquā de animali pręmdicatur genus, vt quum dicimus animal est genus, propterea ⁊ de specie ⁊ de indiuiduo pręmdicabitur? Sic quidē oporteret ⁊ hominem dici genus ⁊ Socratem, quumq; dissyllabum sit genus, dissyllabum esse ⁊ Socratem. Dicendum eam ipsam fuisse causā, quare cōmuniter Porphyrius adiecerit illud, vt genus, hoc est vt res non vt habitum significans, veluti illud genus ⁊ dissyllabum. Quęcunq; igitur de animali vt animal est pręmdicantur, id enim est illud vt genus, eadē omnino ⁊ de speciebus, ⁊ de indiuiduis pręmdicabuntur. Genus eniz de animali nō vt animal est pręmdicatur, sed vt eius ad quę sub eo sunt habitum ostendit, non enim solūmodo hominis equi ac cęterorum genus animal, sed ⁊ color genus albi nigriq;. Genus igitur de animali non vt animal est pręmdicatur, sed vt habitum eius ostendit ad quę sunt sub eo, itaque de speciebus ⁊ indiuiduis minime pręmdicabitur. Illud idem quoq; erit in differentia, quęcunq; enim de differentia vt differentia est, ac non eius respectum habitumq; significantia pręmdicantur, illa eadem ⁊ de omnibus quę sub ea sunt speciebus indiuiduisq; pręmdicabuntur. [Commune autem ⁊ hoc, perempto vel genere vel differentia simul perimi, ⁊ ea quę sub eis collocantur.] Duę sunt rationes earum rerum quę suapte natura sunt priores, perimere ac non perimi, inferre ⁊ non inferri, quas nunc ⁊ generi ⁊ differentię dicit esse communes.

¶ Proprium aūt est generi de pluribus pręmdicari q̃ differentia, ⁊ species, ⁊ proprium, ⁊ accidens. Animal enim de hoīe ⁊ equo, ⁊ aue, ⁊ serpēte pręmdicatur. quadrupes vō de solis quatuor pedes habentibus. homo vō de solis indiuiduis. ⁊ hinnibile, de equo solum, ⁊ de ijs quę sunt particulares. ⁊ accidens similiter de paucioribus. Oꝫ autem differētias accipere, quibus diuidiī genus: non eas quę cōplent substantiā generis, sed quę sunt diuisiuę. ¶ Amplius. Genus cōtinet dr̃iaꝫ potestate (aīalis eniꝫ hoc quidē rationale est: illud vō irrationale) differentię vō non ꝯtinent genera. ¶ Amplius. Genera quidē priora sunt ijs quę sunt sub se positę differētijs, ꝓpter qđ simul quidē eas auferunt: nō aūt simul auferunī ab eis. Sublato enim aīali, aufertur rōnale ⁊ irrationale: differētię vō nō amplius simul auferūt genus. nam etsi oēs interimanī: tñ substantia aīata sensitiua intelligiī, quę est aīal. ¶ Amplius. Genus quidē in eo qđ quid est: dr̃ia vō in eo qđ quale quiddā est (quēadmodū dictuꝫ est) ꝑdicatur. ¶ Amplius. Genus quidem vnū est ꝓm vnāquāq; speciē, vt hoīs id qđ est aīal: dr̃ię vō plures sunt, vt rōnale, mortale, mētis ⁊ disciplinę perceptiuū, quib⁹ ab alijs aīalibus differt. ¶ Et genus quidē cōsimile est materię: formę vō differētia. Cū autem sint ⁊ alia cōia, ⁊ propria generis ⁊ differentię: nunc ista sufficiant.

¶ Postq̃ exposuit quā inter se similitudinē habeant genus ⁊ differentia, dicit nunc quas habeāt dissimilitudines. Sunt autem hę, genus de pluribus q̃ differentiam ac reliquas voces, pręmdicari. Continere potentia differentiam, nec contineri, prius item esse q̃ differentias, genus in hoc quid est, differentiam in hoc quale quid est pręmdicari, genus item vnum, differentias plures, habere genus similitudinem materię, differentiam vō formę. Intelligendum autē hoc loco dupliciter accipi debere differentias, vt dictum est, vel constitutiuas, completiuasq; specierum, vel diuisiuas generum. [Differētias autē accipere debemus eas, quibus diuiditur non eas ex quibus constat genus.] Accipere inquit debemus differentias, non constitutiuas, quę sunt specieruꝫ, sed quę generuꝫ sunt, diuisiuas, animal enim q̃ hę pluris, q̃ illę vō minoris. Similiter ⁊ accidens minoris, est tamen q̃ genus pluris, pluris, poterit enim nigrum non in his solum quę sunt animata, sed etiaꝫ in his quę inanimata sunt accidere, minoris, qꝛ quę sub eodē sunt genere accidentia minoris sunt semper q̃ genus. verbi gratia. Nigrum quod accidit animali q̃ animal minoris, ideo quia non omnibus idētidē inest animalibus. [Item genus continet differentiam potentia.] Dictum iaꝫ est ꝓm Peripateticos inesse generibus differētias potentia priores q̃ quę sub ipsis sunt species. [Item genus in vnaquaq; specie vnuꝫ, vt in homine animal, differentię

ferentię vero plures, vt rationabile mortale, mētis ac sciē tię capax.] Altera hęc est dissimilitudo generis ꝛ differentię, illud quidē in vnaquaq; specie vnum, hę vero plures.] Et simile quidez genus est materię, differentia vero formę.] Diximus iaz id qđ in multis est genus habere rationem quandam similem materię, differentiam vero formę.] Sunt autem ꝛ alię generis ac differentię cōmunitates proprietatesue multę, sed hę satis.] Alię inquit sunt ꝛ cōmunitates ꝛ proprietates eoꝝ, sed hę sufficiūt, cōmune autez eis est substantiale, substātiale est genus, substātialis est ꝛ differētia. Cōmune item vniuoce pręd icari. Prędicatur eniz de his quę sub se sunt vt genus, ita ꝛ differentia, propriū vero his inest, vt dictum est, genus cuz alio genere non complicari ad aliquid, at differentias cōplicari, atq; aliquid efficere. Rationabile eniz cum his, mortale. vz. mentis ac scientię capax esse complicatum, efficit hominem.

De generis ac spēi cōmunib⁹

¶ Genus autem ꝛ species cōmune quidem habent de pluribus (quēadmodum dictum est) prędicari. Sumatur autē species vt species solum, sed non vt genus: si fuerit idem species ꝛ genus. ¶ Commune autem his est: ꝛ priora esse ijs de quibus prędicantur. Et totum quoddam esse vtrūq;.

¶ Postq̃ comparauit genus differentię, dixitq; eorum inter se similitudinē ac dissimilitudinez. Nunc idē comparat speciei ac primū quā habeant cōmunitatē. Est autem hmōi, de pluribus prędicari, priora esse his de quibus pdr̃, esse vnū quodāmodo totum.] Accipiatur autem species vt species.] Pulchre illud vt species adiunctum, ne forsitan aut specialissimaz sumeres, quę de pluribus non prędicatur, aut subalternam, quę tum genus, tum species esse potest. Inuenitur etiaz genus quod ꝛ si subalternum, vt species accipi oportebit non vt genus, si speciei ꝛ generis, ac non amborum generum comparationem facere volueris.] Cōmune itez ꝛ his est, priora esse q̃ ea de quibus prędicantur.] Ideo prępo suit cōmunitatem illam de pluribus prędicari, vt diceret hęc, priora esse q̃ illa de quibus prędicantur.

De eorūdem ꝓprietatibus.

¶ Differunt autem eo quod genus quidem continet species sub se, species vero continet, ꝛ non continet genera. de pluribus enim genus q̃ species prędicatur. ¶ Amplius. Genera quidez preiacere oportet, ꝛ informata specificis differētijs perficere species. vñ ꝛ priora sunt naturaliter genera, ꝛ simul interimentia: sed quę non simul interimantur. ꝛ species quidez cum sit: est ꝛ genus omnino. genus vero cuz sit: non omnino erit spēs. ¶ Et genera quidez vniuoce de speciebus prędicantur: species vero de generibus minime. ¶ Amplius. Genera quidez abundant earum quę sub ipsis sunt specierū continentia: species vero a generibus abundant proprijs differētijs. ¶ Amplius. Neq; species fiet vnquam generalissimuz, neq; genus fiet vnquam specialissimum.

¶ Quam proprietatez genus ꝛ species inter se habeant nunc ostendit. Ea autē huiusmodi, genus continere species nec contineri, priora esse genera q̃ species, genera prędicari vniuoce de speciebus non ęcontrario, genera exuperare species speciebus, species exuperare genera differentijs, generalissimū nō posse fieri specialissimū, nec specialissimum generalissimuz.] Pręsupponi oportet.] Animal enim vt dictum est tanq̃ materia pręsternitur, suscipiensq; rationabile ꝛ mortale facit hominē. Item, animal genus, homo autē species.] Priora suapte natura sunt genera.] Duę sunt regulę, qbus quę suapte natura priora sunt, discerni solēt. Prima hęc, prius idest quod perimit nec perimitur. verbi causa. Animal si tollatur, tolletur simul ꝛ homo, prius igitur q̃ homo, animal. Secunda hęc, prius, idest quod infertur nec infert. verbi gratia. ex homine infertur animal, non autē ex animali homo. Secundū vtrāq; igitur regulā natura prius est q̃ species genus. genus enim non infert necessario speciem, at species infert statim genus.] Species genera exuperant.] Quoniam constitutiuas sui differentias actu ipso continent.

5. metaph. te. com. 16. lege priora nā eē q̃cūq; pūt se paratis eē sine alijs ꝛ alia nō sine ipsis.

De generis ꝛ proprij cōmunibus.

¶ Generis autem ꝛ proprij commune quidem est: sequi species. Si quid enim homo est: animal est, ꝛ si qđ homo est, risibile est. ¶ Et ęqualiter prędicari genus de speciebus: ꝛ proprium de ijs quę illo participant indiuiduis. ęqualiter enim ꝛ homo, ꝛ bos animal est. ꝛ Cato, ꝛ Cicero risibile est. ¶ Commune autez est etiam vniuoce prędicari genus de proprijs speciebus: ꝛ proprium de ijs quorum est proprium.

¶ Postq̃ cōparauit cum differentia ꝛ specie genus, cōparat nunc idem cum proprio. Dicitq; eorum cōmunitates, quę sunt hmōi. sequi species similiter vniuoce prędicari, vt de speciebus genus, ita de indiuiduis ꝓprium. Sequi autem dicitur vel quod maius est id quod est minus, vt hominem animal, vel quod ęquale est, id quod ęquale, vt hominem risibile, nam si homo est ꝛ animal ꝛ risibile erunt.] Commune itez ꝛ vniuoce prędicari.] Propter hanc cognationem supra proprium esse diximus tanq̃ spatiuz illud quod inter vtraq; castra pręlio relinquitur, inter substātialia ac supra substantialia medium, propinquius tamen substantialibus.

Nota quo pacto gen⁹ ꝑdicat de spēb⁹.

De eorūdem ꝓprietatibus.

¶ Differunt autem, quoniam genus quidez prius est: posterius vero propriuz. Oportet enim esse animal: dehinc diuidi differentijs ꝛ proprijs. ¶ Et genus quidem de pluribus speciebus prędicatur: proprium vero de vna sola specie cuius est proprium. ¶ Amplius. Proprium quidem conuersim prędicatur de eo cuius est proprium: genus vero de nullo conuersim ꝑdicatur. Nam neq; si quid animal est: homo est. neq; si quid animal est: risibile est. si quid vero homo est: risibile est ꝛ conuerso. ¶ Amplius. Propriuz omni speciei inest cuius est proprium ꝛ soli, ꝛ semper: genus vero omni quidem speciei inest cuius fuerit genus, ꝛ semper, non autē soli. ¶ Amplius. Propria quidem inter-

empta, non simul interimunt genera: genera ꝟo interempta simul interimunt spẽs: quarũ sunt propria: quare ⁊ his quoꝝ sunt propria interemptis ⁊ ipsa simul interimuntur.

℄ Postꝙ generis ac ꝓprij cõmunitates declarauit, ostẽdit nunc quas habeant proprietates. Sunt aũt hmõi, genus prius, propriũ posterius, genus de pluribus prędicari speciebus, propriũ de vna sola, ex cõmutatione prędicari posse proprium, genus nequaquã. Proprium suę speciei omni ⁊ soli ⁊ semper inesse, genus omni ⁊ semper, non autẽ soli. Si interimãtur species non interimi quoꝝ sunt species genera. At propriũ interimi, interempta eius si fuerit species. [Genus prius.] Prius intelligatur non tempore sed natura. Propria quidẽ perempta non perimẽt genera, at ꝟo genera si tollantur, tollẽtur ⁊ species ⁊ quę in speciebus insunt propria. verbi causa. Peremptũ si fuerit animal, perimetur homo, perimetur ⁊ risibile, haud quidẽ irrationabiliter. Si enim interemptis speciebus interimunt̃ ⁊ propria, interemptisq; generibus interimũtur ⁊ species. consequitur necessario, vt si adimant̃ genera adimant̃ etiam propria.

Nota.

De gñis ⁊ accidẽtis cõmunitate.

℄ Generis ꝟo ⁊ accidentis cõmune est, de pluribus (quemadmodum dictum est) prędicari, siue separabiliũ illud accidẽs sit, siue inseparabiliũ. Etenim moueri de pluribus: ⁊ nigrum de coruis, ⁊ de ęthiopibus, ⁊ aliquibus inanimatis prędicatur.

℄ Vnicã generi atq; accidenti assignat cõionẽ hanc, de pluribus prędicari. Idq; ideo q2 quęcunq; absunt longeq; disiuncta sunt, veluti genus ⁊ accidens, plurimum inter se differunt, quę ita differunt, horum cõmunitatẽ fere nullam, dicere difficillimũ proprietatem ꝟo plurimam facillimum. verbi causa. Homo quid cõmune habeat cũ formica, non nisi difficulter, quid sibi propriũ ꝙ promptissime dicemus. Cõtra quęcunq; adsunt proximeq; iuncta sunt, horum ꝓprietatem ꝙ minimaꝫ inueniri difficile, cõitatem ꝟo plurimam facillime.

De eorũdem proprietatibus.

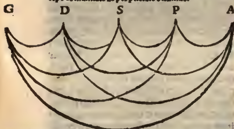
℄ Differt autem genus ab accidente, quoniã genus ante species est. accidentia ꝟo speciebus posteriora sunt. Nam etsi inseparabile sumat̃ accidẽs: tñ prius est illud cui accidit, quã accidens. ℄ Et genere quidẽ quę participant, ęqualiter participant: accidẽte ꝟo nõ ęqualiter. Intensionẽ enim ⁊ remissionem suscipit accidentiũ participatio. generũ ꝟo minime. ℄ Et accidẽtia quidẽ in indiuiduis principaliter subsistũt: genera ꝟo ⁊ species naturalr̃ priora sunt indiuiduis substantijs. ℄ Et genera quidẽ in eo qꝺ quid est ꝑdicãtur de ijs quę sub ipsis sunt: accidẽtia ꝟo in eo qꝺ quale aliqđ est, vl̃ qũo se habeat vnũquodq;. Qualis eni est ęthiops interrogatus: dices, niger. ⁊ queadmodũ se Socrates habeat: dices. quoniam sedet vel ambulat.

℄ Quoniam genus atq; accidens plurimũ inter se distãtia similitudinẽ videbant̃ habere minimã, dissimilitudinẽ ꝟo ꝙ plurimam, ideo coꝝ cõmunionẽ vnã, proprietates ꝟo plures exposuit, huiusmodi genus ꝙ species. Species ꝙ accidentia priores, intensionẽ remissionemq; suscipere accidentia, genus nequaquã. Accidentia consistere potissimũ in indiuiduis. Indiuiduis autẽ ⁊ genera ⁊ species priora, in hoc quid est prędicari genus, in hoc quale vel quo modo quid habeat accidens. [Intẽsionẽ enim remissionẽq; suscipit accidens in his quorũ sit particeps.] Homo quidẽ equus ac cęterorum animaliũ species eodẽ modo animalis participes, non sic corpora albi nigriq;, vtpote quorum maius ac minus esse dicatur.

℄ Genus igit̃ quo ab alijs quatuor differat dictũ est. cõtingit aũt etiã vnũquodq; aliorum differre ab alijs quatuor. quare cũ quinque quidẽ sint, vnũquodq; aũt ab alijs quatuor differat: quater quinque, viginti fiunt oẽs drię. Sed non ita se hꝫ: sed semper deinceps enumeratis, ⁊ duobus quidẽ vna dr̃ia deficientibus (ꝓpterea qm̃ iaꝫ sumpta est) trib9 ꝟo duobus, quatuor ꝟo trib9, quinque ꝟo quatuor: decẽ oẽs fiunt dr̃ię, quatuor, tres, duę, vna. genus enim quo differt a dr̃ia, ⁊ specie, ⁊ ꝓprio, ⁊ accidente: dictũ est. quatuor igit̃ differẽtię. Differentia ꝟo quo differat a genere dictũ est, qñ quo differt genus ab ea dicebatur: reliquũ est igitur quo differat differẽtia, a specie, proprio, ⁊ accidẽte dicatur. ⁊ fiunt tres. rursus spẽs quo quidẽ differat a dr̃ia dictũ est, qñ quo differt a specie dr̃ia dicebatur. quo etiã differat species a genere dictum est: qñ quo differt genus a specie dicebatur. reliquũ est igitur vt quo differat spẽs a ꝓprio, ⁊ accidente dicat̃. duę igitur sunt ⁊ hę drię. Propriũ autẽ quo differat ab accidente relinquet̃. nam quo a specie, ⁊ dr̃ia, ⁊ genere differat ꝑdictũ est, in illoꝝ ad ipꝫ differentijs. Quatuor igit̃ sumptis generis ad alia differẽtijs: tribus ꝟo drię, duabus autẽ speciei, vna ꝟo proprij ad accñs: decẽ erunt omnes: quarum quatuor quę sunt generis ad reliqua, superius demonstrauimus.

℄ Ostendit hoc loco Porphyrius quot fiant, vt ita dicã habitudines ex cõparatione quinque ipsaꝝ vocũ inter se, sic. Nõ inquit fiunt hmõi habitudines, vt quis capiat viginti per bis factam comparationẽ vniuscuiusq; earum ad reliquas quatuor. Traditq; modũ quẽdã, quo vtamur ad inueniẽdas similiter terminorũ quorũcunq; habitudines, si inter se mutuo complicẽtur, hoc pacto. Multiplicare inquit, qꝺ a nobis supradictum est, debemus. Propositum numerũ, per vno minorem, quinque. vꝫ. per quatuor, fientq; viginti. Huius deinde dimidiũ accipere. remanebuntq; decem, ac totidẽ dicendũ esse habitudines. Cur autem id ita fieri oporteat causa hęc, vnũquodq; illorũ quinque cõparanda erat cum reliquis quatuor. Atq; ideo fecimus per quinquies quatuor viginti. Accipimus autẽ iccirco dimidiũ, q2 bis accideret easdem habitudines inter se cõparari. Si enim cõparatum sit cum reliquis quatuor genus, manifestũ ⁊ eas ipsas

sas cōparates cas eo. Est aūt & alius modus, hoc pacto. Sint ppositi aliqui termini puta quinque, quibus applicentur alij, totidē certe fient habitudines quot & termini sūt. Erant quinque. Primi quidē habitudo nequaquā est. Si autē applicetur ei alter, vna efficietur habitudo, vnus nāq; dūtaxat terminus prępositus. Si & alter duę, qz totidem qui prępositi fuerant termini. Eruntq; oēs tres, si & alter, tres, eruntq; oēs sex, si rursus & alter quatuor. Eruntq; quinque terminorū cūctę habitudines, decē. ¶ Itē & aliter, vnūquodq; ex quinque cum reliquis cōparari quatuor opz. Genus itaq; cum reliquis quatuor cōparatū, habitudines efficiet quatuor. Differentia autem cum genere cōparata est, qm genus cōparatū cum ea, cū reliquis aūt efficiet habitudines tres, fientq; septē, species item cū reliquis duabus, nam cum genere & differētia iterū non opz, efficiet habitudines duas, eruntq; nouem, pprīū cum accidente vnam, eruntq; oēs decē. Accidens aūt non amplius habebit cui cōparari possit, iāq; enim cū omnibus cōparatus videri potest, qm ad ipsum illa cōparabant, ac manifestū cūctas eas habitudines, vel quatuor esse, vel tres, vel duas, vel vnam. Generis quatuor. Dīę tres. Speciei duas. Proprij vnam, eseq; prorsus omnes decem. Restat igitur postq̄ genus cum reliquis est vocibus comparatum, de reliquarum deinceps cōmunitate ac proprietate dicamus.

De differētię ac spēi cōmunitatibus.

¶ Cōe ergo differētię & speciei est ęqualiter participari. hoīe enim ęqualiter participant particulares hoīes, & rationalis differentia. ¶ Cōe vero est & semper ad esse ijs quę illis participant. Semper eniz Socrates rationalis est, & semper Socrates homo.

¶ Duas hoc loco differētię ac speciei cōmunitates assignat, has, quę sub se sunt ęque sui participantia facere, inq; ijsdem eodem modo semper inesse.

De eorūdem proprietatibus.

¶ Propriū aūt dīę quidē est in eo qd quale est prędicari: speciei vero in eo qd quid est. Nam etsi homo velut quale quid accipiat: nō tñ simpliciter erit quale, sed sm id quod generi aduenientes dīę eum constituerant. ¶ Amplius. Differētia quidē in pluribus sępe speciebus cōsideraf: quēadmodum quadrupes in pluribus animalibus specie differentibus: spēs vero in solis ijs quę sub specie sunt: indiuiduis est. ¶ Amplius. Dīa prior est ea spē q̄ est sm ipsaz. Simul eniz ablatū rōnale interimit hominē: hō vero interemptus non aufert rōnale cū sit deus. ¶ Amplius. Differentia quidē cōponit cuz alia dīa (rationale eniz & mortale cōpositū est in substātia hoīs) spēs vero speciei non componit, vt gignat aliā aliquā speciē. Quędaz eniz equa quidem asino permiscetur ad muli generationem, equa autem simpliciter, asino composita, nūquam perficeret mulum.

¶ Dixit differentię ac speciei cōitates, nūc earūdez proprietates, sunt autē huiusmodi. In hoc quale sit differentiā, in hoc quid sit speciem prędicari. Differentiā considerari in pluribus speciebus, species in solis quę sub se sunt indiuiduis, differentia si tollatur, tolli & speciē, non ęcōtrario, differentiā cum differentia cōponi, speciē cū specie nequaq̄. [Proprium quidez differētię est in hoc quale sit prędicari, speciei in hoc quid sit.] ¶ Addubitasset fortasse hoc loco quispiam, cur species in hoc qd sit, dīa in hoc quale sit prędicētur: cū homo quale sit animal dicatur. Dicimus enim, cū quid sit Socrates: interrogamur, animal, quale animal: hominez, quare & species in hoc quale sit prędicabit. Cui occurrēs, spēm dicit non esse simplr quale, sed quatenus tñ particeps est differentiarū, hoc enim ipsum, in quid sit prędicari, habet species ex generibus, in quale vero quid sit, ex differentijs, verbi causa, quale animal homo: interrogati, respōdebimus rōnabile mortale. Differētia igitur quale ipsum ex se habet. Species vero ex differentijs. [Item differentia cum alia cōponit differentia.] ¶ Rationabile enim cū mortali cōpositū efficiet hominez. Equus vero cū homine, nihil, quod si mulus ex equa atq; asino generetur, nō ex vniuersalibus generari dicetur speciebus, sed ex indiuiduis, quippe qui equam cōscendit asinus, vnus est non plures, & quę ab asino conscenditur ęqua similiter non nisi vna quędam. ¶ Item & sic, quę sunt ad vnius alicuius speciei generationem differētię, nulla quid inuicē patitur, sed quęq; suam ipsius substātiam conseruat, vt animal rationabile mortale, mentis ac scientię capax, quę differentia ad humanę speciei generationē, permanet semper. Equus vero & asinus iccirco suam in mulo naturā distincte non seruarunt, qz indiuidua sunt, non species, corruptaq; vtriusq; substantia, aliud quiddā ab eorum specie diuersum factuz est. Non igitur species cum specie componetur.

De differētię ac proprij cōmunitatibus.

¶ Dīa vero & pprīū cōe quidē hñt: ęqualiter participari ab ijs q̄ illis participāt. Aequalr eniz rōnalia, rōnalia sunt: & risibilia, risibilia sunt. ¶ Et semp & oī adesse cōe vtrisq; est. Etsi eniz curtet qui bipes est: tñ ad id qd natum est semp, dr qm & risibile in eo qd natū est hz semp, sed nō in eo qd semper rideat.

¶ Duas dicit differentię ac proprij communitates has. Aeque sui participantia, quę sub se sunt, facere. Et quibus semel insint, inesse omnibus semper. Non eniz Socrates ratiōabilis erit magis, aut magis risibilis q̄ Plato. Nam si rationabilius aliud alio dicemus, aliud quid certe significabimus, non rationalem scilicet entiam, sed animę potius ad capessendas disciplinas aptitudinem. Semper quidem rationabilis, est homo. Semper & risibilis, id ipsum autez semper potentia non actione, vt diximus intelligendum.

De eorūdem proprietatibus.

¶ Proprium autē differentię, est quoniam

hęc quidem de pluribus speciebus dicitur sępe, vt rationale de deo, ⁊ homine: propriū ꝟo dicitur de vna sola specie cuius est proprium. ❡ Et differentia quidem illis est cōsequens quorū est dr̃ia, sed non conuertitur: ꝓpria ꝟo cōuersim pdicantur de iis quorum sunt propria, propterea qd̓ conuertuntur.

❡ Totidem dicit proprietates, quot dixerat cōmunitates, duas. vz. has, differētiā plures cōplecti species, proprium vix inesse vni soli. Differentiaq; ⁊ si consequatur ipsa species, non tamē pdicari, quicquid enim homo id rationabile, non aūt quicquid rationabile, id homo. Propriū ꝟo ⁊ sequi, ⁊ pdicari, quicquid nāq; homo risibile. Et quicquid risibile homo.

De dr̃ie atq; accn̄tis cōitatibus. ❡ Differētię aūt ⁊ accidenti cōe quidē est: de pluribus dici. ❡ Cōe ꝟo est ⁊ ad ea quę sunt inseparabilia accidentia, semper, ⁊ omni adesse. Bipes eniz semper adest oī homini: ⁊ omnibus coruis nigrum esse similiter.

❡ Differētię atq; accidētis cōitates sunt hę duę. De pluribus pdicari, ⁊ inesse speciebus semp. Ac primo quidem ⁊ separabilibus ⁊ inseparabilibus conuenit. Scd̓a ꝟo solis dūtaxat inseparabilibus, homo siquidē non sedet semper, coruus ꝟo niger est semper.

De eorūdem ppriętatibus. ❡ Differunt aūt, qm̄ dr̃ia quidē continet species ⁊ non cōtinetur (continet eniz rōnale deū ⁊ hominē) accidētia ꝟo aliquo quidem mō cōtinēt, eo ꝙ in pluribus sint: aliquo ꝟo modo continētur, eo ꝙ non vnius accidentis susceptiua sint subiecta, sed plurium. ❡ Et differentia quidē inītēsibilis est, ⁊ irremissibilis: accn̄tia ꝟo magis ⁊ minus suscipiunt. ❡ Et impermixtę quidē sunt cōtrarię dr̃ię: mixta ꝟo nōnunq̄ sunt cōtraria accidentia. Hmōi quidē cōiones ⁊ ꝓprietates differentię, ⁊ cęterorū sunt. Spēs ꝟo quo quidē differt a genere, ⁊ dr̃ia dictum est, in eo qd̓ dicebamus quo gen⁹ differt a cęteris, ⁊ quo differētia differt a cęteris. reliquū est quo differt a proprio ⁊ accidente, vt dicatur.

❡ Proprietates dr̃ię atq; accidentis tres, sunt aūt hmōi. Dr̃iā cōtinere spēs, nec ꝯtineri. Accidēs quodāmodo ⁊ cōtinere ⁊ cōtineri, dr̃iam neq; intendi, neq; remitti. accn̄s ⁊ magis ⁊ minus suscipere, ꝯrias dr̃ias admisceri non posse, ꝯria accidētia posse. Continet autē dr̃ia species. Pluris eniz rōnabile q̄ hō, accidēs cōtinet ⁊ continetur. quatenus enim nigrū non mō ęthiopi, sed ⁊ coruo ⁊ cęteris conuenit. ꝯtinet, quatenus ꝟo alia ęthiops suscipere potest accidētia, cōtinetur. Illud aūt quodāmodo iccirco adiecit, q2 ꝓprie neq; cōtinet neq; cōtinetur. Differentia neq; intēdit, neq; remittit. socrates nāq; Platone rationabilior nō erit nisi per animę vt supra diximus, promptitudinē, accidēs magis ac minus suscipit, ęthiops nāq; ęthiope, coruus coruo nigrior. Admisceri cōtrarię dr̃ię non possunt, rōnabile. s. ⁊ irrationabile, mortale atq; imortale. Contraria ꝟo accn̄tia possunt, nigrū. s. atq; album. Ex quorum mixtura fit ruffum.

De speciei ⁊ ppriȷ cōitatibus. ❡ Speciei autem ⁊ propriȷ cōe quidem est: adinuicē conuersim pdicari. Nam si quid homo est: risibile est, ⁊ si quid risibile est: hō est. Risibile ꝟo qm̄ ſm id qd̓ natum est ridere sumendum. sępe iam dictum est. ❡ Commune autē est ⁊ ęqualiter esse. Aequaliter eniz adsunt species iis quę illis participant: ⁊ propria iis quorum sunt propria.

❡ Postq̄ de dr̃ia plene locutus est. Transit nunc ad speciei similitudinē ac dissimilitudinē quā hȝ cum ꝓprio atq; accidente. Quibus eniz rebus cū genere ac dr̃ia cōueniret differretq;, tunc dictū, quū illa huic cōparabātur. Sunt aūt spēi ꝓpriȷq; silitudines hmōi duę. Prima hęc. Cōmutationē pati, mutuoq; inter se pdicari, quicq̄d nāq; hō risibile, ⁊ q̄cq̄d risibile hō, ipsum aūt risibile, non actionē, sed ridēdi vt diximus aptitudinē significabit. Scd̓a hęc. Aeq; participes eē spēs quorū sunt species ⁊ propria quorum sunt propria, ęque etenim oēs rationis participes, ęque omnes sumus ⁊ risibiles.

De eorūdem ppriętatibus. ❡ Differt autē species a ꝓprio, quoniā spēs quidē potest ⁊ aliorū genus esse: proprium ꝟo aliarū specierū esse propriū īpossibile est. ❡ Et species quidē ante subsistit q̄ proprium: ꝓpriū ꝟo post fit in specie. opȝ enim hominē esse: vt sit risibile. ❡ Amplius. Species quidē semper actu adest subiecto: propriū ꝟo aliqñ, ⁊ potestate. Homo enim semper actu est Socrates: non vero semper ridet, quāuis natus sit semp vt sit risibilis. ❡ Amplius. Quorū termini sunt differētes: ⁊ ipsa sunt dr̃ia. Est autē speciei quidē sub genere esse: ⁊ de pluribus ⁊ differentibus numero in eo qd̓ quid est pdicari. ⁊ cętera hmōi. ꝓpriȷ ꝟo: ⁊ soli, ⁊ omni, ⁊ semper adesse.

❡ Speciei proprioq; dissimilitudines quas hoc loco assignat sunt hmōi. Speciē posse esse ⁊ aliȷs genus, ꝓpriū nisi vnius speciei proprium. Speciē q̄ propriū priorē, propriū posterius nisi in specie fieri non posse. Speciē actu inesse in subiecto semper. Propriū actu aliqñ, potētia semp, differre postremo inter se diffinitionibus, differt a proprio species, speciē intelligit subalternā nō autē specialissimā, species quidē ⁊ aliarū specierū pōt esse genus, vt animal hominis equi, animalis animans, animātis corpus, ꝓpriū nisi vnius speciei propriū, vt risibile hominis, hinnibile equi, species q̄ propriū prior, necesse enim hoiem esse prius q̄ sit risibile, species actu semp inest subiecto, semp quidē Socrates hō. Propriū non semper actu, non eteniz semp hō ridet, differūt inter se diffinitionib⁹, alia nāq; speciei diffinitio hęc, species est quę generi subijcitur semp, ⁊ quę de pluribus differētibus numero in hoc qd̓ sit pdicatur, alia ꝓpriȷ hęc. Propriū est qd̓ ⁊ soli ⁊ oī ⁊ semper adest. Illud ꝟo quorū diffinitiones dissimiles ⁊ ipsa esse dissimilia, poterat ⁊ aliȷs cōuenire, generi. s. differētię ac reliquis vocibus.

De spēi atq; accn̄tis cōitatibus. ❡ Speciei ꝟo ⁊ accidentis cōe quidem est de pluribus pdicari. Rarę ꝟo sunt alię cōmunitates: ꝓpterea qd̓ q̄plurimū distant abinuicem accidens: ⁊ id cui accidit.

❡ Speciei